

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

Varatoimitusjohtaja, vapaaherra Knut von Troil 60-vuotias	1
Kymin selluloosatehtaan uuden keittämön harjannostajaiset	2
Uusittuun Kymin puuhiomoon tutustumassa 36 aloitetta tehty viime vuoden aikana	9
42 omakotitonttia jaettu työntekijöille Kuu-sanniemessä	9
2 kuvaa työn äärestä	11
Hevostallista autotalliksi	12
Tehdashevosen työteliäs ura on päätynyt "Lorain"-kaivinkone	17
Valimo on muuttanut	18
Mitalimiehiä	19
Kymin Osakeyhtiön ansiomerkin jakotilaisuus	20
Pitkäaikaisesti palvelleita	22
Manan majoille	23
Pikkujoulujuhlia eläkeläisille	24
Merkkipäiviä	26
Tuotantokomiteat	29
<i>Liikuntaneuvoja Raine Valleala: Tanskan ja Ruotsin urheiluelämään tutustumassa</i>	30
Yhdysmiesten toimintakilpailu päätynyt ..	32

METSÄOSASTO:

Henkilötietoja	33
----------------------	----

HÖGFORSIN TEHDAS:

Konepajakoulun 9:nnen lukuvuoden päättäjäiset	34
Vähän ompelustakin	36
Högforsin Tehtaan Teknillinen Kerho	38
<i>Dipl.ins. E. Autere: Keski-Eurooppaa kiertämässä I</i>	40
Tehtaan vanhusten joulujuhla	44

JUANTEHDAS:

Juankoski saanut oman kunnansairaalan ..	45
Ansiomerkkien jakotilaisuus	47
Tuotantokomitea	48
Eläkeläisten joulujuhla	48
Tuonen tuville	48
Merkkipäiviä	49

HALLAN TEHTAAT:

Aloitetoiminta	50
Puolen vuosisadan takaa	51
Hallalaisten joulujuhlia	52
Käymme kassan ja huoltokonttorin puolella	53
Merkkipäiviä	54

Kotitalousneuvoja Pirkko Riihiaho: Tanskalaisilla kotitalousmessuilla nähtyä 55
Talousohjeita Sirkka Lonka: Eväsruoat kotiaterioitten veroisiksi 56
 Toimituksen tuoilta.

KANSIKUVA:

Kymin paperitehtaan paalinpakkaajat Antti Sommarberg ja Onni Pesu vyöttämässä paperipaalia rautavanteilla. Tottuneesti ja nopeasti heiltä käy pakkaaminen ja paalin käsittely, mutta onpa molemmilla työssään myös 10 vuoden kokemus. Maailman kaikille kulmille ovat nämä miehet pakanneet paperia. Käsiteltävänä olevan paalin määränpää on Kalkutta.
Valokuvannut J. Pitkänen.

TOIMITUS:

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.
 Toimitussihteeri: A. Ylikangas.
 Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino.

VARATOIMITUSJOHTAJA, VAPAAHERRA KNUT von TROIL 60-vuotias.

Kymin Osakeyhtiön varatoimitusjohtaja Knut von Troil täyttää ensi maaliskuun 16 päivänä 60 vuotta.

Vapaaaherra Knut von Troil on syntynyt Turussa everstiluutnantti Uno von Troilin poikana. von Troilin suku on ansiokkaasti osallistunut maamme puunjalostusteollisuuden kehittämiseen ja merkittävällä tavalla vaikuttanut tehtaittemme syntyyn ja kehitykseen. Hänen isoisänsä maamarsalkka Samuel Werner von Troil oli Kuusankoski Osakeyhtiön perustajia ja tämän yhtiön johtokunnan ensimmäinen puheenjohtaja, ja hänen poikansa Uno von Troil, varatoimitusjohtajamme isä, toimi Kymin Osakeyhtiön johtokunnan jäsenenä kuolemaansa saakka, joten Knut von Troil on elämäntehtävänään jatkanut isoisänsä ja isänsä viitoittamaa teollisuusmiehen uraa yhtiömme hyväksi.

Tultuaan ylioppilaaksi Turussa v. 1909 Knut von Troil ryhtyi opiskelemaan lakitiedettä suorittaen oikeustutkinnon v. 1914 ja sai varatuomarin arvon v. 1917. Toimittuaan asianajajana Helsingissä hän tuli v. 1918 Suomen Sahanomistajayhdistyksen asiamieheksi. Vuodesta 1921 alkaa hänen varsinainen toimintansa Kymin

Osakeyhtiössä. Mainittuna vuonna hän tuli Halla Osakeyhtiön apulaisjohtajaksi hoitaen samalla myös myyntipäällikön ja juristin tehtävät. V. 1925 hänet nimitettiin Kymin Osakeyhtiön toimitusjohtajan apulaiseksi ja v. 1937 yhtiön varatoimitusjohtajaksi. Näissä tehtävissä hän on ansiokkaalla tavalla vaikuttanut yhtiömme menestykselliseen toimintaan.

Suuresta työtaakastaan huolimatta von Troil on toiminut useissa luottamustehtävissä. Hän on ollut Kymin Oy:n ammattikoulun johtokunnan puheenjohtajana vuosina 1937—49, Kotkan Kauppakamariyhdistyksen puheenjohtaja 1937—40 ja Kuusankosken kunnanvaltuuston jäsen 1929—32. Vakuutusosakeyhtiö Varman ja sen toiminnan jatkajan Eläke-Varman hallintoneuvoston varapuheenjohtaja hän on ollut vuodesta 1943 alkaen.

Maanpuolustustyöhön von Troil on ottanut innokkaasti ja vaivojaan säästämättä osaa toimien mm. talvisodan aikana Kuusankosken väestönsuojelupäällikkönä ja jatkosodan aikana sk.piiirin oikeusupseerina.

Urheilu kunnan kohottajana ja virkistäjänä on aina kuulunut hänen harrastuksiinsa ja esi-

merkkinä hänen urheilullisista saavutuksistaan mainittakoon, että hän kuului Turun IFK:n v. 1910 Suomen jalkapallomestaruuden saavuttaneeseen joukkueeseen. Nuoruusvuosina hän harrasti myös jääpalloa ja kilpahiihtoa, ja tenniksellä on ollut sijansa hänen urheiluohjelmassaan näihin aikoihin saakka. Mutta erikoisesti hän on päivätyönsä vastapainoksi etsinyt virkistystä luonnon parista, ja niinpä metsästys ja purjehdus ovat kuuluneet hänen mieliharrastuksiinsa.

Vapaaherra Knut von Troil tunnetaan velvollisuudentuntoisena ja hyväsydämisenä teollisuusmiehenä, joka nauttii teollisuuspiireissä ja alaistensa keskuudessa suurta arvontoa ja kunnioitusta. Erityisesti tahdomme henkilökunnan oman lehden palstoilla hänen merkkipäivänsä johdosta tuoda julki kiitoksen siitä kauaskantoisesta ja tuloksellisesta työstä, jonka hän on suorittanut yhtiömme sosiaalisten olojen kehittämiseksi.

Kymin selluloosatehtaan uuden keittämön harjannostajaiset.

Yhtiömme tuotantolaitosten sodan jälkeisessä uudistus- ja laajennusohjelmassa merkitsee Kymin selluloosatehtaan laajentaminen huomattavinta ja tärkeintä edistysaskelta. Vanhan selluloosatehtaan viereen rakennetaan parhaillaan uutta keittämöä, joka tulee nostamaan tämän tehtaan tuotannon 50.000 tonnista 100.000 tonniin eli kaksinkertaistamaan sen.

Viime vuoden kuluessa tämä 40.000 kuution suurinen tehdasrakennus sai jo ulkonaiset ääriviivansa. Työt aloitettiin saman vuoden tammikuun lopulla, jolloin muutaman miehen voimalla ryhdyttiin paikalla sijainneiden vanhojen rakennusten purkamiseen. Pian työvoimaa lisättiin ja töihin alettiin ottaa tilapäistä rakennustyövoimaa myös yhtiön ulkopuolelta. Toukokuun loppupuolella betoninlaskun alkaessa kohosi työntekijöiden määrä yli sadan kasvaen jatkuvasti kesän ja syksyn kuluessa ollen joulukuussa noin 160. Helmikuun 8 p:nä ryhdyttiin tekemään töitä kahdessa vuorossa ja maaliskuun 1 p:nä kolmessa vuorossa, kunnes elokuun alusta palautettiin jälleen kahteen vuoroon.

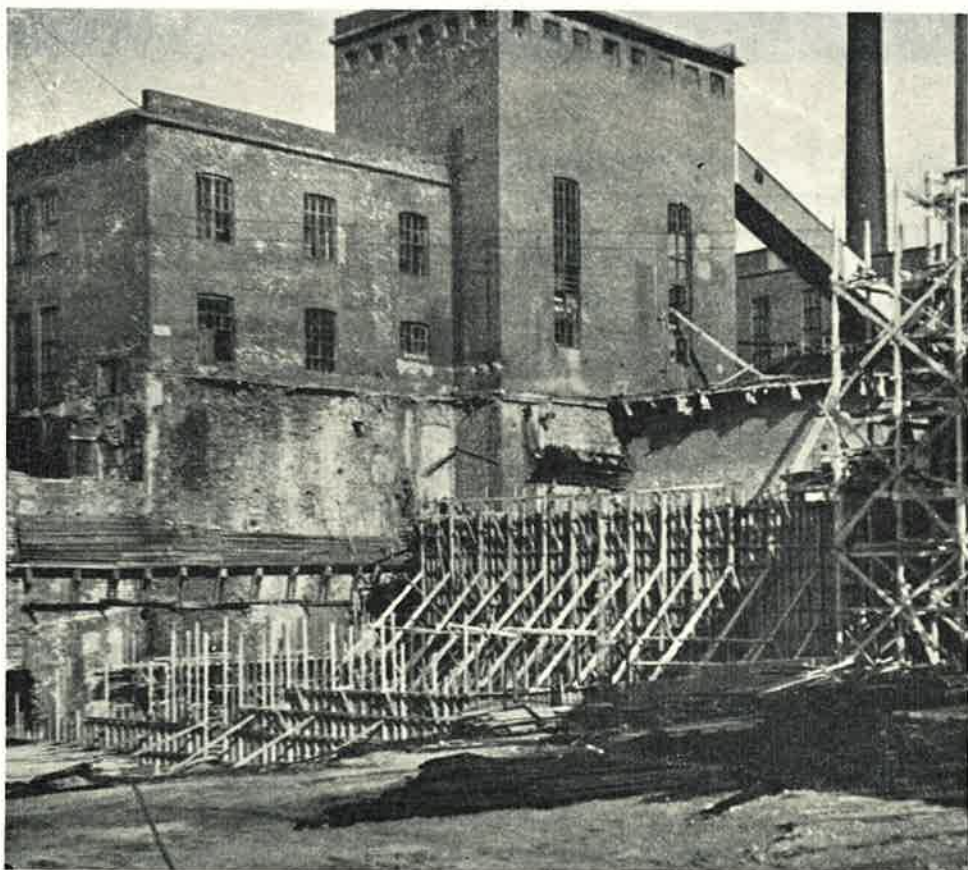
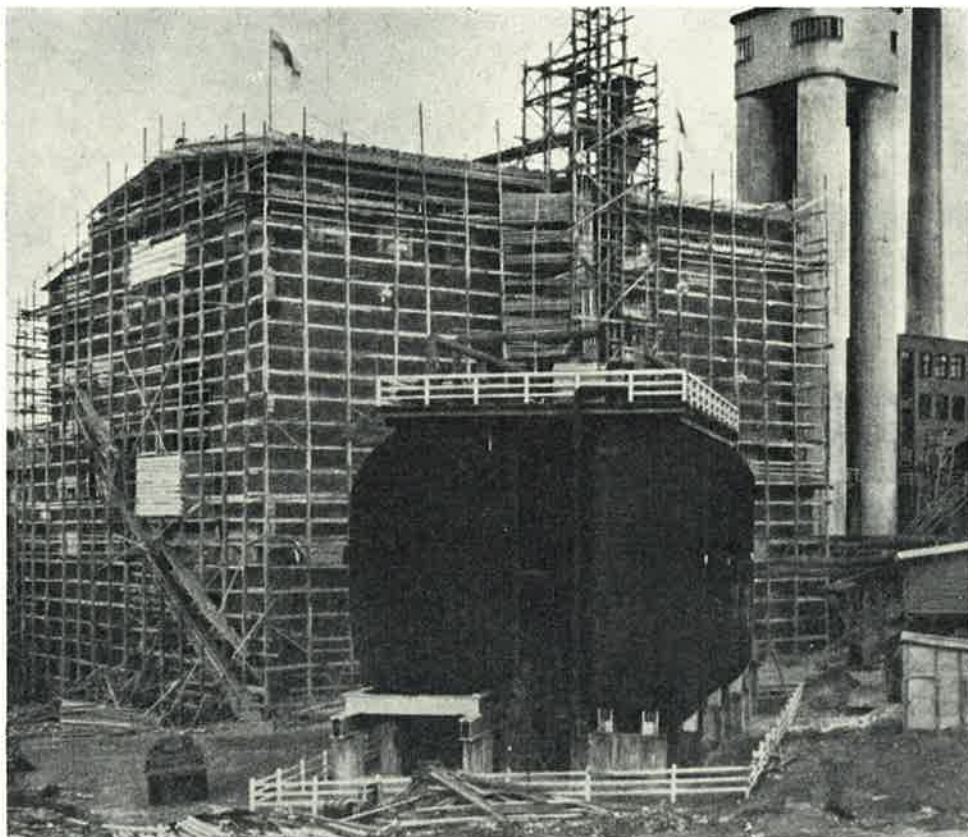
Ennakkotutkimusten perusteella tiedettiin perustustöiden muodostuvan vaikeiksi. Rakennuksen toinen puoli voitiin perustaa maanpäälliseen kallioon. Sen sijaan rakennuspaikan toisella sivustalla kallio, jonka päällä oli täytemaata ja savea, viettää jyrkästi joen pinnan alapuolelle. Tässä epäedullisessa maaperässä jouduttiin rakentamaan kolmattakymmentä tukipilaria. Täytemaan seassa olleiden kivenlohkareiden takia oletettiin kiintokallion olevan lähempänä kuin todellisuudessa oli asianlaita, sillä kallioperä olikin paikka paikoin aina 11 metrin syvyydessä eli

8 metriä Kymijoen vedenpinnan alapuolella. Tämän takia tukipilareiden rakentaminen muodostui erittäin hankalaksi ja aikaa vieväksi. Siitä oli seurauksena, että suunnitellusta aikaohjelmasta jäätiin kevätpuolella jonkin verran jälkeen.

Mutta kun päästiin betoninvaluun käsiksi, alkoivat työt edistyä erinomaista vauhtia. Kaivaus- ja valutöissä käytettiin uudenaikaisia koneita ja varsinkin betonimassan kuljetus Moto-Bugeilla on ollut oloisamme uutta ja lisännyt työn joutumista. Tehdasrakennuksen betonirungon tultua valetuksi päästiin lokakuun puolivälissä käsiksi ulkoseinien muuraukseen, ja rakennus saatiin vesikattoon joulukuun puoliväliin mennessä.

Harjannostajaisia vietettiin joulukuun 17 päivänä. Juhlaliputetun rakennuksen tuleva sähkönjakoasema oli valittu juhlapaikaksi ja sinne katettujen pitopöytien ääreen kokoontui kolmattasataa henkeä. Voileipien ja pilsnerin sekä kahvikestityksen lomassa vuorineuvos K. E. Ekholm piti puheen selostaen rakennusvaiheita ja todeten tyydytyksellä, että perustustöissä aiheutuneista vaikeuksista huolimatta aikaohjelma oli saatu kiinni ja vieläpä hankittu pieni etumatkakin. Erityisesti hän lausui ilonsa siitä, että työmaalla oli vallinnut hyvä ja luottamuksellinen henki ja että työntahti oli ollut ripeä. Puhuja esitti yhtiön johdon ja omasta puolestaan parhaat kiitokset työntekijöille ja työnjohdolle. Hän kiitti myös Arkkitehtitoimisto Bertel Liljequist & Arne Helanderia, joka on piirtänyt tehdasrakennuksen, rakennussuunnitteluun osallistunutta insinööritoimisto Pöysälää, yhtiön rakennus- ja suunnitteluosastoja ja

Kymin selluloosatehtaan uudisrakennus harjannostajaisasussaan joulukuun 17:ntenä.

Tällaiselta näytti sama paikka viime kesänä. Perustustyöt parhailaan käynnissä.

Vuorineuvos K. E. Ekholm puhuu harjannostajaisissa.

Naiset ovat "miehittäneet" tämän pitopöydän.

kaikkia, jotka tavalla tai toisella ovat olleet mukana tässä rakennustyössä. Puhuja toivoi, että työt tämän ensimmäisen tärkeän välivaiheen jälkeen tulevat jatkumaan samanlaisella riipeydellä kuin tähän saakka, ja mainitsi, että uuden selluloosatehtaan rakennustyöväelle on jatkuvasti tarjolla työmahdollisuuksia nykyisessä laajuudessa. Välittömästi tämän rakennusvaiheen jälkeen aloitetaan veturitallin purkaminen ja perustusten kaivaminen uuden selluloosakeittämön lastusäiliötä varten. Tästä lastusäiliöstä tulee myös suurenpuoleinen rakennus, tilavuudeltaan noin 9.000 kuutiometriä. Tällä tavoin muodostuvaan rakennusketjuun liittyy vielä kolmas rakennustyömaa, nimittäin höyrynjakokeskuksen laajentaminen 12.500 kuutiometrin suuruisella lisärakennuksella. Vesikattoon saadun tehdasrakennuksen sisällä alkavat välittömästi betonilaidoituksen purkaminen, raivaustyöt ja väliseinien muuraus, joten työt tulevat jatkumaan kolmella työmaalla.

Rakennusosaston päällikkö, dipl.insinööri Wolter Westerholm mainitsi puheessaan, että vaikeim-

man rakennusvaiheen, perustustöiden valmistumisen jälkeen työt ovat edistyneet nopeasti. Rakennuksen rungon ja ulkomuurauksen valmistamiseen ei mennyt kuin kolme ja puoli kuukautta. Tilavuudeltaan 8.000 kuutiometrin suuruisen massasäiliöitten rakentaminen on ollut myös vaativa ja suuritöinen tehtävä. Rakennukseen on käytetty 35.000 pussia sementtiä, yli 500 tonnia terästä ja ulkomuuraukseen n. 300.000 tiiltä. Puhuja kiitti työnjohtajia ja työntekijöitä hyvästä suorituksesta ja lausui ilonsa siitä, että aikaohjelmaa on onnistuttu seuraamaan. Nyt voidaan jatkaa töitä seinien sisäpuolella lämpimässä, ja rakennustelineiden purkamiseen jää riittävästi aikaa ennen varsinaisten asennustöiden alkamista.

Työntekijöiden puolesta esitti yhtiön työnjohdolle kiitokset kirvesmies Birger Landén. Ylimestari E. Nenonen, työmaan vastaava rakennusmestari, kiitti työnjohdon puolesta työntekijöitä hyvästä yhteisymmärryksestä ja totesi, että kukin työkuunta on kiitettävällä riipeydellä suoriutunut urakoistaan ja työosuuksistaan.

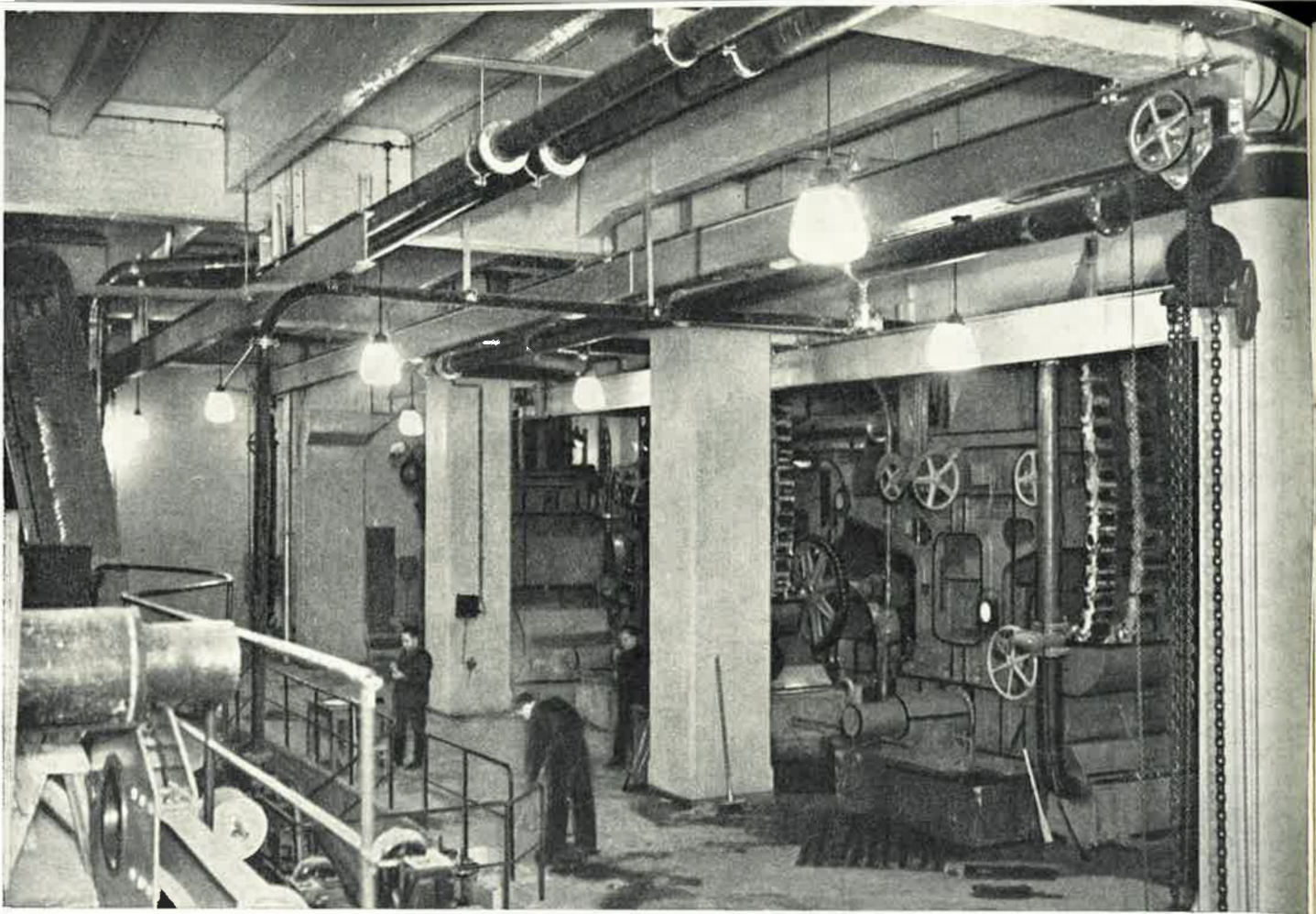
Uusittuun Kymin puuhiomoon tutustumassa.

Istumme mestari Nestor Hemming Haikarin työpöydän ääressä Kymin paperitehtaan puuhiomossa ja kuuntelemme hänen elämäntarinaansa, jonka voisi yhtäläisyysmerkillä samastaa massan hiomiseksi tämän tehtaan seinien sisäpuolella. Sen ulkopuolelle jäävät vain kotiseudulla Iitin Vuolenkoskella vietetty nuoruus ja vuoden verran kestänyt oleskelu ennen ensimmäistä maailmansotaa eräässä venäläisessä puuhiomossa jossakin Pietarin ja Moskovan välimailla. Tämäkään opintomatkan luontoinen sivuhypy ei siis katkaissut hiomamiehen uraa ja siihen voitaisiin itse asiassa liittää "harjoitteluaiikana" myös nuoruusvuodet, jolloin hän joutui metsätoissa tekemään tuttavuutta tulevan raaka-aineensa puun kanssa.

— Vuonna 1905 tulini velimieheni markkinakuorman mukana Kymintehtaalle. Päätin pyrkiä tehtäseen töihin, nostin hattua "vanhalle Reliinille" Kinnaksen tiellä ja pyysin päästä yhtiöön. Insinööri pani

minut aluksi rakennuspuolelle, josta pian jouduin "vöörmanni" Adam Nikulan kehoituksesta tänne puuhiomoon. Hiomo sijaitsi silloin aivan samalla paikalla kuin tämä nykyinenkin, mutta monta vaihetta se on läpikäynyt tämän lähes puolen vuosisadan aikana. Tullessani hiomoon oli parhaillaan uudistus käynnissä ja jouduin olemaan mukana asennustöissä. Vanhojen koneiden tilalle asennettiin kaksi viipurilaista valmistetta olevaa turbiinia, joihin kumpaankin oli yhdistetty kolme hiomakiveä. Nämä "liipit" olivat kylmiä, hiottiin siis "raa'an" veden kanssa. Sen lisäksi oli yksi lämmin "liippi". Lajittelijat olivat Karhulan tehtaan valmistetta. Osa massasta valmistettiin kartongiksi ja osa käytettiin paperikoneilla. V. 1913 pantiin käyntiin uusi Voithin hiomakone, joka hioi 50-60 kuutiota puuta vuorokaudessa. Olin juuri silloin

Ylhäällä: Puuhiomon toisen kerroksen valoisa sali uusine puunkuljetuslaitteineen.

Tällaiselta näyttää hiomosalissa. Äärimmäisenä oikealla oleva kone ei näy kuvassa.

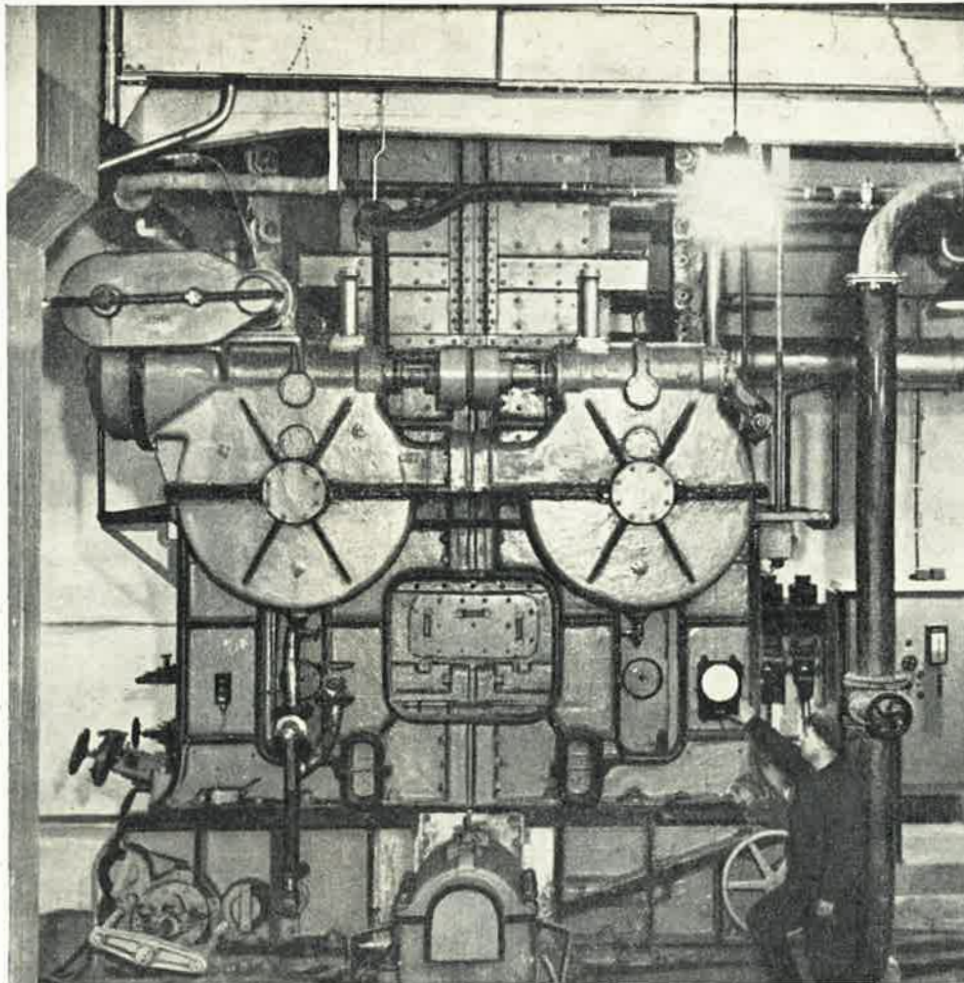
Venäjäällä, mutta tällaisen uudenaikaisen koneen houkuttelemana palasin tänne takaisin. Vasta v. 1926 tapahtui seuraava uudistus. Vanhojen viipurilaisten tilalle hankittiin kolme Bautzen- ja yksi Warrenmerkkinen kone. Nämä oli jo varustettu liikkuvilla seinillä. Bautzenit poistettiin käytöstä 4-5 vuoden päästä ja niiden tilalle tuli kolme erinomaista Voithhiomakonetta. Warren-kone toimi aina viime kesään saakka, jolloin se puuhiomon perinpohjaisessa uudistuksessa poistettiin ja sen paikalle tuli suuritehoinen kanadalainen Waterous-kone.

Tämä mestari Haikarin kuvaus puuhiomon vaiheista, jotka hän muistaa aivan kuukausien ja päivien tarkkuudella, antaa meille havainnollisen lähtökohdan ryhtyessämme tutustumaan hänen ja dipl.insinööri M. Wangelin opastamana uusittuun puuhiomoon.

Vanha puuhiomo oli vesikäyttöinen, ja kuuden turbiinin yhteinen teho oli 4.500 hv., joista akselihevosvoimia 4.000. Turbiinit oli kytketty suoraan kiviin, paitsi yksi, joka aputurbiinina käytti puuhiomon apukoneita. Warrenin tilalle asennettu uusi kanadalainen kestosyöttöinen hiomakone on teholtaan 1.700 hv.

Aikaisemmat saksalaiset Voithit on muutettu sähkökäyttöisiksi, ja kaikkien neljän hiomakoneen yhteinen teho on nyt n. 6.000 hv. Myös vanhat apukoneet on sähköistetty ja kaikki vanhat käyttöakselit poistettu. Yhtä perusteellinen on ollut muutos hiokkeen kulkutien varrella hiomakoneista kohti paperitehdasta. Aikaisemmat viisi tikkuseulaa on korvattu kahdella uudella. Tikut nousevat automaattisesti kahta kuljetuslaitetta myöten Dempster-Dumpster-laatikoihin, jotka niiden täytyttyä erikoislaitteinen auto käy noutamassa ja tyhjentämässä. Samoin vanhat kahdeksan hienoseulaa on poistettu ja tilalle asennettu kaksi uudenaikaista. Yhdeksästä saostajasta on romutettu kolme pienempää jäljellejääneiden kyetessä korjausten ansiosta huolehtimaan lisääntyneestä tuotannosta. Massakyydit on modernisoitu ja uusien sekoittimien avulla massan sakeus on saatu nousemaan 5-6 prosenttiin. Puuhiomon ja paperitehtaan välille on asennettu neljä kierukkapuristinta, joiden avulla puuhiokke puristetaan 33-prosenttiseksi. Tästä on seurauksena, että puuhiomon vedet saadaan takaisin puuhiomoon ja paperitehtaan vesiä voidaan käyttää kuivan puuhiokkeen uudestaan liuoittamiseen. Uutuutena

*Hiomon uusin tulokas,
kanadalainen "Waterous"
hiomakone.*

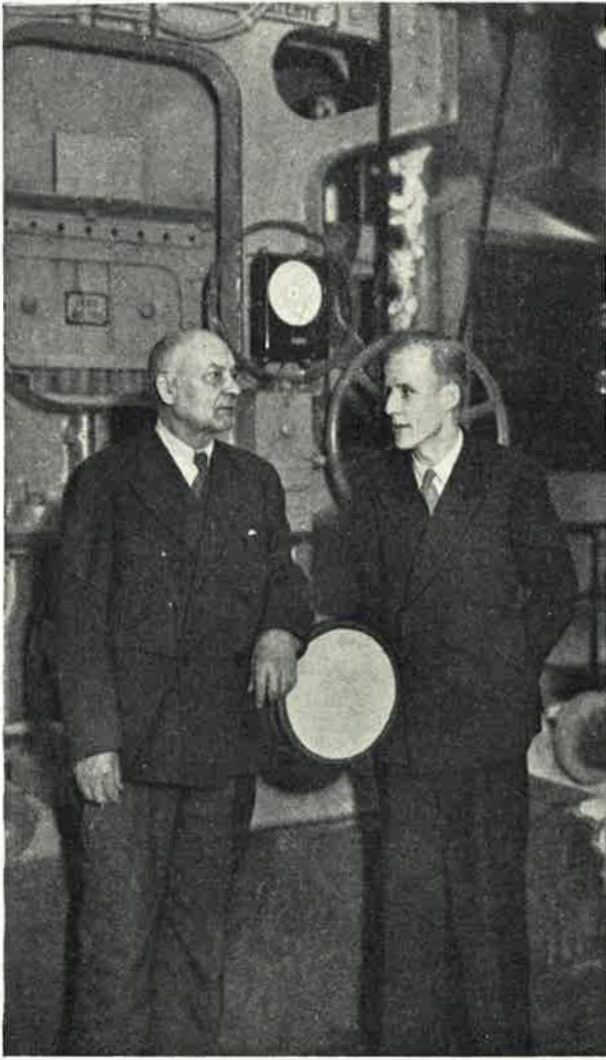
mainittakoon myös lämmönvaihtaja. Sen avulla puuhiomon vesien lämpötila voidaan pitää kurissa niiden luovuttaessa osan lämmöstään paperitehtaan vesille. Myös valmistusprosessin alkupäässä hiomapuiden kuljetuksessa syöttöaukkojen ääreen on tehty huomattavia parannuksia. Hiomon uudistuksen seurauksena tuotantokyky on noussut 50 prosentilla. Samalla kuitenkin tehdastiloista on voitu luovuttaa 15 prosenttia muille osastoille.

Mutta ei tässä kaikki. Uudistukset ja muutokset eivät ole kohdistuneet ainoastaan koneisiin ja tuotannon lisäämiseen, vaan hiomo on sisustukseltaankin läpikäynyt täydellisen muodonmuutoksen. Ajan ja työn mustaamat seinät hohtavat nyt puhtauttaan. Ne on maalattu vaalean vihertäväksi ja keltaisiksi, koneet ja laitteet vihreiksi ja liikkuvat osat oranssin vivah-teisen keltaisiksi. Lukuisat, lasikupujen sisällä olevat lamput antavat tasaisen, kirkkaan valon.

"Tämä hiomo on nyt kuin juhlasali", tuumii Klaus Leppälä, joka parhaillaan on asentamassa akselia hiomakiveen. "Kun tätä hiomoa ryhdyt-

tiin vuosi sitten korjailemaan, ei minulla ollut aavistustakaan, että tästä tulisi näin hieno ja viihtyisä. Kun olen ollut täällä töissä jo lähes kaksikymmentä vuotta ja tunnen kuuluvani talon väkeen, on tämä uudistus sitäkin mieluisampi. Tarkastelemme Leppälän kanssa komeita hiomakiviä, joilla tulee olla laatuominaisuuksia kuin jalokivillä ikään. "Olen asennellut monenlaisia kiviä, englantilaisia hiekkakiviä, norjalaisia "Norrönoita", saksalaisia "Herkuleksia" ja varsinkin näitä Voikan hyviä "Sampoja". Tuo kanadalainen uusi tulokas tarvitsee tällaisen jättiläiskiven, kuusi tonnia painavan, kun sen sijaan noille Voithille riittää viiden tonnin painoiset".

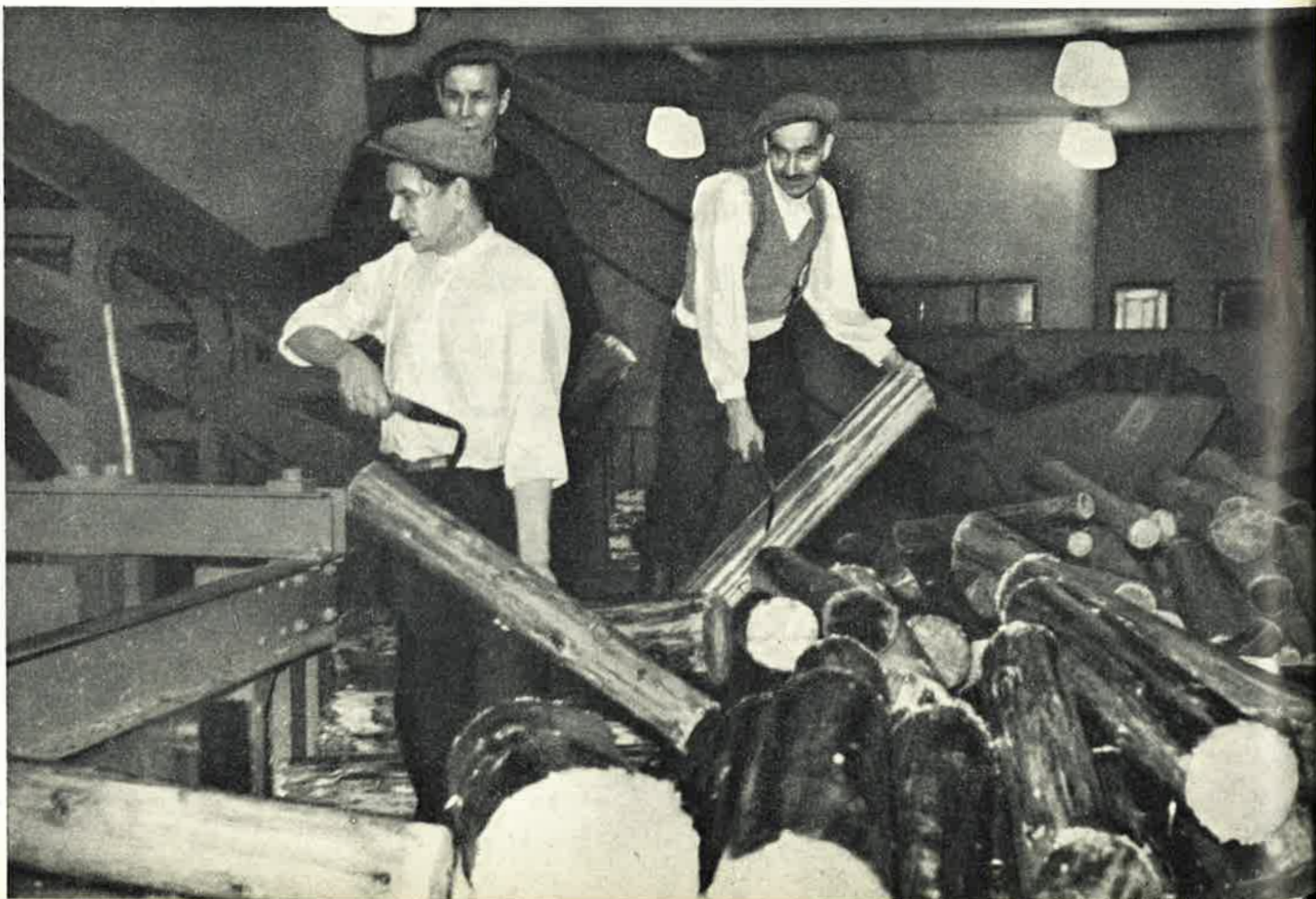
Kaikki näyttivät olevan tyytyväisiä perin pohjin uusittuun puuhiomoonsa, mutta lähes puolen vuosisadan kokemuksen rikastuttama hiomamies, mestari Haikari sanoo lopuksi myös velvoittavan sanan: "On mainio asia, että tämä puuhiomomme on nyt näin uudenaikainen ja viihtyisä, mutta se myös velvoittaa meitä, jotka täällä työskentelemme. Meidän on pidettävä se hyvässä kunnossa ja puhtaana".

Vieressä: Puuhiomon insinööri ja mestari näyttävät tyytyväisiltä. Oikealla dipl.ins. M Wangel ja vasemmalla mestari Hemming Haikari.

Ylhäällä: Klaus Leppälä hääri "Samponsa" kimpassa. Akselin asentaminen hiomakiveen käynnissä.

Alhaalla: Puu on saavuttanut määränpäänsä ja joutuu hiomakoneeseen. Häkan Lindström, Antti Helander ja Matti Katajamäki täyttämässä hiomakoneen uunia,

36 aloitetta

tehty viime vuoden aikana.

— Miltä päättynyt vuosi näytti aloitetoiminnan kannalta, kysyimme aloitetoiminnan hoitajalta, insinööri Erkki Kivirannalta.

— Ensinnä tahtoisin palauttaa mieliin, että aloitetoiminnan järjestelyssä tapahtui viime vuoden aikana eräitä muutoksia, jotka merkitsevät sen tehostamista. Aloitekeskustoimikunnan jäsenten lukua lisättiin yhdellä, ja täten Voikan tehtaat sai myös toimikuntaan työntekijäin edustajan. Aloiteyhdistysten lukumäärä kaksinkertaistui, sillä kullakin osastolla on nyt aikaisemman yhden sijasta kaksi yhdistystä. Molemmat yhdistymiehet valitaan työntekijöistä ja nimittää heidät tehtävänsä osaston johtaja osaston luottamusmiehen esityksen perusteella. Aloitelautakuntien valtuuksia on lisätty, ja ne saavat lopullisesti päättää palkkioiden maksamisesta 10.000 markkaan saakka.

— Aloitetoimintaa on harrastettu lähes viisi vuotta ja vuoden vaihteeseen mennessä nousi aloitteiden lukumäärä kaikkiaan 846:aan. Kuten muistamme, oli alkuajoina keksijöitä runsaasti, mutta suurin osa aloitteista tuli hylätyksi. Sittemmin on aloitteiden määrä vähentynyt, mutta taso vastaavasti noussut. Viime vuonna tehtiin 36 aloitetta eli 1 vähemmän kuin edellisenä vuonna. 13 hyväksyttiin ja viidestä käsittelyn alaisesta aloitteesta tulee varmaan ainakin kaksi hyväksytyksi. Eniten aloitteita on tullut Voikan selluloosasta, nimittäin 10, joista on hyväksytty 3. Kymin paperitehtaan viidestä aloitteesta on hyväksytty kolme ja Kymin korjauspajan neljästä niin ikään kolme. A. Kolkka ja E. Tähtimö Voikan selluloosasta ovat saaneet suurimman viime vuoden aikana maksetun palkkion, yhteensä 16.000 markkaa. Heidän aloitteensa liittyi happotornin täyttämiseen kalkkikivillä. Voikan paloaseman varusmestari Väinö Hasu sai paloletkujen pesukoneen suunnittelusta 10.000 markkaa. Muut palkkiot olivat pienempiä. 2.000 markkaa on pienin palkkiosumma.

— Mitään oleellisesti aivan uutta ei ole keksitty. Kaikki aloitteet ovat olleet tunnettujen periaatteiden soveltamisia. Joka tapauksessa ne ovat olleet osoitukseksi työhön liittyvästä harrastuksesta, kekseliäisyydestä ja yhä parempien menetelmien käytäntöön ot-

42 omakotitonttia

jaettu työntekijöille Kuusanniemessä.

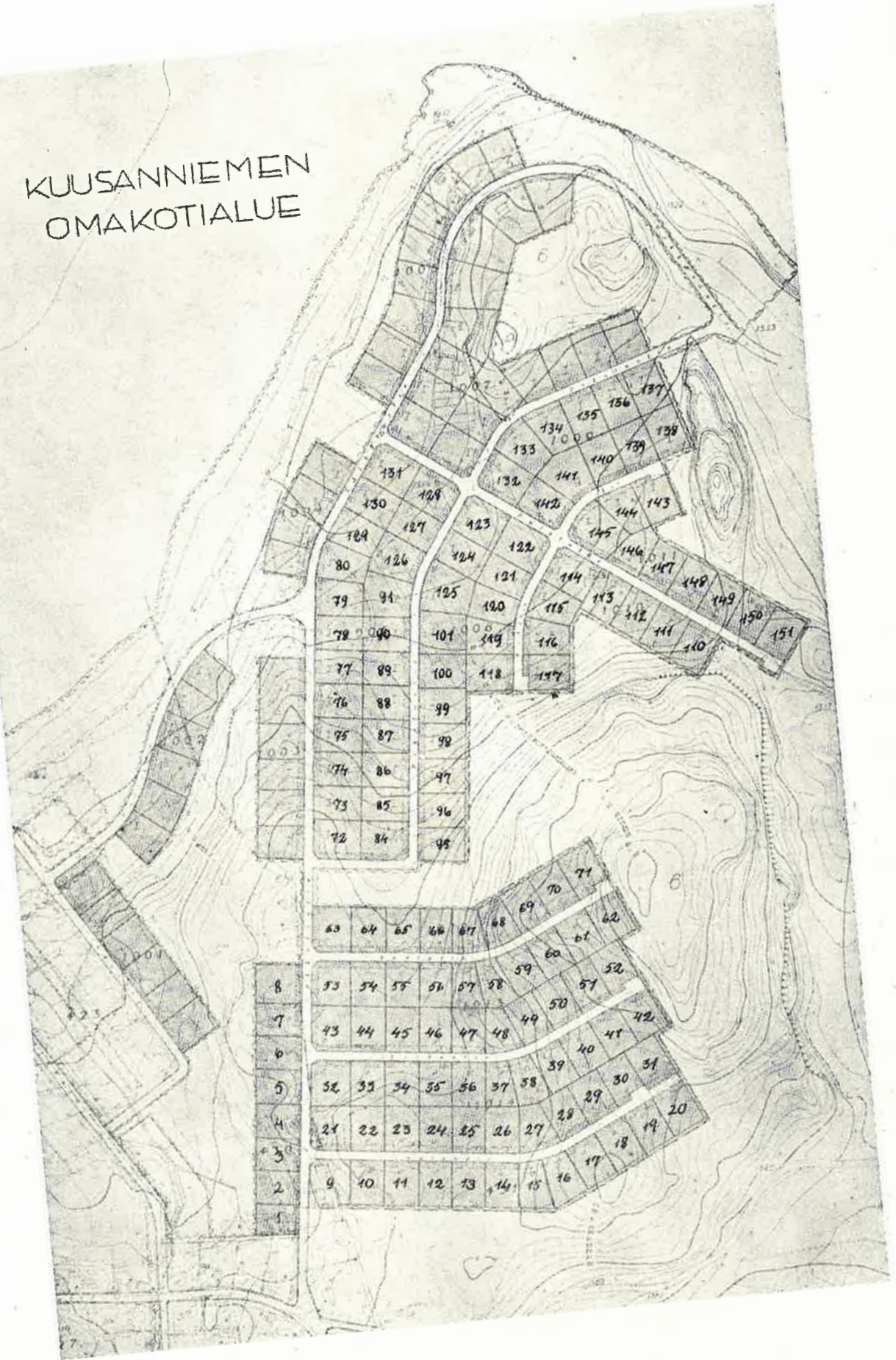
Tarjotakseen omakotirakennustoiminnalle jatkuvia mahdollisuuksia on yhtiömme jakanut työntekijöilleen 42 uutta tonttia, jotka sijaitsevat Kuusanniemen pohjoisosassa luonnonkauniilla paikalla lähellä Kymijoen rantaa ja liittyvät välittömästi n.s. rintamamiestontteihin. Kartassa sivulla 10 uudet tontit on merkitty numeroilla 110—151, kun sen sijaan muut numerot ovat rintamamiestontteja, joilla melkein kaikilla on omistajansa ja useilla rakennuskin joko valmiina tai tekeillä.

Uusien tonttien arvonta suoritettiin viime joulukuun 10 p:nä ammattikoulun aulassa. Arvonnin suoritti yhtiön sosiaalijohtaja, kunnallisneuvos Eino Wallenius sosiaalivirkailijoiden avustamana. Kaikki tonttien saajat olivat läsnä tilaisuudessa.

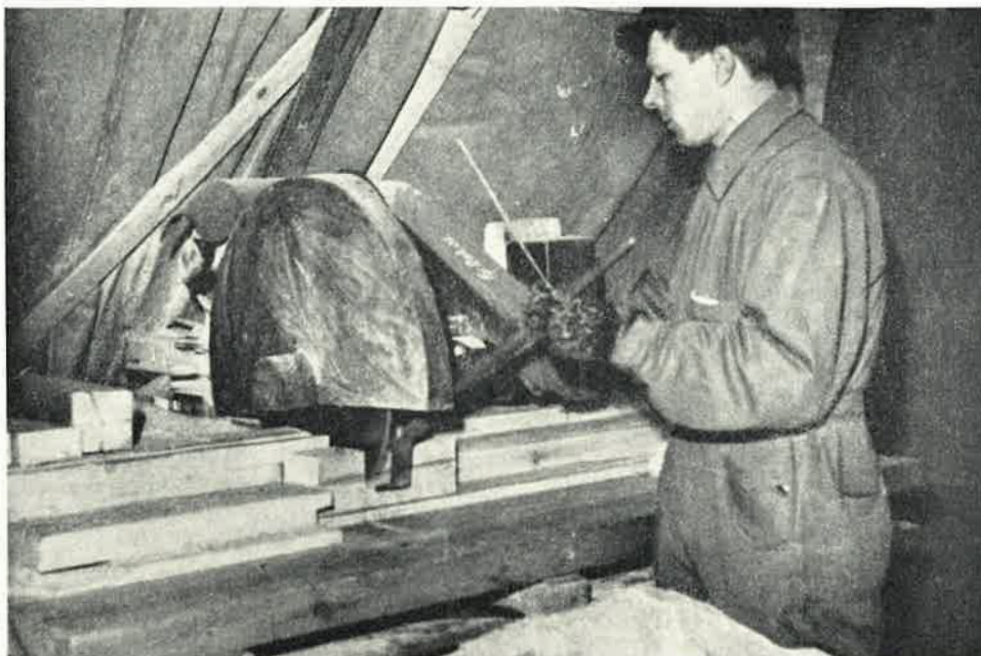
Tontit jakautuivat seuraavasti: Tontti n:o 110 Eino Armas Grönroos, Ky.rak., 111 Kalle Teodor Sirén, Kuu.pap., 112 Aarne Viktor Heikkilä, Ky.korj., 113 Martti Vertomaa, Ky.korj., 114 Kaino Salo, Vo.sell., 115 Pekka Kuokkanen, Kuu.pap., 116 Toivo Kainlauri, Ky.rak., 117 Kalle A. Luukkonen, Ky.höyry, 118 Väinö Ehrukainen, Ky.rak., 119 Gustav Starck, Ky.korj., 120 Paavo Virtanen, Ky.pap., 121 Erkki Mauno, Ky.sell., 122 Paavo Pajari, Ky.sell., 123 Anselmi Ripatti, Ky.pap., 124 Matti Paavo Mäkinen, Ky.sähkö, 125 Karin Jokiranta, Ky.pap., 126 Alvar Hyleh, Vo.karb., 127 Armas Tapio Lahtonen, Ky.rak., 128 Lauri Mankki, Ky.korj., 129 Juho Suominen, Ky.rait., 130 Muisto Vanhatalo, Ky.korj., 131 Matti Henrik Sirén, Ky.pap., 132 Aarne Spännäri, Ky.sell., 133 Veikko Armas Vathén, Ky.rak., 134 Reino Nygrén, Ky.korj., 135 Edwin Eerola, Ky.rait., 136 Reino Johannes Askola, Ky.sell., 137 Ensio Hyvönen, Vo.karb., 138 Juhana Rokka, Ky.rak., 139 Lauri Halme, Vo.karb., 140 Lauri Johannes Haag, Ky.sähkö, 141 Vilho Ilmari Heino, Ky.pap., 142 Jaakko Ilmari Makkonen, Ky.pap., 143 Toivo Ekholm, Ky.rak., 144 Evert Jokimies, Vo.pap., 145 Tuure Valo, Kuu.pap., 146 Väinö O. Tuominen, Ky.rak., 147 Väinö Sundström, Ky.pap., 148 Martti Rihu, Vo.sell., 149 Martti K. Lehtonen, Ky.korj., 150 Aipo Kallio, Ky.rak., 151 Erkki Herman Henttu, Ky.varasto.

tamisesta. Olisi toivottavaa, että aloitetoiminnan mahdollisuuksia käytettäisiin jatkuvasti hyväksi. Sen avulla työntekijät saavat keksintönsä ja parannusehdotuksensa vaivattomasti esitettyksi, asiantuntevan arvostelun alaiseksi ja myönteisessä tapauksessa myös palkituksi. Kannattaa siis jatkuvasti yrittää.

KUUSANNIEMEN OMAKOTIALUE

Eino Petäjä sirkkelin ääressä. Terän parhailaan leikatessa puuta hän pitää kiinnityslaitteen varresta ja puun katkettua pudottaa sen kädessään olevalla teräslankakoukulla vieressä oleviin kärriihin.

Mestari Alvar Harlin puuseppä Einar Koskelan avustamana on suunnitellut katkaisusirkkeliin katkaistavan puun kiinnityslaitteen. Se on yksinkertainen, 2-nivelinen laite, joka tekee työturvallisuuden kutakuinkin 100-prosenttiseksi. Varsinkin lyhyen tavarankatkaisussa se on mainio apuväline. Yläkuvassa laite toiminnassa. Alakuvassa sirkkelin katkaisemista palikoista uusitaan Kymin korjauspajan lattiaa. Aikaisempi lattia oli myös puinen, mutta kulunut ja sen alla oleva betonialusta paikka paikoin lasehtinut. Epätasaisuudet korjattiin ja betonin päälle naputeltiin uusi neljän tuuman vahvuinen puupalikkalattia.

Ville Mäkinen, Lauri Koskela ja Toivo Skofelt korjauspajan palikkalattiaa rakentamassa.

Tehtaan pilli on ilmoittanut aamiaistunnin päätyneen, ja autot lähtevät tallinpihalta iltapäivän ajoihin.

Hevostallista autotalliksi.

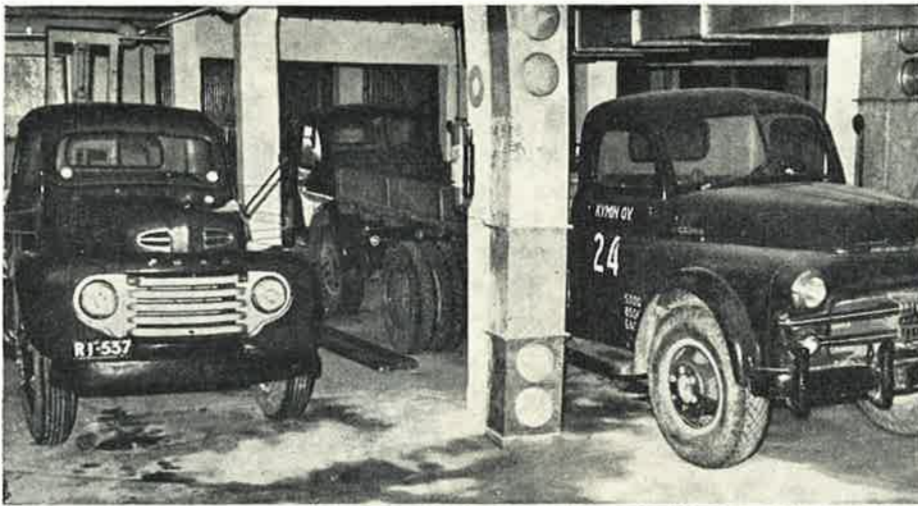
Vaikka Kuusaan hevostalli on kutakuinkin säilyttänyt entisen ulkonäkönsä, on sisäpuolella vuoden kuluessa tapahtunut perinpohjainen muutos. Hevostallista on tullut autotalli. Hevoset siirrettiin sieltä viime vuoden tammikuussa Eerolan kartanon hoiiviin, jonka jälkeen aloitettiin uudistustyöt. Jo ennen sotia hevostallin vähentyessä rakennuksen keskisiipi oli muutettu autotalliksi samoin kuin tallin pitkän sivun toinen pääty. Nyt on suoritettu koko rakennuksen uusiminen autojen käyttöön.

Sisäseiniä poistettiin ja uusia rakennettiin tilalle. Varsinaisen tallin julkisivu muuttui komeaksi oviriviksi. Lattiat ja viemärit uusittiin. Lämpökeskus on niin ikään uusi ja siihen tulee asennettavaksi öljypolttimet. Tehokkaat ja käytännölliset ilmanvaihtolaitteet huolehtivat lämpimän ilman sisään puhaltamisesta ja tuuletuksesta. Alakerrassa on autoja varten neljä eri suojaa, joista isoin on jaettu rautaverkolla kahtia. Tallin entisestä myllyhuoneesta on tehty autopesula ja konttorihuone.

Toisessa kerroksessa on muutos ollut yhtä perusteellinen. Ainoastaan satulasepänpöytä on säilyttä-

nyt työhuoneensa muiden tilojen tullessa kokonaan muuhun käyttöön. Kauravarastosta, silppuamishuoneesta ja tallin nikkariverstaasta on muodostettu uudenaikaisia henkilöstöhuoneita: avara ruokasali, naisten ja miesten pesuhuoneet kaappeineen ja muine säilytystiloineen, vaatteiden kuivaushuone ja henkilöautojen kuljettajien päivystys huone. Keskisiiven yläosa, joka oli heinävarastona, on muutettu henkilöautojen talliksi, jossa on tilaa 13 autolle. Ensimmäiseen kerrokseen mahtuu 22 kuorma-autoa ja neljä traktoria, 8—9 henkilöautoa ja 2 linja-autoa. Kaikki yhtiön tšekäläiset autot on voitu sijoittaa uuteen talliin. Autotallin edustalle on rakennettu bensiini-, kaasuöljyn- ja paineilmanjakeluasema. Tallin sivurakennus on osittain kuljetusosaston hallussa, osittain rakennustarvikevarastona.

Kymin vanhassa autotallissa olevan autokorjaamon ja huoltoaseman tiloja on voitu laajentaa. Parhailaan asennetaan korjaamoon uutta autonosturia. Lisäksi on rakennukseen sijoitettu ne trukit, joita ei vakinaisesti pidetä työpaikoillaan tehtaissa.

Tällaisilta näyttävät autojen "pilttuut". Pila-reissa olevat pyöreät levyt ilmanvaihrolaitteita.

Tallinparvesta on tullut avara henkilöautojen halli.

Alhaalla: Osa autotallin avara ruokatupaa. Aamiaiseväätt on jo syöty ja on otettu oikein potretti-asento.

TEHDASHEVOSEN TYÖTELIÄS URA ON PÄÄTTYNYT.

Tehdaskuvaamme on näihin aikoihin saakka liittynyt uutterana työntekijänä hevonen, jota ilman ei olisi tultu toimeen. Nyttemmin tämä tehdashevonen on tehtaittemme vaiheilta siirtynyt menneisyyteen, muuttunut historialliseksi ilmiöksi. Autot, traktorit ja muut moottoreilla kulkevat ihmeelliset vempheet ovat tunteettomasti sysänneet sen syrjään. Autojen näkyvänä voiton merkinä voidaan pitää niiden suorittamaa Kuusaan hevostallin valtausta. Tallipihan silloin tällöin joitakin pikku tehtäviä suorittamaan saapuva Eerolan kartanon hevonen saa katsella tätä linnamaisen komeata entistä hevostallia vain ulkoa päin.

Sietääpä kuitenkin muistella hevosten ja hevosmiesten menneisyyttä ja osuutta tehtaittemme toiminnassa. Me autokauden eläjät emme ehkä muutoin muistaisi näitä ahkeria ja tärkeän päivätyön tehneitä toveruksia laisinkaan.

Kun tehtaita alettiin rakentaa, riensivät lähikylien talonpojat hevosineen kilvan apuun, sillä se tiesi rahassa maksettavaa ansiota. Yhtiöt hankkivat pian itsekin hevosia. Näihin aivan alkuvuosiin ei valitettavasti ulotu enää kenenkään elossaolevan omakohtainen muistitieto, mutta sitä kiitollisempia olemme viime kuun 22 p:nä 90 vuotta täyttäneelle Aatami Venäläiselle, joka kertoilee meille elävästi ja tarkasti menneitä tapahtumia aina vuodesta 1883 lähtien. Tuona vuonna hän tuli kotiseudultaan Luumäen Venäläisen kylästä Kuusaan tehtaalle "rahtilaiseksi", ajamaan hiomopuita Tähteen rannasta tehtaalle. Seuraavana vuonna hänestä tuli yhtiön vakinainen hevosmies. Pesti tehtiin maalaiseen tapaan. Pestausrahaa saatiin 10 markkaa, rahapalkkaa 40 markkaa kuukaudessa ja nelikollinen rukiita niin ikään kuukaudessa eli kolme tynnyriä vuodessa. Aatami Venäläinen sai ajaakseen Iitin Kuuksosta ostetun suomalaisrotuisen hevosen, Jepen nimeltään. Siihen aikaan oli yhtiöllä 14 hevosta. Talli sijaitsi nykyisellä tallipihalla lähellä nykyistä tehtaan sairaalaa, silloista yhtiön konttoria ja isännöitsijän asuntoa. Hevoskannan lisääntyessä tehtiin tallin sivulle pieniä kylkiäisiä, olipa siinä isännöitsijällä pieni "karjettakin".

Tärkein ajo käsitti massan ja paperin kuljetuksen tehtaalta Kymin asemalle, jonka nimi sittemmin Kotkan radan valmistuttua muutettiin Koriaksi. Yhtiön vakinainen hevoskolonna käsitti viisi parivaljakkoa ja yhden 1-valjakon, jota haastateltavamme ajoi. Puoli kuudelta pantiin hevoset valjaisiin ja lahdettiin tekemään kuormaa Kuusaan saareen. Seitsemän tienoilla päästiin matkaan ja kymmeneen mennessä tultiin Kymin asemalle, jossa kuormat purettiin yhtiön radan varressa olevaan makasiiniin. Toisinaan oli tavaraa tuotava myös tänne päin, mutta jotta hevoset eivät olisi liiaksi rasittuneet, otettiin vain puoli kuormaa. Iltapäivällä tehtiin toinen Kymin matka ja takaisin tullessa Venäläinen toi postin. Toisinaan tuli postia aamumatkan mukana. Työpäivä päättyi illan

Aatami Venäläinen tarinoimassa 1880-luvun tapahtumia. 90 ikävuodesta huolimatta muisti on tarkka, kuvaus eloisa ja katse virkeä.

suussa puoli kahdeksalta. Murkinatuntiin meni puoli tuntia ja päivällistaukoon tunti.

Tehtaan omat hevoset eivät kuitenkaan riittäneet, vaan apuna käytettiin "rahtilaisia". Jos massan ja paperin "pistellinkiä" (beställningar=tilauksia) oli paljon, saattoi apuhevosten lukumäärä nousta pariin-kymmeneen. Talollisia pyrki ajoihin ei ainoastaan Kuusanniemestä ja Maunukselasta vaan Kyöperilästä, Keltistä, Napanmäeltä ja Kymin aseman eteläpuolelta Vilppulasta saakka. Usein kävi niin, että tarjokkaita oli enemmän kuin mitä ajoon voitiin ottaa, joten hevosten oli palattava tyhjin toimin takaisin. Rahdinajajat saivat keskimäärin 3 penniä leiviskältä. Työvoiman tarjonnan ollessa runsasta saattoi hinta pudota 2½ penniin, mutta kiireimpänä aikana se nousi jopa 5 penniin saakka.

Vilppulalaisten erikoistyönä oli kattiloiden ja koneiden siirtäminen asemalta tehtaalle. Jotakin raskasta esinettä kuten kattilaa vetämässä oli tusinan verran hevosia ja koko kylän miehet apuna. Sellaiseen matkaan saattoi kulua parikin päivää.

Tehtaan hevoset kulkivat yhtenäisenä ionona etumiehen, vanhan kaartilaisen ja Turkin sodassa mukana olleen Hellsténin johtamana. Jos pistellinkiä oli

Talonpojat odottelevat
rahtivuoroaan.

paljon, ajettiin myös sunnuntaisin, mutta minkäänlaista "viraapelirahaa" ei silloin tunnettu.

Parin vuoden kuluttua Venäläisestä tuli isännöitsijä Boedekerin kuski. Kyytien välillä hän ajoi lapia, vetäjä ja muuta paikallista ajoa sekä piti tallipihan puhtaana. Joskus tuli tehtyä pitkiäkin matkoja, käytyä Haminassa ja Kotkassa saakka. Silloin oli edessä parivaljakko. Ajettiin "kohlin riskist", eikä matkaan mennyt kuin muutama tunti. Paljon liikuttiin myös metsätyömailla Jaalan perukoita myöten. Neljännes-

suushistoriansa aikana. Venäläisen yhtiöläisuran ulkopuolellehan jäivät vain tehtaiden historian kymmenkunta ensimmäistä vuotta. — Palaamme vielä lopuksi hevosiin, joista hän kertoo lämmöllä kuin parhaista tovereistaan. "Jos ne olivat väliin lujilla, niin kyllä ne myös saivat ruokaa kyllikseen. Ja tuskin hyvän maalaistalon isäntäkään piti niin hyvää huolta hevosistaan kuin yhtiö ja yhtiön hevosmiehet".

*

Tallipihalla on totuttu näkemään työnjohtaja August Jokisen kookas ja ryhdikäs satakuntalainen olemus, jota vielä tehostaa hänen leveän jämerä puhetapansa. Hän on toiminut tallilla työnjohtajana vuodesta 1920, ja hänellä on hevosista yhtiö ja toista kerrottavaa.

— Tullessani yhtiön palvelukseen 40 vuotta sitten oli hevosia pitkälti toista sataa. Tämä Kuusaan uusi talli valmistui v. 1928 ja tänne siirrettiin Kymin sekä Kuusaan vanhan tallin hevoset, yhteensä lähes 50. Lisäksi jouduttiin aika ajoin käyttämään paljon vieraita hevosia. Oli monenlaista ajoa: varsinaiset tehdasajot, rakennustarpeiden, soran, hiekan ja mullan ajamiset ja paljon kaikenlaista muuta. Kiireisinä aikoina oli aamuisin määräysten jaossa totista vilskettä.

— Hevoskanta oli kookasta ja voimakasta. Suomalaisen lisäksi oli myös vierasrotuisia: virolaisia, englantilaisia ja jykevätekoisia Ardennierejä. Hevoset ostettiin tavallisesti 5-7-vuotiaina. Niistä tuli ajomiestensä tavoin yhtiöläisiä eikä niitä koskaan myyty. 20 vuoden ikäisinä ne lopetettiin. Kauroja ja heiniä ne saivat yllin kyllin. Niiden tulikin olla kunnossa, sillä monet ajot olivat raskaita ja varsinkin keli-rikko- ja pyryaikoina kysyttiin hevoselta kestävyyttä.

Parivaljakko ja kuomureki.

vuosisata vierähti Venäläiseltä tässä työssä. Vuodesta 1906 alkaen hän alkoi ajaa "valtion vaunuja" Kymin- tehtaan ja Kuusaan saaren välillä ja loppuaikoina hän siirteli hevosensa kanssa yhtiön vaunuja Kuusaan saareen, kunnes v. 1940 siirtyi pitkän päivätyön päätyttyä eläkkeelle.

Venäläisen Kuusaassa olon alkuvuosiin ei liity paljonkaan muistoja Kymin puolelta. Kumpikin tehdas oli oma valtakuntansa. Ei ollut olemassa siltaa ja muutenkin kilpailevat tehtaas ja samoin niiden väki suhtautuivat toisiinsa vihamielisesti. Kymintehdas vei alkuaikoina tuotteensa samalla tavoin hevospelillä radan varteen, Kouvolan pikku pysäkillä, jossa sille valmistui jo v. 1876 oma makasiini. Kolarinmäelle noustessa oli hevosilla kova urakka, ja sen tähden olikin mäkeä ylös kiivettäessä käytettävä apuhevosta.

Hauskasti ja selvästi Venäläinen avaa eteemme muistojensa kirjaa. Elämä on tuntunut hänestä rikkaalta ja hän on saanut nähdä ja kokea sen valtavan kehityksen, minkä tämä seutu on läpikäynyt teolli-

Pieni hevonen, kevyt liistereki.

Työnjohtaja August Jokisen jämerä hahmo.

Jokaisella ajomiehellä oli nimikkonsa, josta hän piti erinomaista huolta.

— Nyt on loputkin hevoset siirretty Eerolan kartanoon ja miehet sijoitettu muihin töihin. Täällä ei ole enää yhtään hevosta. Jos hevosta tarvitaan, saadaan se lainaksi Eerolasta. Niin ovat ajat muuttuneet.

Aseman portilla tapaamme portinvartijan tehtävissä entisen hevostiehen Sylvester Pessan, joka ikänsä puolesta lähentelee seitsemääkymmentä. Pessa oli aikanaan Kymin puolen hevostmiehiä ajaen "Piirollaan" ja "Ajatuksellaan" puita pannuhuoneelle ja Pilkan koululle. Kaikki hevoset eivät mahtuneet varsinaiseen talliin, josta sittemmin tuli autotalli ja joka nyt on autokorjaamona ja trukkitallina. Sen takana oli lisäksi pieniä laudoista rakennettuja taloja.

Pessa muistelee toista hevostieskauttaan, jolloin hän ajoi toistakymmentä vuotta "valtion vaunuja"

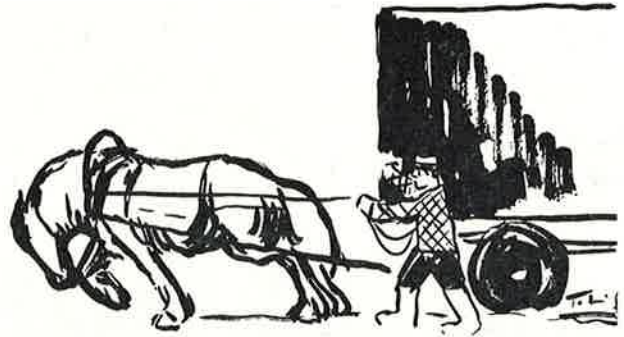
Sylvester Pessa muistelee Ardennierejään, "valtion vaunujen" viisaita ja voimakkaita vetäjiä.

Hevostarkastus Kymin tallipihalla todennäköisesti v. 1912. Vasemmalla yhtiön ensimmäinen auto. Uusi aika on pyrkimässä vanhan rinnalle.

Kymin puolella. Hän vei hevosellaan lastatut vaunut varaston edestä "toppariin" ja toi tyhjiä tilalle. Talvella tarvittiin tähän työhön kaksi miestä ja hevosta. Se oli raskasta työtä ja vaati voimakasta ja tottunutta hevosta. Hevosen tuli aloittaa vetonsa verkkaisen rauhallisesti ilman turhia tempoilemisiä. Pessa muistele kiitollisin mielin kahta Ardennilaistaan, "Voimaa" ja "Piriä", joista viimeksi mainittu on nyt Eerolan kartanossa.

Kolme miestä on tässä tarinoinut ajokeistaan ja hevoskaudesta, joka tehdasmiljöössämme on näytelty loppuun. Muistakaamme, että hevosmiesten ja hevosten osuus on ollut tärkeä ja keskinäinen suhde on ollut kuin hyvien ystävien ikään.

Voimakastekoinen Ardennier on pannut vaunun liikkeelle.

Vilppulalaiset siirtämässä turbiinia Kymin asemalta Kuusaalle. On saavuttu Vikiän mutkaan, taustalla Kyttälän riihi.

„Lorain“-kaivinkone

on saanut viime aikoina näyttää tehokkuutensa ja taitonsa. Höyrynjakokeskuksen laajentamistöiden johdosta se on joutunut suorittamaan kaivauksia jyrkällä rinteellä, murskaamaan vanhan valimon seiniä ja kahmaisemaan tiilet ja muun romun autonlavoille. Selluloosatehtaan uuden lastusäiliön rakennustyömaalla se kaatoi ikkunoiden väliset seinät ja lopulta nurkkapilarit kumoon, jolloin katto romahti alas. Tämän jälkeen se moukariniskuillaan hajotti kuopan pohjalle sortuneet katon jätteet ja nosti palaset autoihin. Viereisessä kuvassa "Lorain" vanhan valimon luiskassa kaivamassa monttua höyrynjakokeskukselle.

Höyrynjakokeskuk-
sen laajennuksen ta-
kia valimo on joutu-
nut jättämään lähes
puolivuosisataisen
olinpaikkansa Kymin
korjauspajan naapu-
ruudessa ja muutta-
maan Voikkaalle, jos-
sa sille on vapautu-
nut riittävästi tilaa
selluloosatehtaan yh-
teydessä. Työt uude-
sa paikassa ovat jo
täydessä käynnissä.

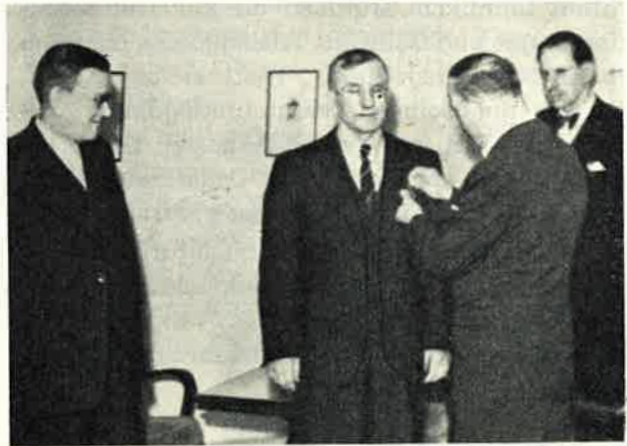
Ennen siirtymistä toimitus kävi
näppäämässä muutaman kuvan sek-
kä vanhasta että uudesta valimosta.
Ylhäällä: Vaikka lähtö onkin mie-
lessä, tehdään töitä viime hetkeen
saakka. Vasemmalta lukien mestari
Arvi Pöysä, vanhemmat lattiakaa-
vaajat Ilmari Grönroos ja Lauri
Koivisto sekä valajanoppilas Jouko
Nikula, Keskellä: Viimeistä valua
odotellessa, Vieressä: Samanaikai-
sesti aloiteltiin töitä jo uuden vali-
mon messinkipuolella, Lattiakaa-
vaaja Paavo Lahtinen sulattamassa
messinkiä öljyllä lämmitettävässä
upokasuunissa.

Mitalimiehiä.

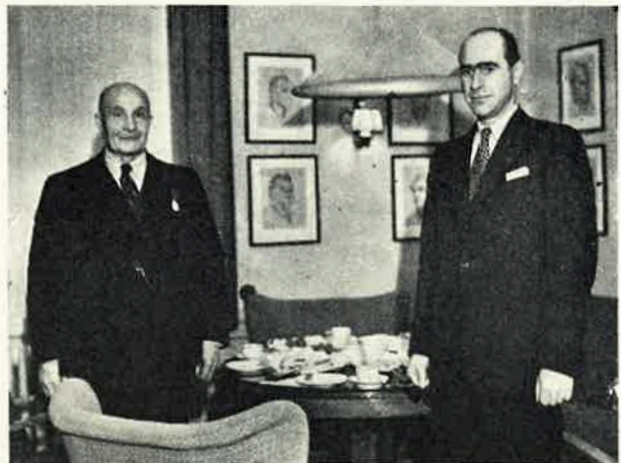
Saksimies Frans Edvard Salminen Voikan paperitehtaalta sai yhtiön kultaisen ansiomerkin 50-vuotisesta palveluksestaan joulukuun 22 p:nä Voikan virkamiesklubilla järjestetyssä juhlatilaisuudessa. Merkin ojensi hänelle yhtiön varatoimitusjohtaja, vapaa-herra Knut von Troil. Samalla mainitsemme, että Salminen täyttää 70 vuotta tk. 26 p:nä. Viittaamme viime numerossamme olleeseen häntä esittelevään kirjoitukseemme. Kuvassa Frans Salminen puolisoineen.

Joulukuun 27 p:nä Voikan virkamiesklubilla pidetyssä tilaisuudessa ojensi Voikan paperitehtaan teknillinen johtaja, insinööri T. Z. Wiklund paperimestari Johan Edvard Halmeelle Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin kultaristein. Kuvassamme ins. Wiklund kiinnittämässä mitalia paperimestari Halmeen rintapieleen. Vasemmalla ins. V. Pirttilä ja oikealla ins. P. O. Rundqvist. Kuten muistettaneen, sai paperimestari Halme yhtiön kultaisen ansiomerkin 50-vuotisesta palveluksestaan 6. 1. 1951.

Joulukuun 27 p:nä Kymintehtaan virkamiesklubilla pidetyssä tilaisuudessa ojensi Kymin paperitehtaan tuotantopäällikkö, insinööri B. Estlander vuoromestari Herman Konstantin Tamlanderille Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin kultaristein. Kuvassa "mitalimies" ja sen ojentaja kahvipöydän ääressä. Vuoromestari Tamlander on tullut yhtiön palvelukseen 3. 3. 1903, joten puoli vuosisataa on pian täynnä.

Kymin Osakeyhtiön ansiomerkin

jakotilaisuus loppiaisena Voikan Seuratalossa.

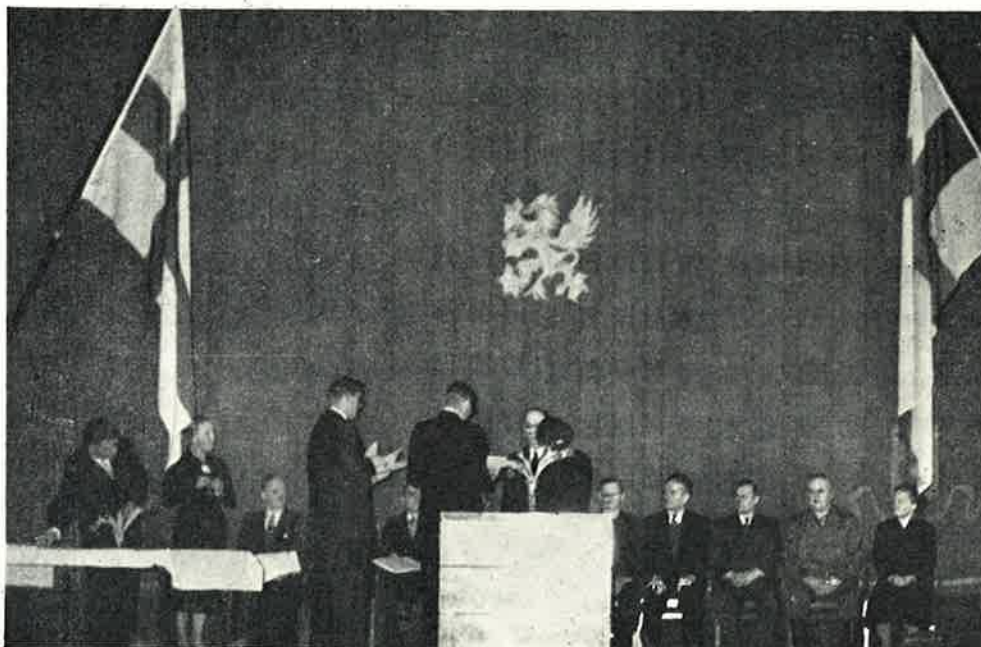
Yhtiömme 75-vuotisjuhlassa v. 1947 jaettiin ensimmäisen kerran yhtiömme ansiomerkki pitkäaikaisesti palvelleille. Sen jälkeen on loppiaisesta muodostunut perinteellinen merkkienjakopäivä, jolloin edellisen vuoden aikana yhtämittaisesti neljännesvuosisadan yhtiömme palveluksessa olleille on jaettu ansiomerkki muistona ja tunnustuksena uskollisesta ja velvollisuudentuntoisesta työstä yhtiön palveluksessa.

Tämänkertainen merkkien jako — järjestyksessään kuudes — Kymin, Kuusaan ja Voikan tehtailla palveluksessa oleville tapahtui Voikan Seuratalossa loppiaisiltana. Sali oli koristettu valtakunnan lipuin, laakeripuvin, kukkasin ja yhtiön tunnuksin. Juhlaan oli kutsuttu merkkien saajat puolisoineen. Tilaisuudessa oli läsnä yhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos K. E. Ekholm puolisoineen, varatoimitusjohtaja, vapaaherra Knut von Troil, täkäläisten tehtaitten isännöitsijä, vapaaherra Curt Cedercreutz, osastopäälliköitä ja muita esimiesasemassa olevia.

Kun oli sijoitettu kukin somistettujen kahvipöytien ääreen, aloitti Kuusankosken Orkesteri ohjelman soittamalla maisteri Veikko Talven johtamana Melartinin ”Juhlamarssin”. Vuori-

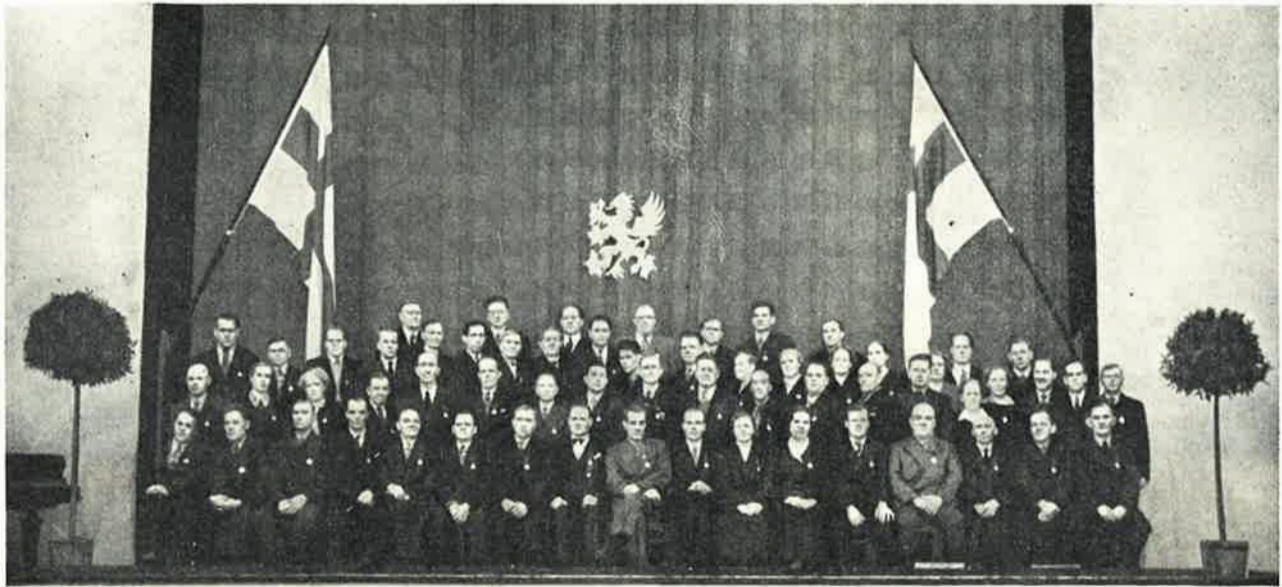
neuvos K. E. Ekholm puhui ansiomerkkien saajille mainiten, että he olivat suorittaneet tähänastisen ansiotyönsä joko kokonaan tai ainakin suureksi osaksi Kymin Osakeyhtiön palveluksessa. Joukossa on useita, jotka ovat tulleet yhtiön palvelukseen suoraan koulunpenkiltä. Varmaankin kaikki 25 vuotta yhtiön palveluksessa olleet tuntevat itsensä yhtiöläisiksi ja tuntevat tehdasyhdyskuntamme kotiseudukseen. Työnantajalle on mieluista todeta, että sen työntekijät saavuttavat tällaisia merkkivuotia. Se on takeena siitä, että yhtiössämme työskentelee ammattinsa osaavaa ja velvollisuudentuntoista väkeä. Puhuja esitti yhtiön ja omasta puolestaan ansiomerkkien saajille sydämelliset kiitokset uskollisesta ja velvollisuudentuntoisesta 25 vuotta kestäneestä työstä ja toivoi, että tämä hyvä ja tulokellinen työsuhde tulisi säilymään. Tällä tavoin luomme taloudellisia arvoja, jotka koituvat meidän itsemme, kotiseutumme ja koko isänmaamme parhaaksi.

Tämän jälkeen vuorineuvos Ekholm suoritti ansiomerkkien jaon vuorineuvoksetar Clara Ekholmin, konttoripäällikkö Aunis K. Kantosen, apulaissosiaalipäällikkö Veikko Salanderin ja sosiaalitarkastaja Hilikka Luoteen avustamana.

*Viereisellä sivulla:
Uudet mitalimiehet ja
-naiset valokuvattuna
jakotilaisuuden pää-
tyttyä.*

*Vieressä: Mitalien ja-
ko käynnissä. Vuori-
neuvoksetar Clara Ek-
holm kiinnittää ansio-
merkin vuorineuvos
Ekholmin ojentaessa
kunniakirjan.*

Kuusankosken Mieslaulajain laulettua vakuustarkastaja T. Stenvallin johdolla seurasi kahvitarjoilu, jonka aikana kuultiin toistamiseen orkesterin ja kuoron esityksiä. Arvokas, lämmitunnelmainen työn juhla päättyi yhteisesti laulettuun Maamme-lauluun.

25-vuotisansiomerkin saivat seuraavat 73 henkilöä:

Kymin—Kuusankosken tehtailta:

Kymin paperitehdas: Oiva Elias Backman, Agda Aleksandra Heinonen, Paavo Alfred Kalliola, Toini Lempi Kollanus, Saara Korppi, Cecilia Mankki, Elsa Edit Mattila, Konrad Mattsson, Sylvi Rakel Oksanen, Bertta Outinen, Kaarlo Viljo Pekkola, Vilho Armas Pesonen, Aili Kaarina Suppi, Valto Toivonen, Pauli Samuel Vuorela ja Edit Maria Ylinen.

Laboratorio: Elli Margareta Metsäpelto.

Kuusaan paperitehdas: Leonard Lahtela.

Kymin varasto: Matti Peltola.

Kymin selluloosatehdas: Johannes Ahonen, Vilho Kallio, Eino Mauno, Adolf Puntanen ja Gunnar Vahteristo.

Kymin korjauspaja: Aarne Viktor Heikkilä, Lauri Koivisto, Unto Olavi Lamminpää, Lauri Konrad Niemelä ja Fabian Vesalainen.

Kymin sähköosasto: Viljo Huhtiniemi, Onni Valdemar Qvick ja Hilpi Elis Tinnilä.

Kuusaan saha: Einar Edvard Heinonen, Eino Brynolf Honkanen ja Einar Lehtimäki.

Kymin höyryosasto: Martti Ahola ja Kalle Vihtori Kantanen.

Kymin ulkotyöosasto: Jalmari Askola ja Aarre Johannes Jokelin.

Kymin rakennuskorjausosasto: Frans Bernhard Lagman, Paavo Nurmi, Otto Reiman ja Evert Tollman.

Kymin uudisrakennusosasto: Emil Harjula, Fabian Huvinen, Kalle Yrjö Laaksonen, Nestor Lantta ja Armas Eemil Töyrikuoma.

Kymin talousosasto: Väinö Armas Narinen.

Kymin kuljetusosasto: Eemil Kallakorpi.

Keskuspuutarha: Eemil Laine.

Haukkasuo: Karl Bertil Sundlöf.

Pääkonttori: Svea Maria Nilsson.

Voikan tehtailta:

Voikan paperi: Toivo Teudor Hasari, Kerttu Helander, Ferdinand Lindsten, Edvin Ilmari Riipinen, Onni Saarela ja Kaarlo E. Salminen.

Voikan korjauspaja: Aarne Emil Kotikari ja Evert Mauno.

Voikan höyryosasto: Elias Ellonen.

Voikan selluloosatehdas: Feedi Villiam Kuitunen, Leonard Kääriäinen, Fabian Lahdelma ja Helvi Edit Paulanko.

Voikan puuhiomo: Urho Kustaa Korhonen ja Onni Antero Poutiainen.

Karbiditehdas: Gustaf Ilmari Roos.

Voikan rakennusosasto: Väinä Valerius Linden ja Aarne Toivo Luoma.

Voikan ulkotyöosasto: Taavetti Metiäinen.

Kouvolan Kirja- ja Kivipainosta:

Paavo Äärynen.

Robert Tähtinen.

Sulo Lindqvist.

Hjalmar Lahtinen.

Pitkäaikaisesti palvelleita.

SAHANTYÖMIES ROBERT TÄHTINEN

Kuusankosken sahalla tuli 17. 12. 51 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 25. 1. 1879 Iitin Kausalassa. Oltuaan ensin maa-, metsä-, rautatie- ja jalkinetyöntekijänä hän tuli 28. 5. 1906 Kuusankosken sahalle tukkien nostoon. Jonkin ajan kuluttua hän siirtyi sisätöihin ollen rima- ja tasaus-sirkkelillä sekä sen jälkeen kuormittajana ja reunasahurina. Tilapäisesti hän on joutunut suorittamaan miltei kaikkia sahalla esiintyviä töitä ja oli viimeksi kimpisahurina yli 20 vuotta aina siihen saakka, kun sahan toiminta lopetettiin. Nykyisin hän toimii kimp-pien lastaajana ja yövartijana.

Vapaa-aikoinaan on Tähtinen harrastanut jalkineiden tekoa ja korjausta sekä juurikasvien viljelyä. Myös oman mökin kunnossa pito vie oman aikansa.

KONEENHOITAJA SULO LINDQVIST

Voikan paperitehtaalta tulee 29. 2. 52 olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 15. 2. 1887 Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1905 Voikan ulkotyöosastolle. Työskennellyään välillä Kuusankosken sahalla hän tuli v. 1907 takaisin entiselle osastolleen, mistä marraskuussa v. 1909 siirtyi Voikan paperitehtaalle. Siellä hän oli ensin erilaisissa tehtävissä ja nimitettiin koneenhoitajaksi 15. 1. 20.

Nuorempana Lindqvist harrasti kesäisin kalastusta ja talvisin hiihtoa. Massahiihtoihin hän osallistui joka talvi ja sai useita palkintoja. Nykyisin kuluvat vapaa-ajat puu- ja kasvitarhan hoidossa.

RULLAPAKKARI HJALMAR LAHTINEN

Voikan paperitehtaalta tulee 30. 2. 52 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 15. 11. 1884 Lapträskissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 16. 3. 1911 Voikan paperitehtaalle, missä onkin sitten koko ajan työskennellyt. Nykyisessä toimessaan hän on ollut vuodesta 1920 lähtien.

Lahtinen osallistui kilpahihtoihin niinä aikoina, kun rahapalkintoja vielä jaettiin. Myös yhtiön mas-sahiihdoissa hän oli mukana eikä niissäkään jäänyt palkinnoita.

VIILAAJA ANTTI HEINO

Kymin korjauspajalta tulee 21. 3. 52 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Elimäen Raus-

Antti Heino.

RASVAAJA KAARLO SILJANDER.

Marraskuun 30 p:nä 1951 kuoli Kuusankoskella rasvaaja Kaarlo Sipi Siljander 48 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 20. 8. 1903 Joutsassa. Jo nuorukaisena hän tuli yhtiömme palvelukseen, jossa oli sitten yhtäjaksoisesti yli 31 vuotta, työskennellen aluksi m.m. Kymin rakennusosastolla sekä Kymin—

silassa. Oltuaan aluksi maatöissä kotonaan ja tilapäis- töissä Pyhtäällä sekä v. 1900 Haminan radan raken- nustöissä ja v. 1903 Stockforsin tehtaalla hän tuli v. 1907 Kymintehtaalle ulkotyöosastolle, mistä v. 1908 siirtyi korjauspajalle. Lyhyitä keskeytyksiä lukuun ottamatta hän on työskennellyt siellä miltei koko sen ajan, minkä on ollut yhtiömme palveluksessa.

Heino on korkeasta iästään huolimatta — hän täyttää ensi marraskuussa 75 vuotta — vielä ketterä ja nuortea. Hän on syvästi uskonnollismielinen ja vapaa-ajat kuluvatkin Jumalan sanaa tutkiessa.

SAUNANHOITAJA ANNA LAINE

Kymin talousosastolta tulee 11. 4. 52 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 28. 2. 1893 Hartolassa. Talousosaston kirjoissa hän on ollut yhtä- jaksoisesti tammikuun 2 p:stä 1922 lähtien. Esi- merkittävällä utteruudella ja uskollisuudella, vaivo- jaan säästämättä ja työaikaansa laskematta hän on pitkänä palvelusaikanaan hoitanut tehtävänsä työn- antajansa suureksi tyydytykseksi.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja heidän uskollisesta uurastuksestaan yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi ja toivottaa heille parhainta menestystä tulevien vuosien varalle.

Kuusankosken ulkotyöosastolla, mutta suurimman osan palvelusajastaan kuitenkin Kymin selluloosa- tehtaalla. Hän oli erittäin ahkera ja tunnollinen työn- tekijä ja luonteeltaan vaatimaton ja miellyttävä.

Siljander oli kodin ihminen. Kätevänä miehenä hän käytti osan vapaa-ajoistaan askartelupuuhin, jota paitsi hän harrasti myös puutarhan hoitoa. Hän viihtyi mielellään myös kirjallisuuden parissa ja erityisesti tietopuolinen kirjallisuus kiinnosti häntä.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan vaimo ja 4 lasta.

KARBIDITEHTAAN TYÖNTEKIJÄ, MURS- KAAJA EINARI KUKKONEN

joutui 22. 11. 51 tapaturman uhriksi Voikkaalla. Hänet oli karbiditehtaan pysähtymisen takia siirretty Voikan rakennusosastolle, jossa hän toimi apumie- henä kattilahuoneen louhintatyössä. Hän työsken- teli kivimiehen tehtävissä montun pohjalla, jossa samanaikaisesti muutaman metrin päässä hänestä porattiin ilmaporalla reikiä louhintaa varten. Tällöin pora jostakin tuntemattomasta syystä osui reikään, jossa oli laukeamaton panos eli n.s. suutari, joka räjähti. Räjähdyksen vaikutuksesta lensi kivenkap- pale Kukkonen ohimoon aiheuttaen vaikean vamma- n aivoihin. Hänet kuljetettiin kiireesti Kuusankosken sairaalaan, jossa hän tajuihinsa tulematta kuoli.

Kukkonen oli syntynyt 11. 9. 1919 Impilahdella. Jo nuorena hän oli metsätöissä eri tehtävissä ja osal- listui sitten talvi- ja jatkosotaan. Siirtoväkeen kuu- luvana hän joutui lähtemään kotiseudultaan sijoit- tuen Kymenlaaksoon, jossa suoritti tutkinnon ammat- timaisen ajokortin saantia varten. Vuonna 1948 hän tuli yhtiömme palvelukseen Voikan rakennusosastolle siirtyen myöhemmin karbiditehtaalle, jossa toimi kalkkitypen murskaajana.

Kukkonen oli erittäin tunnollinen työssään ja pidetty sekä esimiestensä että työtovereittensa kes- kuudessa. Vapaa-aikansa hän vietti oman kodin rakentamispurhissa.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan vaimo ja kolme lasta.

Pikkujoulujuhlia eläkeläisille.

Entistä tapaa noudattaen järjestettiin viime joulunkin edellä pikkujoulujuhlja eläkeläisille sekä Voikkaalla että Kuusankoskella. Niihin oli tälläkin kertaa kutsuttu eläkkeellä olevien lisäksi myös manan majoille siirtyneiden eläkeläisten puoliset.

VOIKKAALLA.

Voikan Seuratalossa pidettiin joulujuhla 9. 12. Liukas keli ei ollut sanottavammin peloittanut vanhuksia, vaan Seuratalon jouluasuun pukeutunut juhlasali täyttyi kutsuvieraista miltei viimeistä sijaa myöten. Juhlaa kunnioitti läsnäolollaan yhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos K. E. Ekholm.

Aluksi soitti Työväenopiston Voikan osaston orkesteri maisteri V. Talven johdolla sikermän joululauluja. Tämän jälkeen Voikan tehtaan sosiaalipäällikkö, varat. Aunis K. Kantonen piti tervehdyspuheen mainiten siinä m.m., että yhtiön tarkoituksena tällaisia joulujuhlja järjestäessään on lähinnä entisten työntekijöiden muistaminen ja viihdyttäminen sekä että vanhukset kokoontuessaan jälleen yhteen saisivat verestä vanhoja muistojaan.

Kun oli yhteisesti laulettu "Maa on niin kaunis", lausui näyttelijätär Mirja Yrjölä kolme runoa, nimittäin Aale Tynnin "Jaakobin tikkaat", P. Mustapään "Sun haltuus" ja Uuno Kailaan "Joulurimu". Voikan Sekakuoron laulettua opettaja Paavo Laurikaisen johdolla kolme laulua piti pastori A. Oinaala mieliinpainuvan joulusaarnan, minkä jälkeen laulettiin yhteisesti "En etsi valtaa loistoa". Ohjelman ensimmäinen jakso päättyi kuuden kansakoulutyttösen esittämään lumihuataleikkiin, jonka oli ohjannut op. Helynranta.

Välillä nautittiin maukkaat kahvit Voikan tehtaan virkailijoiden rouvien huolehtiessa tarjoilusta ja laulettiin joululauluja. Joulutervehdyksenä sai jokainen juhlavieras Suomen Punaisen Ristin joulujulkaisun.

Kahvinjuonnin päätyttyä lauloi Voikan Sekakuoro kolme laulua ja sitten pyrähti esiin pikkutontujen parvi, joka leikki opettaja Airaksisen ohjaaman hauskan tonttuleikin. Kansakoulun VII:n luokan oppilaat esittivät reippaasti ja taitavasti kuvaelman "Vanha kaappikello", jonka ohjauksesta rva Ida Sarpola ansaitsee kauniit kiitokset.

Eläkeläisten puolesta kiitti rva Stenholm Kymin Osakeyhtiötä tilaisuuden järjestämisestä ja sosiaalipäällikkö Kantonen lausui lopettajaissanat kiittäen kaikkia juhlaan saapuneita ja toivottaen heille yhtiön puolesta hyvää joulua. Lopuksi veisattiin yhteisesti virsi "Enkeli taivaan".

KUUSANKOSKELLA.

Kuusankoskella pidettiin vastaava juhla seuraavana sunnuntaina eli joulukuun 16 p:nä. Liukkaasta kelistä huolimatta oli tilaisuuteen, jota yhtiön toimitusjohtaja,

vuorineuvos K. E. Ekholm kunnioitti läsnäolollaan, saapunut noin 400 henkeä eli miltei 100 prosenttia kutsun saaneista. Entistä tapaa noudattaen tapahtui kunnalliskodissa vanhuutensa päiviä viettävien yhtiön eläkeläisten kuljetus yhtiön linja-autolla.

Juhlapaikka, Kuusankosken Seuratalon juhlasali, oli saanut tunnelmallisen jouluasun kuusineen ja koristeineen. Pitkät, valmiiksi katetut kahvipöydät odottivat vieraita, jotka tuota pikaa täyttivät miltei kaikki heitä varten varatut paikat:

Ohjelman aluksi soitti Kuusankosken Orkesteri maisteri Veikko Talven johdolla sikermän joululauluja, minkä jälkeen sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen piti tervehdyspuheen mainiten m.m., että yhtiö muistaa kiittollisuudella niitä sen palveluksessa olleita, jotka vuosikymmeniä kestäneen päivätyön jälkeen ovat siirtyneet nauttimaan hyvin ansaittua vanhuuden lepoa. Pieneksi osoitukseksi tästä kiittollisuudesta on yhtiö järjestänyt tämän juhlan, josta puhuja toivoi siihen saapuneille olevan iloa ja mielen virkistystä, ja toivotti heille yhtiön puolesta hyvää ja siunattua joulujuhlja. Puheen päätyttyä lauloi ammattikoulun tyttöoppilaista muodostettu kuoro rva Sirkka Antellin huolehtiessa pianosäestyksestä kolme joululaulua, nimittäin "Jouluyö, juhlayö", Hiljaa, hiljaa" ja "Taas sykkivi sydämet ihmisten". Ammattikoulun tyttöoppilaan Liisa Kvistin lausuttua Lauri Pohjanpään runon "Äidin kyynleet" laulettiin yhteisesti Sibeliuksen iki-ihana joululaulu "En etsi valtaa loistoa", minkä jälkeen ammattikoulun tytöt esittivät tonttuleikin ja ammattikoulun oppilas Maire Koskinen lausui Topeliuksen runon "Uusi joululaulu". Voikan kansakoulun oppilaitten esitettyä lumihuataleitten leikin laulettiin yhteisesti "Maa on niin kaunis", ja sitten nähtiin ammattikoulun oppilaitten esittämä jouluaiheinen pienoisenäytelmä, joka oli omiaan yhä herkistämään tunnelmaa. Tämän jälkeen seurasi tilaisuuden kohokohta, kahvitarjoilu, joka nyt kuten ennenkin virkisti mielen ja kirvoitti kielen. Kahvitarjoilun aikana jaettiin läsnäoleville Suomen Punaisen Ristin joululehti. Kun oli jälleen kuultu orkesterin soittoa ja yhteisesti orkesterin säestyksellä veisattu kaksi säkeistöä tutusta jouluvirrestä "Enkeli taivaan", piti pastori A. V. Oinaala hartauspuheen, jonka aiheena olivat Luukkaan evankeliumin alussa olevat jouluevankeliumin sanat. Päätökseksi veisattiin yhteisesti viimeinen säkeistö edellä mainitusta jouluvirrestä.

Työtyväisin ja kiitollisin mielin poistuivat juhlavieraat tästä järjestetystä joulujuhlsta, johon useimmat heistä ovat varmaankin moneen kertaan ajatuksissaan palanneet.

Kahvinjuonti oli varmaankin mieluisin "ohjelmanumero" niin Voikkaalla (yläkuva) kuin Kuusankoskellakin. Alla yleiskuva eläkeläisten pikkujoulujuhlasta Kuusankosken Seuratalossa.

Juho Erland Hepola.

Sulo Vahter.

Ville Puranen.

Aukusti Pietiläinen.

MERKKIPÄIVIÄ.

70-VUOTIAS.

Bobiinirullaaja Juho Erland Hepola, Kymin paperitehtaalta, 16. 4. 52. Hän on syntynyt Korpilahdella Taipaleen torpan 6-päisen lapsiparven kuopuksena. Jo nuorena hänen oli lähdeittävä maailmalle elatustaan hankkimaan. Kierreltyään Suomea pitkin ja poikin hän siirtyi v. 1902 Kuusankoskelle, missä sitten on pitkän ja monipuolisen työrupeamansa suorittanut. Hän on aina kuulunut niihin työntekijöihin, jotka ohjeekseen ovat omaksuneet tunnetun iskulauseen: "Mikä ansaitsee tulla tehdyksi, ansaitsee myös tulla hyvin tehdyksi". Parhaina vuosinaan Hepola on ollut innokas metsä- ja kalamies ja kaskujen kertojana hän on ollut verraton. Vielä nytkin hän veitikka silmäkulmassa ja huumori huulilla päästelee leppoista tarinaansa. Hepola kuului yli 25 vuotta toimivana jäsenenä Kymintehtaan—Kuusankosken VPK:hon, jonka kunniajäsen hän nykyisin on.

60-VUOTIAITA.

Selluloosatehtaan moottorimies Sulo Vahter, Voikan sähköosastolta, 25. 2. 52. Kun Vahter tuli 26. 8. 51 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa, julkaisimme hänestä henkilötietoja lehtemme viime vuoden numerossa 3, johon viittaamme.

Sähköasentaja Emil Sirén, Kymin sähköosastolta, 13. 3. 52. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiömme palvelukseen 20. 7. 1906 rakennustöihin Kymin selluloosatehtaalalle. Oltuaan sitten jonkin aikaa Kymin sähköosastolla, Kymin paperitehtaalla, Kymin rakennusosastolla, m.m. Kymin voima-aseman tasavirtageneraattorin imukanavan rakennustöissä, ja Kymin korjauspajalla hän löysi oikean ammattinsa Ky—Kuu. sähköosastolla, minne siirtyi 29. 9. 13 ja missä hän on sen jälkeen yhtäjaksoisesti työskennellyt. Sirénistä voidaan sanoa, että hän on alansa täysin tunteva ammattimies. Hänestä muuten julkaistiin lehtemme viime numerossa otsikon "Ammattimiehet kertovat suhtautumisestaan työhönsä" alla haastattelu, johon viittaamme.

Siivooja Maria Littman, Voikan sähköosastolta,

18. 3. 52. Hän on syntynyt Itissä. Nuoruudessaan hän oli palvelijana kotipitäjässään ja tuli yhtiömme palvelukseen 7. 11. 27. Voikan rakennusosastolle suorittaan siellä erilaisia tehtäviä noin 3 vuoden ajan. V. 1931 hän siirtyi siivoojaksi Voikan sähköosastolle ja työskentelee siellä edelleenkin. Hän on tunnettu ahkerana ja tunnollisena työntekijänä.

Viilaaja Ville Puranen, Kymin korjauspajalta, 19. 3. 52. Hän on syntynyt Luumäellä maanviljelijän poikana. Oltuaan ensin maataloustöissä kotitalossaan ja välillä tilapäishommissa hän katsoi parhaimmaksi "häipyä" muualle töihin, koska talossa oli useampia veljeksiä. V. 1922 hän tuli Kymin korjauspajalle, missä lyhyitä keskeytyksiä lukuunottamatta onkin sitten koko ajan työskennellyt. Nykyään Puranen toimii työkaluviljarina ja hän on tunnettu erittäin taitavana ammattimiehenä. Vapaa-aikojen harrastuksena on ollut metsästys ja varsinkin nuorempana tuli miltei kaikki joutohetket vietetyksi metsiä samoillen.

Varastomies August Fabian Friman, Kymin varastolta, 26. 3. 52. Hän on syntynyt Elimäellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1908 Kuusankosken ulkotyöosastolle, missä suoritti tavaran purkauksen ja lastaustöitä ja toimi ajomiehenä. Sieltä hän siirtyi 15. 6. 20 varastomieheksi päävarastolle ja työskentelee siellä edelleenkin tarvikkeiden ulosantajana. Nuorempana Friman osallistui innokkaasti urheilutoimintaan edustaen Kuusankosken Puhtia. Hänen erikoislajinaan oli seiväshyppy, missä hän saavuttikin hyviä tuloksia.

Hissinkuljettaja Aukusti Pietiläinen, Kuusankosken paperitehtaalta, 30. 3. 52. Hän on syntynyt Rautalammilla. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 1. 11. 27 Kymin paperitehtaalle, missä hän oli ensin hollanterimiehenä ja vuodesta 1931 lähtien hollanterin esimiehenä. Lukuun ottamatta muutamaa lyhyttä aikaa rakennusosastolla hän oli tässä toimessa vuoteen 1948, jolloin siirtyi nykyiseen työhönsä Kuusankosken paperitehtaalle. Vapaa-ajat kuluvat oman talon kunnossa pidossa ja kotihommissa.

Apulaisekspeditööri Matti Peltola, Kymin varastolta, 15. 4. 52. Hän on syntynyt Anjalassa. Käyty-

Matti Peltola.

Juho Mäkelä.

Yrjö Vuori.

Otto Björninen.

ään Kotkan kauppakoulun hän työskenteli apulaisena isänsä kauppaliikkeessä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 5. 3. 26 tavaran vastaanottajaksi, n.s. mittamieheksi ulkotyöosastolle. V. 1942 hän siirtyi apulais-ekspeidiööriksi Voikan varastolle ja muutti sieltä v. 1946 vastaavaan toimeen Kymin varastolle, missä on edelleenkin. Peltolan mieliharrastuksia ovat olleet kalastus ja varsinkin metsästys. Hän on pyydystänyt m.m. kymmenittäin kettuja lippunarun avulla. Hänellä on myös musikaalisia harrastuksia, soittaa viulua ja on kuulunut sk:n torvisoittokuntaan ja mieskuoroon. Nuorempana hän oli huomattu kilpahiittäjä, joka kilpaili itse valmistamillaan suksilla, joita teki muillekin. Hän on kotitöinään korjailut särkyneitä viuluja ja rakentanut kolmisenkymmentä aivan uuttakin. Todisteena työn hyvästä laadusta on m.m. se, että hänen tekemänsä viulu ja sukset palkittiin sosiaaliosaston järjestämässä harrastustöiden näyttelyssä. Peltola oli mukana vapaussodassa ja osallistui sk:n toimintaan. Hän kuuluu jäsenenä Kymintehtaan kansakoulun johtokuntaan.

Ulkotyömies Otto Bernhard J ä ä s k e l ä i n e n, Voikan ulkotyöosastolta, 19. 4. 52. Oltuaan syntymäpitäjässään Karttulassa paitsi maataloustöissä myös Syväniemen rullatehtaalla hän tuli v. 1927 Kymin Oy:n palvelukseen Voikan rakennusosastolle. Työskenneltyään höyry-, ulkotyö- ja talousosastoilla hän siirtyi v. 1945 hevostmieheksi Voikan tallille. Tämän vuoden alusta lukien hän on ollut työssä jälleen ulkotyöosastolla. Harrastuksista tärkein ja melkein ainoa tällä hetkellä on oman talon rakentaminen.

Kirvesmies Juho Edvard M ä k e l ä, Kymin rakennusosaston tehdaskorjauspuolelta, 20. 4. 52. Hän on syntynyt Elimäeltä. Nuorukaisen varttuessa miehen ikään ja etsiessä omaa vakinaista leipäpuuta askeleet suuntautuivat Kymintehtaan "ruukille" ja täältä se ammatti löytyikin. Mäkelä on pysynyt koko ajan uskollisena samalle osastolle, millä hän aloitti työnteon jo v. 1918. Vapaa-ajat kuluvat kokonaan kotiaskeleissa. "Kun on oma talo maatilkkuneen, niin sen hoidossa riittää jatkuvasti puuhaa", kertoo tämä hiljainen kodin mies myhäillen.

Viilaaja Valto L i n d q v i s t, Voikan korjauspajalta, 21. 4. 52. Hän on syntynyt Iitissä Kymentaan kylässä. Jo 9-vuotiaana hän lähti ansiotyöhön Voikan silloiselle sahalle nostamaan puita joesta. Töiden

vähennyttyä hän siirtyi puuhiomolle työskennellen sihtipoikana vuoteen 1910. Sen jälkeen hän lähti katselemaan vähän muutakin maailmaa ollen jonkin aikaa Kissakosken paperitehtaalla, mistä jatkoi Kotkan sahoille. Ehtipä hän myös Vaasaan Vaskiluodon sahalle, jossa oli ensimmäisen maailmansodan syttymiseen saakka. Myöhemmin hän palasi takaisin Voikaalle hiojaksi puuhiomolle ja tuli sitten paperitehtaan kautta v. 1923 korjauspajalle, missä on edelleenkin viilaajana. Urheiluasiat ovat Lindqvistille aina olleet hyvin läheisiä. Nuorempana hän harrasti juoksua ja kilpapyöräilyä saaden molemmissa lajeissa palkintojakin. Lempilajina oli kuitenkin paini, jossa hän saavutti melkoista menestystä. Silloiset voimamiehet, kuten Rob. Oksa, Pellinen ja Kokkinen ovat hänelle varsin tuttuja. Vielä vuonna 1932 hän Voikan Viestin edustajana otti osaa liittonsa panimestaruuskilpailuihin Porissa saavuttaen kunnioitettavan 3:nneen sijan. Vanhemmiten on painiminen jäänyt oman kodin rakentamisen ja kunnostamisen takia. Muista harrastuksista mainittakoon palokuntatyö, johon hän on innolla osallistunut jo 30 vuoden ajan. Säännöllisenä ammattimiehenä ja luonteeltaan huumorintajuisena hän on pidetty niin työtoverien kuin esimiestensäkin keskuudessa. Lindqvist on kuulunut metallimiesten ammattiliittoon vuodesta 1910 saavuttaen vapaajäsenen oikeudet.

50-VUOTIAITA.

Puuseppä Yrjö V u o r i, Voikan rakennusosastolta, 17. 2. 52. Jo 15-vuotiaana hän tuli työhön Voikan ulkotyöosastolle. Palveltuaan sittemmin uitto- ja rakennusosastoilla sekä Voikan koskityömaalla hän siirtyi v. 1935 puusepänverstaalle, missä on edelleenkin. Vapaa-aikoinaan varsinkin kesäisin hänet tapaa varmimmin kalamökiltään Pyhäjärveltä. Talvisaikaan taas riittää taitavalle puusepälle puhdetyötä loppumattomiin.

Maatyömies Otto B j ö r n i n e n, maatalousosastolta, 4. 3. 52. Hän on syntynyt Kangasniemellä. Jo nuorena poikana hän aloitti ansiotyön kotipitäjässään. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 1. 11. 38 maatalousosastolle Eerolan kartanoon, missä edelleenkin työskentelee. Björninen on tunnettu rehtinä ja tunnollisena sekä monipuolisena työntekijänä. Hänen vapaa-

Ilmari Lekander.

Loviisa Pentikäinen.

Lauri Latva.

aikojensa harrastuksista olivat kalastus ja metsästys nuoremmalla iällä etualalla. Ja mikäpä olikaan niitä harrastaa Savon kala- ja riistarikkailla pyyntipaikoilla. Sotien jälkeen ovat vapaa-ajat kuluneet uutterassa aherruksessa oman talon aikaan saamiseksi ja kohta alkaakin jo vuosia mielessä kangastellut ajatus omasta kodista toteutua. Björninen on innokkaasti osallistunut ammattiyhdistysrienteihin ja toimii nykyisin maa- ja sekatyöväen liiton Kuusankosken osaston luottamusmiehenä työpaikallaan.

Puuseppä Ilmari L e k a n d e r, Voikan rakennusosastolta, 12. 3. 52. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli ensimmäisen kerran yhtiömme palvelukseen v. 1920 Voikan paperiosastolle. Oltuaan välillä ulkotyö- ja rakennusosastoilla hän joutui v. 1926 työn vähyyden takia siirtymään muualle, mutta palasi v. 1942 takaisin Voikan rakennusosastolle, missä edelleenkin on työssä. Nuorempana Lekander oli innokas kenttärheilun harrastaja ja nykyisin hän on mukana Vies-tin toiminnassa. Myös ammattiosastonsa luottamus-tehtäviä hän on hoitanut.

Hollanterityöläinen Hilda Maria S u n d q v i s t, Voikan paperitehtaalta, 13. 3. 52. Hän on syntynyt Alavudella ja ollut yhtiön palveluksessa noin 6 vuotta.

Rotatiokoneen aputyöntekijä Elsa Maria H y v ä r i n e n, Voikan paperitehtaalta, 28. 3. 52. Hän on syntynyt Valkealassa ja ollut täällä työssä noin 10 vuotta.

Siiivoija Loviisa P e n t i k ä i n e n, Kymin talousosastolta, 12. 4. 52. Hän on syntynyt V.l. Uudellakir-

kolla. Muutettuaan v. 1942 siirtolaisena Kuusankoskelle hän tuli saman vuoden marraskuussa työhön Kuusankosken paperitehtaalte. Oltuaan välillä Kymin korjauspajalla hän siirtyi 17. 12. 44 talousosaston kirjoihin ulkosiivoojaksi. Rva Pentikäisen vapaa-ajat kuluvat tätä nykyä kodinhoitotehtävissä. Hän on innostunut myös ompelutyöhön ja kertoi aikaisemmin ommelleensa kodin ulkopuolellekin.

Betonimies Lauri L a t v a, Kymin rakennusosastolta, 15. 4. 52. Hän on syntynyt Iitin pitäjässä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1920 Voikan rakennusosastolle. Oltuaan siellä vuoden verran hän joutui suorittamaan asevelvollisuuttaan ja työskenteli sen jälkeen useaan otteeseen yhtiössämme. Kymin rakennusosastolle hän tuli v. 1937 ja on siellä edelleenkin. Latvan harrastuksista mainittakoon puuveistokset, joita hän on puhdetöinä tehnyt.

Apumies Frans Bernhard L a g m a n, Kymin rakennusosaston tehdaskorjauspuolelta, 18. 4. 52. Hän on syntynyt Anjalassa ja tullut yhtiömme palvelukseen jo nuorena v. 1918. Hän aloitti työnteon Kymin rakennusosastolla, mutta kokeili välillä m.m. selluloosa-, paperi ja höyryosastoilla sekä korjauspajalla ja Keltin voimalaitoksella. Hän on kuitenkin aina palannut vanhaan tuttuun työpaikkaansa rakennusosastolle, missä nykyisinkin on työssä. Vapaa-aikansa Lagman viettää mielellään kirjallisuuden sekä sanoma- ja aikakauslehtien parissa. Urheilu on ollut hänelle läheistä jo nuoruusvuosista asti ja hän kuuluu edelleenkin jäsenenä Kisaan.

A J A T E L M I A .

Elämä on kuin viini: jos tahtoo nauttia sen puhtaan, ei pidä juoda sitä viime pisaraan.

Lordi Byron.

Pidä aina mielessäsi jotain hyvää ja pidä itsesi liian hyvänä tekemään mitään pahaa.

Matthias Claudius.

Meillä on kolmenlaisia ystäviä: ystäviä, jotka meitä rakastavat, ystäviä, jotka eivät meistä välitä, ja ystäviä, jotka vihaavat meitä.

S. R. Chamfort.

Elämä on tosin lahja, mutta se on ennen kaikkea ratkaistava tehtävä, se on valtakirja oikeuteen, mutta vain velvollisuuden pyhässä nimessä annettu.

E. v. Feuchtersleben.

Onnellisuuden vaikea taito ei ole muuta kuin hyvin elämisen taito.

Ducis.

Kauneus, todellinen onni ja aito sankaruus vaeltavat äännettömin askelin.

Wilhelm Raabe.

TUOTANTOKOMITEAT.

Kymin Osakeyhtiön Kymintehtaan-Kuusankosken ja Voikan tehtaiden sekä kemiallisen teollisuuden ja Haukkasuon tehtaiden tuotantokomiteoihin on vuodeksi 1952 valittu seuraavat henkilöt:

Kymintehtaan—Kuusankosken tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat: Varsinaiset jäsenet: kalantekoneen käyttäjä Viljo Hinkkuri, lastaaja Aarno Lehtinen, tislaja Lauri Koskipuro, sähköasentaja Lauri Pessa ja maalari Urho Ryöppy. — Varajäsenet: viilaja Lauri Nurminen, silinterimies Emil Mäki, korjausmies Vilho Puukko, veturinkuljettaja Veikko Kastenieniemi ja I keittäjä Toivo Ahola.

Toimihenkilöiden edustajat: Varsinaiset jäsenet: ylimestari Nils Andersson ja konttoristi Unto Kantola. — Varajäsenet: ylimestari Ahti Hakalainen ja varastoekspeditööri Toivo Korhonen.

Työnantajan edustajat: Varsinaiset jäsenet: vuorineuvos Karl Erik Ekholm, kunnallisneuvos Eino Wallenius ja vapaaherra, insinööri Curt Cedercreutz. — Varajäsenet: sosiaalipäällikkö Ake Launikari, mestari Alvar Harlin ja varatuomari Robert Brotherus.

Voikan tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat: Varsinaiset jäsenet: viilaja Einari Virtanen, rullaja Elias Pöyhönen, viilaja Antti Nurminen, kirvesmies Viljo Virtanen ja rasvaaja Paavo Nurminen. — Varajäsenet: sylinterimies Paavo Kääriäinen, viilaja Yrjö Heikkilä, kirvesmies Viljo Hälikkä, koneenhoitaja Johan Kuusela ja lämmittäjä Veikko Vierros.

Toimihenkilöiden edustajat: Varsinaiset jäsenet: sähkömestari Viljo Qvick ja varatuomari Aunis K. Kantonen. — Varajäsenet: konttoristi Otto L. Bäckman ja ylimestari Esko Eloranta.

Työnantajan edustajat: Varsinaiset jäsenet: insinööri T. Z. Wiklund, vapaaherra, insinööri Curt Cedercreutz ja kunnallisneuvos Eino Wallenius. — Varajäsenet: insinööri Gunnar Högnäs, insinööri Ake Lindholm ja ylimestari Lauri Lännenpää.

Kemiallisten tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat: Varsinaiset jäsenet: varastomies Yrjö Johansson, uunietumies Väinö Hassinen, reikämiehen apulainen Volmar Seppälä, varastomies Pekka Kuusisto ja valkaisuveden valmistaja Niilo Lindsten. — Varajäsenet: murskaajan etumies Sulo Puljava, kennomies Kalle Helander, hiilen sorvaaja Toivo Taskinen, reikämies Paavo Kontkanen ja azoteeraaja Jaakko Tirkkonen.

Toimihenkilöiden edustajat: Varsinaiset jäsenet: maisteri Eero Kaartinen ja ylimestari Aarne Stadig. — Varajäsenet: mestari N. E. Nurminen ja insinööri Krister Brommels.

Työnantajan edustajat: Varsinaiset jäsenet: insinööri Runar Örnholm, sosiaalipäällikkö Ake Launikari ja vapaaherra, insinööri Curt Cedercreutz. — Varajäsenet: maisteri Viljo Tanner, varatuomari Lasse Räihä ja mestari Aake Majander.

Haukkasuon tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat: Varsinaiset jäsenet: koneenkäyttäjä Matti Soukka, moottoriveturinkäyttäjä Emil Rämä, kaivinkoneen käyttäjä Veikko Vesala, turvekoneen käyttäjä Arvo Vesala ja koneenkäyttäjä Vilho Rantala. — Varajäsenet: tasauskoneen käyttäjä Toivo Haimi, uuttaaja Kauko Seppäläinen, ratatyömies Väinö Uutela, ratatyömies Eino Spännäri ja viilaja August Laitinen.

Toimihenkilöiden edustajat: Varsinaiset jäsenet: työnjohtaja Pauli Häkkinen ja mestari Uuno Honkasalo. — Varajäsenet: työnjohtaja Viljo Vuorinen ja työnjohtaja Väinö Kujala.

Työnantajan edustajat: Varsinaiset jäsenet: insinööri Bengt Zimmermann, insinööri Waldemar Ekelund ja varatuomari Robert Brotherus. — Varajäsenet: sosiaalipäällikkö Ake Launikari, insinööri Aimo Lahti ja työnjohtaja Edvard Huovila.

Lehtemme seuraava numero

ilmestyy kahden kuukauden kuluttua eli huhtikuun 20. päiväksi. Siihen tarkoitettut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään **m a a l i s k u u n** 15. päivään mennessä.

Sulkapallo on saanut maassamme jalansijaa ja helpoutensa puolesta sopii kenelle tahansa. Kuvamme Vuolenkosken lomakodin pihamaalta.

Tanskan ja Ruotsin urheiluelämään tutustumassa

Osa Ollerupin urheiluopiston päärakennusta. Etualalla ulkouima-allas, josta vesitunnelin kautta pääsee suoraan sisäuimahalliin.

Urheilullisen opintomatkan ulottaminen naapuri-maihin avartaa poikkeuksetta urheilullisia käsityksiä ja lyhyenkin tutustumisen perusteella saa selvän yleiskäsityksen uuden liikuntakasvatustoiminnan laajuudesta, suuntauksesta ja päämääristä.

Allekirjoittaneella oli tilaisuus viime kesänä tutustua Ruotsin ja erikoisesti Tanskan urheiluelämään ja samalla tietysti näiden maiden liikunnansuorituspaikkoihin ja laitteisiin. Vertailun tekeminen eri maiden välillä olisi ehkä tässä mielessä ollut hedelmällisintä, mutta tämän kirjoituksen puitteissa on tarkoitus tehdä vain pieniä hajahavaintoja näiden maiden liikuntaelämästä.

Tanskassa liikuntakasvatus suuntautuu voimakkaasti voimisteluun, jalkapalloiluun ja uintiin. Myös pienet pallolajit, kuten käsipallo, badmington (sulkapallo) ja verkkopallo ovat kovasti suosittuja. Voimistelu on myös tanskalaisten laji. Nils Bukhin primitiivisen voimistelun "herätysliike" on ollut suorastaan mullistava ja niinpä esim. Tanskan lukuisissa pikku urheiluopistoissa pohjautuu kaikki toiminta tähän. Voimistelua aamuin, päivin ja illoin sekä vielä vapaa-aikoinakin, siinä tanskalaisten lääke, joka pätee joka paikassa ja joka ei ihme kyllä näytä kyllästyttävän ketään. Tanskan urheiluopistoissa vallitsee tuollainen rattoisan välitön henki ja suojatkin sopeutuvat tähän tyyliin hyvin, sillä vanhanaikaisen kodikas leima vallitsee asumuksissa, jotka tavallisesti on saatu lahjoitusten avulla.

Yksityiset omistavat Tanskassa paljon erilaisia urheilulaitoksia ja myös ylläpitävät niitä, ja niinpä esim. Kööpenhaminan verkkopallokentistä suurin osa on yksityisten hallinnassa. Ollerupin urheiluopisto on yksityisten toimesta ja etupäässä lahjoitusvaroin rakennettu, ja tanskalaiset voimistelijat, Nils Bukh etunensä, ovat esityksillään ja ulkomaan matkoillaan koonneet varoja lisätilojen rakentamiseksi.

Tanskassa pyritään liikuntalaitoksiin nähden kes-

kitykseen. Vihreyttään versovan pallokentän tai pallokenttien välittömässä läheisyydessä oli tavallisesti pari verkkopallokenttää, sisähalli tennis- ja sulka-palloalueineen ja tietysti tilavat pukeutumissuojat. Usein kuuluivat myös ampumaradat samaan yhteyteen. Pallokenttiä oli paljon ja yleisurheiluratoja taas vastaavasti vähän ja nekin huonokuntoisia. Kööpenhaminan suurin palloilukeskus Valby käsitti kokonaista 24 jalkapallokenttää vieressä!

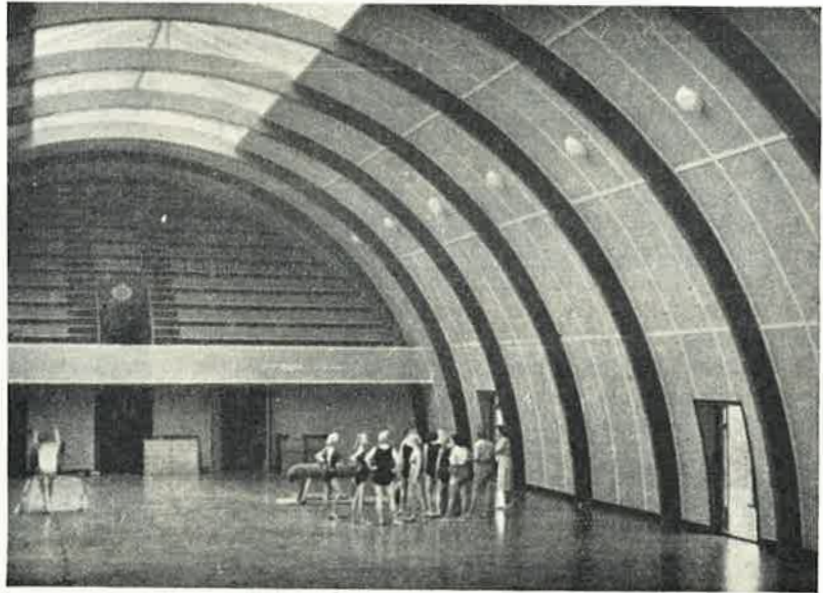
Silmiinpistävin piirre tanskalaisessa urheilijassa on iloisuus, mutta samalla vakava syventyminen omaan erikoisalaansa. Oppia otettiin mielihyvin, mutta samalla mitalla myös annettiin.

Ruotsissa on kaksi valtalajia, jalkapallo ja yleisurheilu, ottamatta huomioon talvilajeja. Jalkapallokenttiä ei ole lähimainkaan niin runsaasti kuin Tanskassa, eikä niiden kuntokaan ollut kuin harvoissa paikoissa yhtä hyvä.

Bosön urheiluopisto Tukholman välittömässä läheisyydessä on upea paikka, jonne tukholmalaiset urheilijat voivat mennä vaikka vain illaksi käymään, sillä matkaa ei ole kuin 15 km. Täten laitos onkin aina kansoitettu ja taloudellisesti myöskin kannattava. Parhaina puolina on mainittava suuri palloiluhalli sekä uimahalli, jollaista ei meidän urheiluopistoissa ole vielä missään.

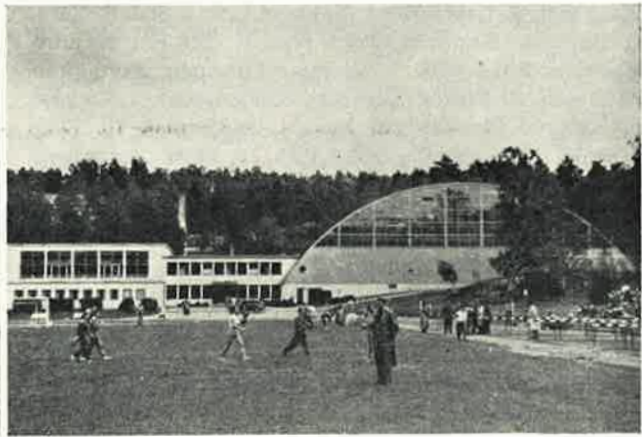
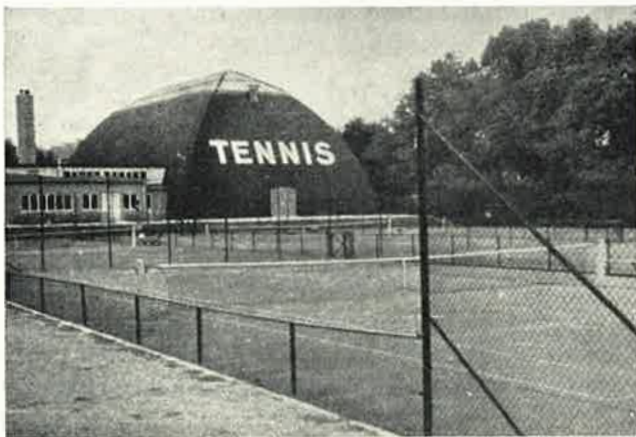
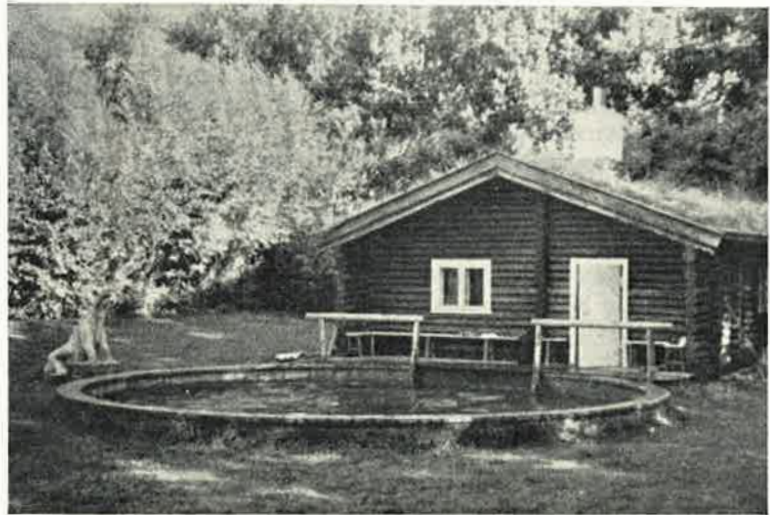
Viereisellä sivulla alhaalla vasemmalla: Tällainen näkymä on Tanskassa hyvin tavallinen: 4—5 ulkokenniskenttää, joiden vieressä sisähalli, tarpeelliset pukeutumissuojat ja ravintola. Tässä urheilukeskuksessa on myös ampumarata. — Oikealla: Bosön urheiluopiston urheilualuetta. Taustalla suuri palloilu- ja voimistelusalit pukeutumissuojineen ja toimistoineen sekä pieni uimahalli vasemmalla.

Vieressä: Ollerupin palloilu- ja voimisteluhalli on käytännöllinen ja viihtyisä. Kurssilaisia riitti aamusta iltaan.

Keskellä vasemmalla: Osa Kööpenhaminan suurinta uimahallia. Valoa tulvi suurista kattoikkunoista, suoritusvälineet ovat ensiluokkaiset ja katsomotyylikäs.

Keskellä oikealla: Veijlen urheiluopiston suomalaisin paikka on idyllinen sauna, jonka edessä sijaitsee uima-allas.

Yhdysmiesten toiminta- kilpailu päättynyt.

Kuusankoskella ja Voikkaalla järjestettiin viime vuonna kokeiluluontoisena toimintakilpailu urheiluyhdysmiehille. Vuosien kokemusten perusteella oli nimittäin todettu, että urheiluyhdysmiesten toimeliasuus osastolla vaikuttaa suorastaan ratkaisevasti harrastuksen lisääntymiseen.

Työpaikkaurheilutoimikunta pohti asioita syvästi ja viimein julistettiin yhdysmiesten välinen toimintakilpailu maaliskuun alussa. Kilpailuun osallistui automaattisesti kaikki yhdysmiehet eli siis Kuusankoskella 34 ja Voikkaalla 28 urheiluyhdysmiestä.

Arvosteluperusteita oli kilpailussa kaikkiaan seitsemän, joista jokaisesta sai pisteitä eri arvion mukaan. Täten saadut pisteet laskettiin yhteen ja 10 parasta palkittiin. Arvosteluperusteissa oli harrastuskilpailun arvioitu tärkeimmiksi ja sen mukaan osaston runsas osanotto oli melkein ratkaisevasti vaikuttanut lopputuloksiin. Koulutus- ja kurssitoiminta sekä osallistuminen kokouksiin olivat myöskin lisänneet pistesataa monen osalta, mutta osastokilpailujen järjestäminen oli kuitenkin ollut paras pistelaji harrastuskilpailujen jälkeen. Olivatpa eräät yhdysmiehet hankkineet harrastuskilpailujen ulkopuolella lähes puolitoistasataa pistettä. Suuret osastot olivat kilpailussa hiveneräisessä asemassa, vaikka progressiivinen hyvitys kertomien muodossa auttoi tilannetta. Urheiluyhdysmiesten harrastus työhönsä ja TyPu:n suorittama yleisarvostelu lisäsivät lopullista tilannetta lähinnä innokkaimpien osalta.

Kilpailu antoi siksi hyviä kokemuksia vastaisen varalle, että toimintakilpailua tullaan varmasti jatkamaan. Muutoksia voitane tehdä joihinkin arvosteluperusteisiin nähden, mutta hyvin pieniä, sillä on ensin saatava muutaman vuoden kokemus ja vasta sitten palattava tilastojen perusteella uudelleen asiaan.

TULOKSET.

Kuusankoski.

1. Kyösti Ekroos, Laborat., 363,0 pist. 2. Einar Lepä, Sprit., 356,6 pist. 3. Olavi Simonen, Sähköos., 282,2 pist. 4. Lasse Haag, Sähköos., 277,2 pist. 5. Kirssti Pekkola, Konttori, 274,1 pist. 6. Torsten Nylund, Konttori, 234,1 pist. 7. Hjalmar Lahtinen, Puuhiomo, 163,9 pist. 8. Birger Turunen, Korjauspaja, 149,5 pist. 9. Kalervo Markkanen, Rak.os., 148,2 pist. 10. Esko Mattila, Korjauspaja, 144,5 pist. 11. Matti Suominen, Sell., 143,0 pist. 12. Matti Frimodig, Ky.pap., 137,2 pist. 13. Unto Jyräs, Korjauspaja, 137,0 pist. 14. Laina Sihvola, Kauppa Oy., 127,5 pist. 15. Paavo Salama, Kuu.pap., 125,0 pist. 16. Aarno Nora, Höyryos., 120,1 pist. 17. Into Suominen, Kuu.pap., ja Arvi Kettula, Kuu.pap., 117,0 pist. 19. Veikko Saarinen, Ky.pap., 100,2 pist. 20. Martti Kallonen, Sell., 98,0 pist. 21. Ahti Hakalainen, Ky.pap., 97,2 pist. 22. Eino Heikkinen, Talousos., 93,6 pist. 23. Olli Jokelä, Talousos.,

Urheiluyhdysmiesten oma-alotteisesti järjestämät urheilutilaisuudet antavat lisäpisteitä kilpailuissa. Lentopallo-ottelut ovat suosittuja ja niiden järjestäminen helppoa.

85,6 pist. 24. Tapio Lehtonen, Rak.os., ja Tauno Kotiranta, Rak.os., 74,2 pist. 26. Alvar Harlin, Rak.os., ja Kalle Timonen, Rak.os., 69,2 pist. 28. Pertti Mäkinen, Saha, 62,6 pist. 29. Lempi Katainen, Saha, 48,6 pist. 30. Reijo Mauno, Maatalousos., 45,9 pist. 31. Pekka Kuusisto, Kloorit., ja Olavi Seppälä, Kloorit., 45,7 pist. 33. Arvo Nurminen, Ulkotyös., 36,7 pist. 34. Johannes Karhu, Maatalousos., 32,9 pist.

Voikka.

1. Paavo Nurminen, Sell., 173,55 pist. 2. Veikko Nurminen, Höyryos., 168,23 pist. 3. Lauri Kääriäinen, Korjauspaja, 154,66 pist. 4. Erkki Pöyhönen, Sähköos., 149,25 pist. 5. Viljo Qvick, Sähköos., 139,25 pist. 6. Eino Kauppila, Höyryos., 138,23 pist. 7. Fabian Lahdelma, Sell., 125,55 pist. 8. Sulo Henttu, Korjauspaja, 124,66 pist. 9. Olavi Leivo, Puuhiomo, 122,29 pist. 10. Aimo Koikkalainen, Sell., 119,32 pist. 11. Unto Koskinen, Paperitehdas, 116,05 pist. 12. Erkki Kiviranta, Paperitehdas, 108,05 pist. 13. Kaarlo Suur-Nuuja, Paperitehdas, 106,05 pist. 14. Pentti Parvinen, Rak.os., 101,61 pist. 15. Martti Kalso, Korjauspaja, 99,98 pist. 16. Paavo Vähänen, Karbidi, 92,01 pist. 17. Paavo Smed, Rak.os., 76,61 pist. 18. Tuure Pöyhö, Talousos., 73,39 pist. 19. Jaakko Tirkkonen, Karbidi, 65,01 pist. 20. Viljo Hälikkä, Sampo, 61,67 pist. 21. Yrjö Lehmuskivi, Puutarha, 53,58 pist. 22. Esko Eloranta, Puuhiomo, 49,29 pist. 23. Veikko Aranko, Ulkotyös., 46,34 pist. 24. Kalevi Mattila, Talousos., 43,39 pist. 25. Lauri Jansson, Varasto, 38,39 pist. 26. Olavi Topo, Ky.Rak.os., 35,00 pist. 27. Tauno Matilainen, Ulkotyös., 31,34 pist. 28. Erkki Forsell, Ky.Rak.os., 15,00 pist.

Kilpailussa kolmelle parhaalle osui ilmainen lomamatka huomattavaan urheilutilaisuuteen, kahdelle seuraavalle parin vuorokauden loma Vuolenskoskella ja lopuille viidelle esinepalkintoja.

Isännöitsijä Selim Andersén

saanut yhtiömme kultaisen ansiomerkin.

Kuluvan vuoden ensimmäisenä arkipäivänä vietettiin Kuusankoskella harvinaislaatuista virkailijajuhlaa. Ensimmäisen kerran luovutettiin silloin Kymin Osakeyhtiön virkailijalle yhtiön 50-vuotisansiomerkki. Sen saaja oli Saksalan sahan isännöitsijä Selim Andersén. Tapauksen kunniaksi oli johtokunnan huvilalle järjestetty yksinkertainen mutta arvokas juhlahetki, jonka aikana juhlija sai vastaanottaa vuorineuvos Ekholminkin kädestä ansiomerkkinsä. Vuorineuvos esitti isännöitsijä Andersénille yhtiön johdon kunnioittavat onnittelet ja kiitokset hänen ansiokkaan ja harvinaisen pitkän virka-uransa johdosta. Selim Andersén astui Halla Aktiebolag'in palvelukseen 1.1.1902 ja siirrettiin keväällä 1904 Mikkeliin yhtiön omistukseen siirtyneen Saksalan sahan isännöitsijäksi, missä virassa hän on siten ollut 48 vuotta.

Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkki konttoripäällikkö Helge Andersénille.

Samassa tilaisuudessa ojensi vuorineuvos Ekholm tasavallan presidentin joulukuun 6 p:nä 1951 myöntämän Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkin yhtiön metsäosaston konttoripäällikölle Helge Andersénille. Andersénin perheen virkavuodet yhtiön palveluksessa ovat poikkeuksellisen lukuisat. Vuoden 1951 päättyessä tulivat tämän perheen 4 veljestä, kaikki aktiivisessa palveluksessa vielä ollen, palvelleeksi yhtiötä yhteensä 172 vuotta. Kun vielä huomioi veljesten isän 25 vuotta yhtiön palveluksessa olon, joutuu toteamaan sellaisen ennätyksen, jota varmasti ei ensi yrittämällä lyödä.

† Piirityönjohtaja J. Ahotie.

Työnsä ääreen kuoli jouluk. 20 p:nä 1951 piirityönjohtaja Jaakko Ahotie 56 vuoden ikäisenä.

Toimittuaan v. 1923—30 Hyrynsalmen piirin piirityönjohtajana Ahotie siirtyi vastaavaan toimeen Kurkimäen piiriin, Ilvesmäkeen, jossa hän tuli toimineeksi yli 20 vuotta.

Tinkimättömällä oikeudentuntoisuudellaan Ahotie hankki itselleen niin alaistensa kuin asiakkaittensakin kunnioituksen. Hän kuului niihin vaatimattomiin, rehellisiin ja velvollisuudentuntoisiin metsämiehiin, joita nykyaika yhä harvemmin saa nähdä.

G. H.

50-vuotias.

Metsäteknikko Onni Lauri Rajala 28. 2. 52. Hän on syntynyt Askolassa. Saatuaan päästötodistuksen Tuomarniemen metsäkoulusta v. 1922 ja palveltuaan eri paikoissa hän 1. 11. 46 siirtyi Itä-Savon Metsänhoitolautakunnasta Kymin Oy:n palvelukseen toimipaikkanaan Rantasalmi. Rajala on ahkera ja toimeensa innostunut metsätyönjohtaja. Hän on osallistunut myös yleisiin rientoihin kuuluen paikkakuntansa urheiluseuran ja kansakoulun johtokuntiin.

Högforsin Tehdas

Högforsin Tehtaan Konepajakoulun

9:nnen lukuvuoden päättäjäiset.

Tehtaan Seuratalo oli täpösen täynnä yleisöä, joka oli saapunut seuraamaan Högforsin Tehtaan Konepajakoulun yhdeksännen lukuvuoden päättäjäistilaisuutta oppilastyönäyttelyineen. Seuratalon juhlasali oli jouluaihein kauniisti koristeltu.

Ohjelma aloitettiin tehtaan orkesteriyhtyeen esityksillä kanttori E. Soimelan johdolla. Sen jälkeen koulun rehtori insinööri T. Nissinen piti esitelmän ammattikasvatuksen kehityksestä Euroopassa ja varsinkin omassa maassamme, jossa äskettäin on ryhdytty toteuttamaan keskusammattikoulusuunnitelmaa. Se tarkoittaa 18 uuden keskusammattikoulun perustamista, joista 4 jo on aloittanut toimintansa. Högforsin Tehtaan Konepajakoululla on suuri merkitys Karkkilan ja sen ympäristön ammattitaitoisen väen kasvattamisessa. Viime vuosina on koulun valimolinjalle otettu oppilaita muualtakin Suomesta. Hakijoita on ollutkin runsaasti, aina Kemijärveä myöten, mutta vain parisenkymmentä oppilasta voidaan vuosittain ottaa. Koko oppilasmäärä on lähes kahdeksänkymmentä. Koulun oppilaat ovat osallistuneet mm. koko maan käsittäviin työtaitomestaruuskilpailuihin, joissa on tähän mennessä saavutettu ensimmäinen,

kolmas ja kuudes palkintosija eri vuosina. Oppilaiden innostus koulutyöhön on ollut suuri. Luvattomat poissaolot ovat muuttuneet tuntemattomaksi käsitteeksi. Oppilaiden käyttäytyminen koulussa ja sen ulkopuolellakin on ollut mallikelpoista. Lopuksi puhuja toivotti nyt opintonsa päättäneille oppilaille onnea ja menestystä elämän taipaleella.

Tehtaan mieskuoron kajautettua Harri Lennon johdolla mieltymyksellä kuultuja lauluja seurasi ohjelmassa oppilaskunnan edustajan puhe. Sen piti sähköasistolta valmistunut oppilas Esko Markkanen, joka puheessaan luonnehti koulussa saatua ammatillista ja henkistä opetusta ja lausui velvoituksen sanoja kouluun jääville. Lopuksi hän kiitti tehtaan johtoa, erikoisesti vuorineuvos G. Arppea ja yli-insinööri Ernst Alanderia koulun ylläpitämisestä.

Tämän jälkeen tapahtui päästökirjojen, ammatti-pätevyyskirjojen, kunniakirjojen, pankkisäästökirjojen ja oppilasstipendien jako. Johtokunnan puheenjohtajan, yli-ins. E. Alanderin matkoilla olon vuoksi suorittivat sen johtokunnan varapuheenjohtaja ins. Nils Öster ja koulun rehtori T. Nissinen.

Päästökirjan sai 14 uutta ammattimiestä. Karkki-

Vieressä: Valimo-osaston näytetöitä, etualalla vasemmalla osa taidevalunäytteistä, taaempana neljäsluokkalaisten töitä.

Viereisellä sivulla alhaalla: Lukuvuoden viimeisenä päivänä luokkahuoneessa. Keskellä rehtori T. Nissinen, hänen vasemmalla puolellaan työnopettaja Aarne Lundberg ja oikealla puolella valimo-osaston työnopettaja Paavo Saaristo.

Kuva koulun päättäjäistilaisuudesta Tehtaan Seuratalossa 21. 12. 51. Sali oli kauniisti somistettu jouluaiheisin koristein. Rehtori T. Nissinen ja koulun johtokunnan varapuheenjohtaja ins. N. Öster jakamassa todistuksia oppilaille.

lan kauppalan ammattioppilaslautakunta jakoi jokaiselle nyt valmistuneelle kunniakirjan hyvin suorite-
tuista oppinäytteistä. 12 oppilasta sai korkeimman pistemäärän 15 merkinnällä "erinomainen" ja kaksi

merkinnän "kiitettävä" eli 14 pistettä. Ylimääräisenä lahjana on tehdäs avannut U.I. Pyhäjärven Säästöpankkiin kullekin oppilaalle oman talletustilin, johon pohjarahana asetetaan mk 1.000:— ja ylimääräi-

senä lahjana vuosittain 5 % kunkin palkka-ansioitten mukaan. Tilaisuudessa jaettiin tällaisina säästökirjoina yhteensä lähes mk 350.000:—, ollen korkeimman pankkitaletuskirjan sisältö mk 28.329:—. Sen sai emalioitsija Yrjö Tuovinen.

Lisäksi jaettiin tunnustukseksi hyvin ja antaumuksella suoritetusta opiskelusta seuraavat stipendit: IV luokka: Olavi Tuominen mk 5.000:—, Esko Markkanen mk 3.000:— ja Leo Liesmala mk 1.000:—; III luokka: Vilho Stenbacka mk 3.000:—; II luokka: Eino Stenholm mk 3.000:— ja I luokka: Ahti Lindstedt mk 3.000:—.

Oppilaiden Heino Nummilan ja Pentti Harjulan esitettyä Harri Lennon säestämänä kaksinlaulua jakoi voimistelunopettaja Aake Sepponen urheilupalkinnot loppuvuoden osalta. Todettiin, että oppilas Eero Leskinen on saavuttanut parhaimmat urheilulliset tulokset vuoden aikana ja sai mm. säästöpankin lahjoittaman kiertopalkinnon parhaalle konepajakoulun viisiottelijalle. Hänelle ojennettiin myös SVUL:n myöntämä kultainen urheilumerkki tunnustukseksi urheilullisista saavutuksista.

Ohjelma jatkui välittömästi kahvitarjoilulla ja samalla tutustuttiin oppilas- ja näytetöiden näyttelyyn.

Nyt valmistuneiden oppilaiden puolesta ojennettiin muistolahjana ja kiitollisuuden osoituksena rehtorille upea seinäilmapuntari lämpömittareineen.

U.l. Pyhäjärven kunta oli lähettänyt juhlaan sähköä.

Kuten edellä jo mainittiin, sai 14 uutta ammattimiestä pätevyyskirjansa koulun lukuvuoden päätöstilaisuudessa. Valmistuneista kuului 6 valimolinjalle ja 8 konepajalinjalle. Pätevyyskirjan saivat Urho Kasurinen, Kalle Vaahtera, Antti Leppänen, Åke Kangas, Aulis Stigell, Yrjö Tuovinen, Olavi Tuomisto, Leo Liesmala, Reino Elokoski, Heino Nummila, Veijo Mäkelä, Olavi Salo, Unto From ja Esko Markkanen.

Tammikuussa alkaneelle uudelle oppijaksolle päätti koulun johtokunta ottaa tavallista enemmän oppilaita eli 24, joista kolmannes valimolinjalle. Pyrkijöitä oli eri tahoilta maata yhteensä 131, joista Karkkilan kauppalasta 23 ja sen ympäristöstä 24.

Vähän ompelustakin.

Viime keväänä pidettyjen ompelukurssien aikana lupailtiin hartaitten toivomusten perusteella syksyksi uutta kurssia ja niinpä saatiinkin. Saimme saman opettajankin, rouva Järvisen KK:sta, jonka jo keväällä tilasimme. Ja niinpä se työ sitten taas alkoi oikein 65 naisen voimalla. Valmista tulikin runsaasti, pukuja n. 50 kpl., puseroita parikymmentä, aamutakkeja kai kahdeksan, lisäksi lasten vaatteita, miesten paitoja, esiliinoja y.m. pienempää. Olipa vielä nappien neulominen ja napinreikien tekokin opittava oikein sääntöjen mukaan. Samoin oli kaavat leikattava ja kuosittelemien mieleen painettava ja lisäksi vielä päättäjäisohjelmakin harjoiteltava.

Nuo 10 päivää, jotka kurssi kesti, olivat todella työntäyteiset niin opettajalle kuin kurssilaisillekin, sillä tuskin tänä aikana enempää kuin 5 tuntia yötä kohden nukuttiin. Kaikki mukana olleet yrittivät parastaan ja siksi oli tuloskin niin antoisa.

Onnistuneeseen päättäjäistilaisuuteen oli saapunut huonosta säästä huolimatta väkeä yli 200 henkeä. Ohjelma oli runsas ja hauska ja sitä täydensivät vielä mannekiinien esitykset. Tilaisuudessa esiteltiin myös Karkkilan seudun kansallispuku, jota hissun kissun oli pitkin kesää valmisteltu.

Tuntuu hyvältä näin perheenemännän näkökulmasta todeta, että työnantajat sosiaalisessa huolto-työssä ovat ottaneet huomioon perheenemäntien ammattitaidon kehittämisen. Tällaiset antoisat kurssit

Rouva Pesonen Karkkilan seudun kansallispuvussa.

Vasemmalla: Ompelukurssin mannekiinit, vasemmalta rouvat Jokela, Takala, Isaksson, Niemi, Nieminen, Hela, Vehmanen, Henell, Nygren, Paavola, Häyrynen. Rouva Silvan'ista näkyy vain käsivarsi. Oikealla: Revinnäiskurssien päättäjäistilaisuudesta. Äärimmäisenä oikealla kurssin opettaja Huuhtanen ja häntä vastapäätä istumassa vuorineuvoksetar Arppe.

ovat omiaan virkistämään ja antamaan vaihtelua työhömme, samalla kun ne lisäävät tietojamme. Lyhyeksi ajaksi voi kotoiset askareensakin niin järjestää, että niistä joten kuten pääsee irtautumaan muutamiksi hetkiksi ja päiviksi. Muut perheenjäsenet yrittävät äidille tällaisiin menoihin aikaa järjestää, kun näkevät, että niistä on hyötyä koko perheelle. Jaksamme taas paremmin puuhailla, kun huomaamme tietojemme ja taitojemme lisääntyneen ja toistenkin työtämme tukevan. Joten suuret kiitokset omasta ja toistenkin puolesta antoisasta kurssista.

Mukana ollut.

*

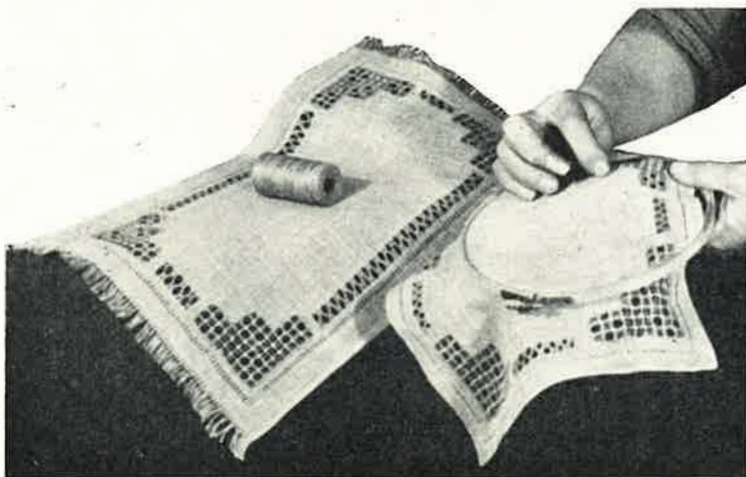
Marraskuun 5 päivän iltana oli tuttuun Toimelaan kokoontunut rouvia ja tyttäriä alun kahdeksattakymmentä. Mistä näin suuri innostus? Oli kysymyksessä tehtaan järjestämät "revinnäiskurssit". Mainittuna iltana ei vielä päästy alkuun, kun opettaja Huuhtaselle sattui pieni matkakommellus. Koska osanottajia oli näin paljon, täytyi kurssilaiset jakaa kolmeen vuoroon, aamu-, päivä- ja iltakurssiin. Innostus oli

suuri ja kangastakin oli ostettu useampia kymmeniä metrejä. Jokainen halusi oppia tämän esiäitien hienon käsityötaidon.

Opettaja Huuhtanen opetti meille, kuinka tehdään muurahaisenpolkua, paulapistoa ja muita kiristysompeluun kuuluvia pistoja. Tämän jälkeen alkoi varsinaisen revinnäisompelu. Mallitilkuihin revittiin lankoja ja ommeltiin toisia yhteen. Välillä tuntui, että tuleekohan tästä risasta mitään. Mutta niin vain muodostui vähitellen kauniita kuvioita varsi-, hammas-, polveke- ynnä muilla revinnäisommeltavoilla.

Kurssien päättäjäistilaisuus oli 10. 11. 51 Seuratallolla. Opettaja Huuhtaselle lausuttiin parhaat kiitokset ja ojennettiin kurssilaisten puolesta kukkia ja pieni muistolahja. Myös tehtaan puolesta esitettiin kiitokset ja vuorineuvoksetar Arppe antoi opettaja Huuhtaselle muistoksi tehtaalla valettuja seinätauluja. Lopuksi juotiin tehtaan tarjoamat kahvit. Mieluisa ja antoisa kurssi siirtyi muistojen joukkoon. Mukana olleet tuovat näin kiitoksensa siitä tehtaan johdolle.

Margit Helenius.

Rouva Sarkin taitavat kädet viimeisiä pistoja pistämässä.

Högforsin Tehtaan Teknillinen Kerho.

Högforsin Tehtaan Teknillisen Kerhon toiminta on edelleenkin vilkasta. Jäsenlukukin on kohonnut jo toiselle sadalle ollen tällä hetkellä 116.

Kerhon varsinainen toiminta jakautuu kahteen osaan, nimittäin koulutus- sekä virkistys- ja ajanviettoimintaan, johon viimeksi mainittuun liittyy myös fyysillisen kunnon ylläpito. Tehtaan johto on suopeasti suhtautunut kerhon toimintaan mm. järjestämällä sille käytännöllisen klubihuoneiston Tehtaan Seuratalon yläkertaan. Lisäksi on tehdas kerholaisten virkistystoimintaa silmällä pitäen kuntoon laittanut ns. Mustikkamäen virkistyskeskuksen, jonne kauppalasta on matkaa n. 14 kilometriä. Sen muodostaa entinen maalaistalo tarpeellisine ulkorakennuksineen. Noin 150 m päässä on hiekkarantainen Ruokjärvi. Tämä virkistyskeskus on yhteinen virkamieskunnan kanssa.

Kerhohuoneiston valmistuttua on aloitettu tehtaan sisäinen koulutustoiminta, jonka ohjelma käsittää esitelmiä, alustuksia ym., aiheina teollisuuden tapa-turmatortuntuna, työn psykologia, työlainsäädäntö, työnjohtajan johtajataidolliset vaatimukset jne. Koulutustoimintaan liittyy myös opintoretkeilyjä, joihin kerhon jäsenet milloin pienempinä milloin suurempina ryhminä voivat osallistua. Tehtaan konepajakoulun opintomatkoille on otettu mukaan myös 6—10 työnjohtoportaan kuulumaa ja lisäksi on tehty retkeilyjä yksinomaan kerhon nimissä.

Kerhohuoneistossa on järjestetty joka maanantai kerhoilta. Syys- ja kevätjuhlat ovat jatkuvasti muodostuneet paikkakunnan huvielämän merkkitapaüksiksi. Kesäiset marja- ja sieniretket sekä kalastuskilpailut ovat edelleenkin ohjelmassa.

Mustikkamäen virkistyskeskuksen valmistuttua viime kesänä on sinne kokoonnuttu viikonloppuja viettämään ja monet ovat olleet koko kesälomansa tai osan siitä Mustikkamäessä. Syyskesällä oli siellä tuapaantuliaisjuhla.

Vuoden kuluessa pidettiin seuraavat kilpailut:

Hiihtomestaruuskilpailut 24. 2. 51. Yleisen sarjan mestariksi tuli kerhon uusi tulokas Antti Valonen ajalla 42.46. Seuraavina olivat R. Lundberg ja A. Väli-Klemelä. Hiihdettävä matka oli 10 km. Ikämiesten mestaruuden 5 km matkalla voitti V. Eskolin ajalla 23.01. Seuraavina L. Pauli ja L. Silvan. Yli-ikämiesten mestariksi kruunattiin tunnettu urheilija A. Wahlsten ajalla 24.51. Seuraavina V. Lehto, A. Nygren, J. Aho ja S. Kilpinen. Matka 5 km.

Massahiihtoihin osallistuttiin joukolla.

Talviongintakilpailut 18. 3. 51. Kilpailupaikkana oli Löyttyjärvi ja majoituskeskuksena Mustikkamäki. Mestariksi leivottiin tunnettu kalamies, työnjohtaja Sulo Palm 44 pisteellä, seuraavina J. Aho, G. Kultavirta, S. Viljanen ja M. Lindberg.

Kesäiongintakilpailut 30. 6. 51. Kilpailu- ja majoituspaikka sama kuin talviongintakilpailuissa. Mestariksi tuli vanha kalakyyttä, työnjohtaja Fridolf Granlund 103 pisteellä. Mainittakoon, että G. jäi talviongintakilpailuissa kahdeksanneksi 27 pisteellä. Seuraavina olivat A. Wahlsten, A. Marjakangas, M. Aaltonen ja Vihtori Lehto, joista viimeksi mainittu edellisenä vuotena kahmaisi kaikki ensi palkinnot, osallistuipa mihin kilpailuun tahansa. Tunnettu kalamies Jussi Aho oli vasta 10:s.

Vuoden kalakilpailuja ei sää suosinut lainkaan.

Kesämestaruuskilpailut 2. 9. 51. Nämä kilpailut suoritettiin ensi kerran Mustikkamäessä, jonne oli laitettu tarpeelliset urheilupaikat. Yleisurheilumestariksi tuli työopettaja Paavo Saaristo 30 pisteellä, joka on korkein mahdollinen pistemäärä ja saavutettiin ensimmäisen kerran kerhomme kilpailuissa. Yleisessä sarjassa oli paras V. Eskolin 27 pisteellä, seuraavina M. Kallio 22 pist. ja L. Lindroos 17 pist. Ikämiessarjassa kohosi kärkipaikalle Åke Ekholm samoin 27 pisteellä, seuraavina Mauno Fredriksson 22 pist. ja Pentti Vaarasalo 15 pist. Yli-ikämiessarjassa saavutti Paavo Saaristo kaikissa kolmiottelun lajeissa ensi sijan ja siis 10 pistettä eli yhteensä 30 pistettä, joka pistemäärä takasi hänelle myös yleismestaruuden vuodeksi 1951. Seuraavina olivat V. Lehto 19 ja S. Kilpinen 17 pisteellä. Osastojen välisen viestin 6x50 metriä voitti Valimon joukkue ajalla 39,2. Toisena oli konttori ajalla 41.00.

Palkinnot jaettiin kerhon syysjuhlassa.

Teknillisen Kerhon Naisyhdistys perustettu.

Kerhon jäsenten rouvat perustivat 7. 11. 51 oman yhdistyksensä "Tekniikan Naiset". Johtokuntaan valittiin puheenjohtajaksi rva Saimi Kylmäkorpi, sihteeriksi rva Helmi Tuomi, muiksi varsinaisiksi jäseniksi rouvat Aune Aho, Asta Strang ja Aino Vaarasalo sekä varajäseniksi rouvat Saga Laitio ja Anja Sarkki.

Mustikkamäestä on tullut kerholaisten mieluinen virkistyskeskus. Kesällä siellä toimittiin virkeästi ja talven kuluessa on tehty viikonloppumatkoja ja ongintaretkiä. Oheisena muutamia teknikko Eino S a r k i n ottamia valokuvia Mustikkamäen elämästä.

Viereisellä sivulla: Tällainen idyllinen mökki on Mustikkamäellä. Entinen navetta on myös kunnostettu majoitustiloiksi.

Kroketta on väliin pelattu melkein ympäri vuorokauden. Muuripadassa höyryää päivällinen.

Tärkeä toimitus: saunan lämmitys menossa. Työnjohtaja Aaltonen pilkkomassa puita, Virtanen puunkantajana ja konstaapeli Eskolin päällysmiehenä.

Talvea ja kesää vierekkäin. Työnjohtaja Sulo Palm lempipuuhaassaan ahvenia narraamassa. Valkohoitoiset Mustikkamäen veneet yöhämyisellä Ruokjärvellä.

Keski-Eurooppaa kiertämässä.

I.

Vuoden 1951 aikana joutuivat Högforsin Tehtaiden yli-insinööri E. Alander ja valimoinsinööri E. Autere tehtaan asioissa suorittamaan pari matkaa Sveitsiin, Saksaan ja Englantiin. Tällainen matkakomennus oli luonnollisesti erittäin mielenkiintoinen, sillä tarjoutuihan siinä tilaisuus omin silmin todeta, minkälaiset ovat olosuhteet nykyään näissä kolmessa maassa, joiden kohtalot sodan aikana ja sen jälkeen ovat olleet kovin erilaiset. Saksa on ollut sotaikäyvä maa, se on ollut taistelutantereena ja valtaviin pommitusten kohteena, joten se on hyvin läheisesti kokenut sodan. Englanti oli myös ollut sodassa mukana, mutta sen kansan kärsimykset eivät ehkä ole olleet yhtä suuret kuin saksalaisten ja lisäksi se on voittajamaa. Aivan toisenlainen on ollut Sveitsin kohtalo, se on ollut sodan sivustakatsojana parhailta paikoilta ja ihmiset siellä ovat eläneet olosuhteissa, jotka eivät sanottavammin ole poikenneet rauhanajan oloista.

Lensimme suoraan Helsingistä Zürichiin Sveitsissä. Tämä lentoyhteys on erinomainen. Klo 6 astuimme autoon Karkkilassa ja klo 8 oli lentokoneemme jo ilmassa suuntana aluksi Kööpenhamina, missä vaihdimme sveitsiläiseen Conver-koneeseen. Tämä lennätti meitä sitten 400 km:n tuntinopeudella Wilhelm Tellin maahan, jossa olimme jo klo 14. Auto oli vastassa ja klo 15 ihailimme jo sveitsiläistä ammattitaitoa eräässä Sveitsin uudenaikaisimmassa valimossa. Kyllä etäisyydet ovat mitättömiä nykyisellä vauhdin vuosisadalla.

Ainakin minulle, joka ensimmäistä kertaa kävin

Sveitsissä, olivat Pohjois-Sveitsin näköalat pieni pettymys. Olin kuvitellut, että maa olisi kauttaaltaan alppimaastoa, kuten karttaan katsomalla helposti voi luulla, mutta se olikin melko tasaista puutonta maastoa, jolle siellä täällä pehmeästi kaartuva metsäinen harjanne antoi kuitenkin hyvin erikoisen ulkonäön. Korkeampiakin harjanteita löysimme myöhemmin Rheinin varrelta. Rhein saa nimittäin alkunsa Sveitsin pohjoisrajalla olevasta Boden-järvestä ja virtaa aluksi rauhallisesti muutamien korkeiden kukkuloiden ohitse, kunnes se Schaffhausenin kaupungin kohdalla muodostaa putouksen. (Kuva 1.) Alpejakin tosin näimme, mutta ne olivat 50 km päässä ja kirkaana päivänä saattoi korkealta paikalta selvästi nähdä niiden lumipeitteisten huippujen muodostaman silhuetin. Valitettavasti ei aika sallinut paremmin tutustua näihin Sveitsin turistinähtävyyksiin.

Meikäläisen silmissä on Sveitsi valmis maa. Mutta se ei ole ihmekään. Onhan Sveitsi jo vuosisatoja saanut rauhassa rakentaa maataan ja kehittää olojaan. Kaikkialla näkyy vuosituhantisen kulttuurin jättämät jäljet. Rikkonaista tai huonosti hoidettua, olipa sitten kysymys rakennuksista, puutarhoista, pelloista tai yleensä mistä vain, näkee vain poikkeustapauksissa.

Asuimme Schaffhausenin pienessä, mutta historiallisessa kaupungissa Rheinin varrella. Kaupunki oli syntynyt jo vanhalla ajalla Rheinin tärkeän kauppatien suojaksi rakennetun linnan ympärille. (Kuva 2.) Linna on rakenteeltaan ainutlaatuinen maail-

Rheinin muodostama suuri putous Pohjois-Sveitsissä Schaffhausenin kaupungin kohdalla. (Kuva n:o 1.)

Schaffhausenin keskusta, Taustalla historiallinen Munot-linnake, jonka ympärille kaupunki on muodostunut. (Kuva n:o 2.)

massa. Se on pyöreän tornin muotoinen, monikerroksinen rakennus. Keskellä on suuri piha, mihin vaaran hetkellä mahtui koko kaupungin väki hevosineen ja lehmineen. Ympärillä on leveä vallihauta. Nyt on linna erikoislaatuinen museo.

Sveitsiläiset ovat ahkeraa ja säästeliästä kansaa. Sellaista ihmistä, jolla ei ole pankissa vähintään 2000 S.frangia (= 100.000 Smk) ei pidetä edes kunnan kansalaisena.

Sodan aikana joutuivat Schaffhausenin asukkaat kuitenkin kokemaan yhden järkyttävän yön. Liittoutuneiden lentovoimat tekivät suunnistamisvirheen ja tyhjensivät pommilastinsa Schaffhauseniin. Seurauksena oli noin 50 henkilön kuolema ja suuret aineelliset vahingot. Tällainen suunnistamisvirhe johtui siitä, että saksalaiset olivat vaatineet sveitsiläisiä pimentämään kaikki Saksan rajan läheiset seudut vaikeutakseen juuri lentohyökkäyksiä. Mainittakoon, että Saksan—Sveitsin raja on tavattoman monimutkainen. Esim. Saksan puolelle työntyy useita niin kapeita kiiloja, että niillä asuvien sveitsiläisten lähimmät naapurit kummallakin puolella, vaikka ne ovat vain 20—30 m:n päässä, ovat saksalaisia. Mitään näkyvää rajaa sellaisissa olosuhteissa ei tietenkään ole.

Suurimmista kaupungeista olimme tilaisuudessa näkemään vain Zürichin. Se sijaitsee luonnonihanalla paikalla Zürich-järven rannalla. Kaikesta siellä näki, että Sveitsi on turistimaa, sillä mitä erilaisimpia kauppia, yrityksiä ja laitoksia on olemassa turistien rahojen siirtämiseksi parempiin käsiin. Sveitsi on kallis maa, jopa suomalaisenkin hintatasoon tottuneelle. Ravintolakulttuuri on erittäin korkeatasoista. Tyypillisiä ovat pienet kodikkaat ravintolat, joita on hyvin runsaasti ja joissa kaikissa on ensiluokkainen ja nopea palvelu. Sveitsiläiset rakastavatkin ravintoloissa istumista. Ruoka ja viinit, joita isäntämme meille tarjosivat, olivat erinomaisia. Erikoisuutena meille tarjottiin kerran fernet-niminen ruokaryppy,

joka on tunnettu kauheasta maustaan. Sitä me emme tienneet, vaan kallistimme hyväuskoisina isäntiemme kanssa. Mahtoivat isäntämme nauttia nähdessään ilmeemme ja irvistyksemme. Maku muistutti lähinnä kamferin, mixtuurin ja karvasveden seosta, johon oli lisätty pippuria ja inkivääriä.

Kun asiat oli sveitsiläisten kanssa selvitetty, suuntasimme matkamme Saksaan. Saksan puoleisella raja-asemalla Singenissä vaihdoin saksalaiseen junaan, joka kiidatti meidät Schwarzwaldin vuoristoja metsäalueen halki kohti Rheinin laaksoa. Tämä matkaosuus oli näkemisen arvoinen, sillä rata kiertää hyvin jyrkkien vuorten harjanteiden reunoja ja alas laaksoihin avautuvat näköalat ovat valtavia. Valitettavasti on sota vienyt suuren joukon sikäläisistä metsistä ja sodan jälkeen ranskalaisten suorittamat ryöstöhakkaukset saavat jokaisen saksalaisen näkemään punaista, kun asiasta mainitseekin.

Tutustuttuamme joihinkin Etelä-Saksan valimoihin ja tehdaslaitoksiin kiipesimme taas junaan ja heiluttuamme puoli päivää yksitoikkoisten peltomaisemien keskellä saavuimme kauniiseen Rheinin laaksoon, jota junamme sitten uskollisesti seurasi Kölniin asti, missä tapasimme meitä odottavan Volkswagenin. Ei ole turhaan puhuttu ja runoja sepitetty Rheinin laakson kauneudesta. Varsinkin väli Koblenz—Köln on mitä ihanin nähtävyys. Molemmilla puolilla Rheiniä on korkeat vuoret, joiden huipuilla seisovat ylpeinä vanhat keskiaikaiset linnat. Niitä on kymmeniä, jotkut ehkä vielä asuttavassa kunnossa, mutta useimmat vain raunioina tai museoina. Vihollisten ja ryöväreiden ja tietysti myös näköalojen vuoksi oli linnat yleensä sijoitettu mahdollisimman korkeisiin ja vaikeapääsyisiin kohtiin. (Kuva 3.) Myös suuria turistihoteleja oli rinteillä, mutta ainakin parhaimmat niistä olivat liittoutuneiden valvontaviranomaiset ottaneet käyttöönsä. Samantapaisia ilmiöitä oli havaittavissa kaikkialla muuallakin, mihin valvontaviranomaisia oli asettunut asumaan. Pommituksilta

Rheinin rantakukkuloita sekä niiden harjanteilla olevia vanhoja linnoja. Kukkuloiden juurella on viiniviljelyksiä. (Kuva n:o 3.)

säästyneet paremmat asunnot varattiin viranomaisille ja saksalaiset saivat hakea asunnon muualta. Menetetystä asunnostaan saivat saksalaiset kuitenkin korvauksen.

Rhein on tärkeä liikenneväylä. Melkein katkeamattomana jonona höyrysi joella kuljetusaluksia ja turisteja kuljettavia siipiraslaivoja. (Kuva 4.) Useimpien laivojen perässä liehui kuitenkin jonkin muun maan kuin Saksan lippu. Ne olivat tosin entisiä saksalaisia aluksia, mutta olivat sotakorvauksina luovutetut eri maille, mm. Ranskalle, Belgialle ja Hollannille. Myös sveitsiläisiä laivoja oli runsaasti. Jokeen viettävät jyrkät rinteet olivat kauttaaltaan viiniviljelyksen peitossa. (Kuva 3.) Täytyi ihmetellä, miten kaikkein jyrkimmillä paikoilla olevia viljelyksiä yleensä voitiin hoitaa. Täytyi olla vähintään alppi-kiipeilijä selviytyäkseen siitä.

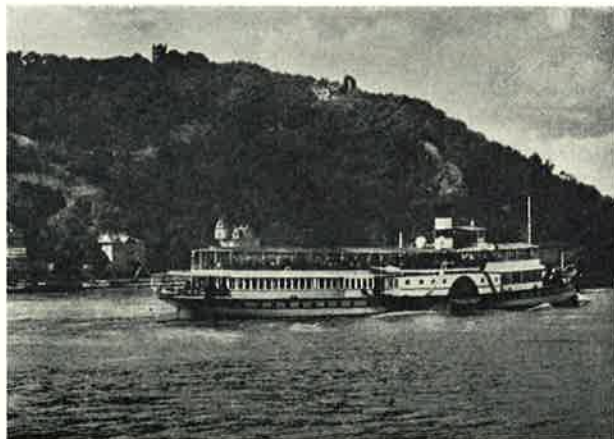
Rinnan Rheinin laakson kauneuden kanssa ja vastakohtana sille ovat tuhoisan pommituksen jättämät jäljet. Niitä voi havaita kaikkialla, missä vähänkin on teollisuutta lähistöllä ja erikoisesti kaikissa kaupungeissa. Vaikka suunnattomasti on tehty pommitusvaurioiden korjaamiseksi, on se kuitenkin kuin pisara meressä. Vain pääkatujen varsilla olevat liike- talot olivat kunnostetut ja niistäkin yleensä vain alakerrokset; yläkerroksien ikkunoiden lävitse näkyi tavallisesti vielä taivas. Kaikki Rhein laakson kaupungit olivat tasaisesti saaneet osansa vihollisen pommituormista. Eräs pahimmin vaurioituneista oli Köln, joka on tunnettu ennen kaikkea kuuluisasta tuomiokirkostaan. (Kuva 5.) Täällä olivat liittoutuneiden ilmavoimat suorittaneet todellista tarkkuustyötä. Ne olivat saaneet määräyksen säästää Kölnin tuomio-

kirkkoa ja erästä englantilaisten omistamaa tehdasta. Molemmat olivatkin säilyneet vahingoittumattomina, vaikka esim. Kölnin päärautatieasema, jonka lähin kulmaus on vain 50 m päässä tuomiokirkosta, oli ollut kokonaan hajalla. Samoin kaikki muut kirkon välittömässä läheisyydessä olevat rakennukset olivat tuhoutuneet kirkon saamatta ainuttakaan osunaa. Tuhoutuneiden rakennusten paikalle lienee tarkoitus laittaa nyt puistoja, mikä onkin hyvä, sillä mahtava kirkko on tähän asti sijainnut aivan liian ahtaasti muiden rakennusten välissä. Pistäydymme myöskin kirkon sisällä. Sen lähes 1000 vuoden aikana kootut taide- ym. aarteet muodostavat hyvin mielenkiintoisen nähtävyyden. Se muistutti suuresti meidän Turun tuomiokirkkoamme sillä erotuksella, että se on huomattavasti suurempi eikä siellä ollut penkkejä.

Samanlaisen pommiryöpyn kuin Köln oli saanut myöskin Düsseldorf, joka oli päämajamme Saksassa oleskelumme ajan. Düsseldorf, jota kutsutaan "Euroopan tyttöreksi" ja joka ennen sotia oli ollut eräs Saksan kauneimmista kaupungeista (kuva 6), oli nyt vain suuri sortuneiden ja mustuneiden rautioiden kokoelma. Vain pääkadut oli ehditty osittain uudelleen rakentaa.

Selvää on, että tällaisissa olosuhteissa täytyy asunto-olojen olla äärettömän huonot. Sen, joka ei ole päässyt maaseudulle tai sellaisten tuttavien luokse, joiden asunto on säilynyt ehjänä, täytyy elää kellarissa ja sellaisia on suunnaton joukko. Asiaa pahentaa vielä sekin, että itävyöhykkeeltä jatkuvasti virtaa pakolaisia. Niitä on tähän mennessä saapunut jo noin 7 miljoonaa. Näistä on 5 miljoonalle onnistuttu järjestämään työpaikka ja väliaikainen majoitus. Loput asuvat erilaisissa leireissä ja odottavat työllisyyden aukeamista.

Mutta kaupunkien huonosta asuntotilanteesta ja työttömyydestä huolimatta ei olosuhteitten Saksassa tällä hetkellä voi sanoa olevan mitenkään huonot. Päinvastoin ruoka- ja vaatetustilanne on erittäin hyvä. Melkein kaikkea on vapaasti kauppoissa saatavissa. Vain jotkut ulkomaan tavarat, kuten kahvi, on vielä kortilla. Ruoka on palkkaan nähden suunnilleen samanhintaista kuin Suomessa. Vaatetus- ja

Pommitettua Kölniä ja Kölnin kuuluisa tuomiokirkko, joka pommituksessa säilyi melkein vahingoittumattomana. (Kuva n:o 5.)

muu tavara on ehkä vähän kalliimpaa. Monet saksalaiset erikoisvalmisteet, kuten esim. leikkikalut, ovat uskomattoman halpoja. Tässä suhteessa täytyy todeta, että Saksa on hyvin nopeasti saavuttanut melkein rauhanajan hyvinvoinnin ja sivuuttanut monet voittajavaltiotkin.

Suomi on Saksassa hyvin tunnettu ja nauttii siellä suurta suosiota. Suomen ja Saksan välisistä taisteluista Pohjois-Suomessa ja Pohjois-Suomen hävittämisestä ei tavallisella saksalaisella tuntunut olevan mitään tietoa. Todennäköisesti ei koko tapauksesta ollut mainittu mitään lehdistössä tai sitten se oli hukunut muiden samanaikaisten suurtapahtumien pyörteeseen. Isäntämme osoittivat suurta vieraanvarai-

suutta, mm. kuljettamalla meitä henkilöautoilla yli 1500 km. Kuten me täällä Suomessa niin mielellämme "piinaamme" ulkolaisia vieraita viemällä heitä saunaan tai syötämme heille määmiä ja kalakukkoa, niin samoin menettelivät saksalaiset meidän suhteemme. Saimme nieleksiä mitä erilaisimpia saksalaisia herkkuja ja samalla kohteliaisuudesta olla sen näköisiä, että kyllä maistuu erinomaiselta, vaikka alas meni vain oluen voimalla. Eräs tällainen herkku on simpukat, joita saksalaiset syövät keitettyinä, kuten me krapuja täällä Suomessa. Saksalainen vaalea olut ansaitsee erikoismaininnan; sen parempaa olutta tuskin löytää missään maassa.

(Jatkuu seuraavassa numerossa.)

Viereisellä sivulla alhaalla: Turistilaivoja Rheinillä. Taustalla olevan kukkulan päällä eräs Saksan vanhimmista muistomerkeistä, roomalaisaikaisen yli 2000 vuotta vanhan linnan rauniot. (Kuva n:o 4.)

Oikealla: Düsseldorfin keskustaa ennen sotaa. Kuvassa olevat rakennukset tuhoutuivat pommituksissa ja ovat nyt osittain uudelleen rakennetut. (Kuva n:o 6.)

Högforsin vanha polvi on tässä syventynyt kuuntelemaan joulujuhlan harrasta ohjelmaa.

Tehtaan vanhusten joulujuhla.

Linja-autojen kuljettamina ja lyhyemmiltä matkoilta kävellen saapui tehtaamme Seurataloon joulu-kuun 16 päivänä lähes 200 Högforsin Tehtaan eläkeläistä ja vanhusta perinteelliseen joulujuhlaansa, Sali oli saatu himmelein ja muin joulukoristein joulun tuntuiseksi, ja kun ohjelmakin oli harras, muodostui

juhlasta lämminhenkinen ja harras. Kanttori Soimelan johtaman kirkkokuoron laulamat joulun säveleet, seurakunnan pappien ja opettaja Korhosen kohottavat puheet ja muut esitykset aikaan saivat joulutunnelman, joka kuvastui eläkeläisistä vielä kotimatkallakin.

Juhlaväkeä kahvipöytien ääressä jouluvalojen loisteissa.

Juankoski saanut oman kunnansairaalan.

Sunnuntai 16. 12. 1951 oli juankoskelaisille merkkipäivä. Tällöin oli Juankosken vastavalmistuneen ajanmukaisen kunnansairaalan luovutus- ja vastaanottotilaisuus. Luovuttajana toimi sairaalarakennuksen urakoitsija Martti Pasanen Muuruvedeltä ja vastaanottajina olivat kunnan puolesta kunnanhallituksen, sairaalatoimikunnan ja rakennuslautakunnan edustajat.

Sairaalakysymys on askarruttanut juankoskelaisia jo vuosikymmeniä. Lopullisen sysäyksen sairaalahankkeelle antoi Kymin Oy., joka lahjoitti sairaalaa varten tarvittavan maa-alueen sekä v. 1946 Juantehtaan 200-vuotisjuhlien yhteydessä 1 milj. mk sairaalarakennustöiden pohjarahastoksi. Kunta ryhtyikin pian tämän jälkeen rakennustöihin pystyttäen rakennuksen vesikattoon saakka. Tämän jälkeen annettiin rakennustöiden loppuunsaattaminen urakalla rak.-mest. Pasasen toimeksi. Sairaalan lopullista valmistumista viivästyttivät rakennusaikana sattuneet lakot sekä osittain rakennustarpeiden, varsinkin sementin puute. Rahoituksesta on vas-

tannut ensisijaisesti Juankosken kunta, mutta Kymin Oy. on jo edellä mainittujen lahjoitustensa lisäksi kartuttanut rakennusrahastoa 6 milj. markalla. Kaikkiaan on sairaala tullut maksamaan n. 35 milj. mk.

Nyt valmistunut sairaala sijaitsee kirkonkylän ja tehtaan välittömässä läheisyydessä, silti rauhallisella paikalla mäntymetsikössä joen parilla. Sen tilavuus on 4.500 m³ ja se on rakennettu tiilistä. Sairaspaikkoja on 16. Henkilökunnalle on rakennuksen toisessa siivessä varattu tarpeelliset asuntotilat. Ajanmukaiset pyykinpesu- ja kuivauskoneet samoin kuin sauna sijaitsevat kellarikerroksessa.

Ajanmukaisena ja tarpeellisin laittein varustettuna tulee sairaala poistamaan sen suuren puutteen, josta juantehtaalaiset ovat tähän saakka saaneet kärsiä, kun heidän on tarvinnut turvautua naapurikuntien tai Kuopion sairaaloihin.

Sairaalan vastaavana lääkärinä toimii Juankosken kunnanlääkäri, lääket.lis. Jussi Amperla.

50-VUOTIAITA.

Pistehitsaaja Saima Tammi 3. 4. 52. Hän on tämän kylän tyttöjä. Naimisiin jouduttuaan riitti hänellä lasten pienenä ollessa töitä yllin kyllin kotonakin, mutta näiden tultua isommiksi on rouva Tammi ollut eri tehtävissä paikkakunnallamme, mm. Tuen Vesitehtaassa 3 vuotta ja vuodesta 1950 tehtaamme peltiradiaattoriosastolla. Vapaa-ajat hän käyttää kodinhoitotöihin. Lisäksi hän harrastaa hyvien kirjojen lukemista.

Poraaja Viljo Niemelä 5. 4. 52. Hän on syntynyt Lopen Läyliäisillä. Lähes 26-vuotiaaksi oli Niemelä kotonaan maanviljelystöissä, mutta siirtyi tilan tultua myydyksi v. 1926 tehtaamme valimoon, jossa oli 23 vuotta. Tällöin hän joutui sairauden takia siirtymään kevyempään työhön kattilaosastolle radiaat-

Viljo Niemelä.

toreita poraamaan. Oman kodin rakennustyöt on vävy-pojan kanssa tarkoitus aloittaa tulevana kesänä, joten kaikki vapaa-ajat menevätkin sitten siihen.

Juankosken uusi kunnansairaala.

Keskellä: Sairaalan tilavan käytävän pinnat loistavat uutuuttaan. Vasemmalla potilas-huoneet.

Sairaalan ikkunasta avautuu tehdasnäkymä.

Ansiomerkkien saajat vasemmalta: Reino Heikkinen, Antti Juho Rissanen, Emil Hölttä, Tellervo Laitinen, Frans Pietikäinen, Veikko Hartikainen, Hannes Laitinen ja Eero Lipponen.

Ansiomerkkien jakotilaisuus.

Loppiaispäivää vietettiin jälleen työn juhlapäivänä Juantehtaalla. Juhlatilaisuus pidettiin tehtaalla Vieraskodissa, jonne oli kutsuttu 25-vuotisansiomerkkien saajat puolisoineen, tehtaalla johtohenkilöt ja työntekijöiden edustajat.

Kaj ja Björn Chydeniuksen soitettua nelikätisesti Mozartin "Menuetin" tehtaalla teknillinen johtaja ins. T. Timgren puhui uskollisuuden merkityksestä ja jakoi ansiomerkit kassanhoitaja Signe Dalbergin avustamana. Merkin saivat seuraavat tehtaalla työntekijät: kirvesmies Veikko Hartikainen, kartonkikoneenhoitaja Reino Heikkinen, kartonkimestari Emil Hölttä, konttoristi Tellervo Laitinen, vuorotyönjohtaja Hannes Laitinen, varastonhoitaja Eero Lipponen, poraaja Frans Pietikäinen ja sekatyömies Antti Juho Rissanen.

Harvinaista lienee, että samana vuonna saavat ansiomerkkin samasta perheestä sekä vaimo että mies. Näin kuitenkin tapahtui nyt Juantehtaalla Laitisen aviopuolisoitten noutaessa yhdessä merkkinsä.

Merkkien jaon jälkeen siirryttiin kahvipöytään. Kahvinjuonnin aikana lauloi Kaj Chydenius "Sotilaspojan" ja Merikannon aarian oopperasta "Pohjan neito". Kiitollisuutensa tehtaalla johdolle omasta ja muiden merkkien saajien puolesta esitti varastonhoitaja Lipponen. Puheessaan hän korosti sitä, miten mieleenpainuvia tällaiset tilaisuudet ovat ja miten ne kannustavat työntekijöitä entistä parempiin työsuorituksiin. Lopuksi puhui tehtaalla isännöitsijä, ins. E. Palmgren. Hän totesi kuluneen vuoden työsaavutukset ja mainitsi tuotteiden markkinoinnin olleen hyvän. Aivan yhtä valoisaksi puhuja ei odottanut tämän vuoden muodostuvan. Hän arveli vesipulan ja tuotteiden markkinoinnin vaikeutuvan. Lopuksi puhuja kosketeli asuntojen kunnostamisia ja muita sosiaalisten olojen parantamiseen liittyviä seikkoja, joita mahdollisuuksien mukaan pyritään työntekijöiden hyväksi suorittamaan,

Tilaisuus päättyi yhteisesti laulettuun "Savolaisen lauluun".

Tuotantokomitea.

Kuluneen vuoden lopulla suoritetuissa Juantehtaan tuotantokomitean jäsenten vaaleissa tulivat valituiksi seuraavat henkilöt:

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset: Hakkarainen, Toimi, puuseppä, Myöhänen, Emil, virtamies, Koponen, Niilo, viilaaja, Kuosmanen, Urho, kartonkikoneen hoitaja, Lipponen, Vilho, lämmittäjä. Varalle: Hartikainen, Veikko, kirvesmies, Taskinen, Juho, seppä, Mettinen, Viljo, kirvesmies, Tuppurainen, Reino, viilaaja, Hartikainen, Unto, latoja.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset: Mattsson, Erkki, sos.päällikkö, Hirvonen, Ilmari, teknikko. — Varalle: Myöhänen, Toini, konttoristi, Halonen, Isak, konttoristi.

Työnantaja on nimennyt edustajikseen: Palmgren, E., dipl.ins., Timgren, T., dipl.ins., Christiansen, T., ins. — Varalle: Kortelainen, F., konttoripäällikkö, Nykänen, M., sahanhoitaja, Hölttä, E., kartonkimestari.

Vuoden ensimmäisessä kokouksessa valittiin komitean puheenjohtajaksi ins. T. Timgren ja varapuheenjohtajaksi viilaaja Niilo Koponen sekä sihteeriksi sos. pääll. E. Mattsson ja varasihteeriksi koneenhoitaja Urho Kuosmanen.

SÄHKÖASENTAJA JUHO ROIVAS

Juantehtaan sähköasastolta kuoli 15. 12. 51. Hän oli syntynyt 21. 10. 1892 ja tuli Kymi-yhtymän palvelukseen v. 1908 Läskelän Tehtaille. Siellä hän toimi siihen asti, kunnes rauhanteon jälkeen joutui siirtymään Juankoskelle, missä hän sitten työskenteli sähköasentajana. Hänet tunnettiin tunnollisena ja ammattitaitoisena työntekijänä.

MALLINLEIKKAAJA HANNES TURUNEN

Juantehtaan kartonkitehtaalta kuoli 17. 12. 51. Hän oli syntynyt 27. 12. 1904. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1. 6. 1922 toimien ensin halkotarhassa, mistä myöhemmin siirtyi kartonkitehtaaseen.

Turunen oli kuuromykkä, mutta tämä ei estännyt häntä suorittamasta työtään kiitettävästi. Vaikean sairautensa aikana hän sai osakseen monin eri tavoin ilmennyttyä myötätuntoa sekä työnantajan että työtoveriensa taholta.

Eläkeläisten joulujuhla.

Joulupukki, joulupukki,
valkoparta vanha ukki!
Eikö taakka paina selkää?
Käypä tänne, emme pelkää.
Oothan meille vanha tuttu,
puuhkalakki, karvanuttu.
Tääll' on myöskin kiltit lapset,
kirkassilmät, silkohapset.

Mutta eipä tainnut silti olla pelko kaukana tonttupukuisen 4-vuotiaan Liisa Mattssonin mielestä, kun hän näillä tutun joululaulun sanoilla kutsui joulupukin vanhusten joulujuhlaan. Hän näet tapasi elävän joulupukin ensi kerran. Kaikkeen kuitenkin tottuu, ja pian he kolmisin — edellisten lisäksi tonttuleikissä mukana olleen pikku neiti Gunilla Westerlundin kanssa — jakoivat pukin Korvatunturilta tuomat antimet vanhuksille, joille Juantehtaan puolesta oli järjestetty joulujuhla tehtaan Vieraskotiin.

Juhlan alkupuolella toivotti sosiaalipäällikkö Mattsson eläkeläiset tervetulleiksi korostaen sitä kiitollisuutta, jota yhtiö tuntee niitä työntekijöitä kohtaan, jotka ovat koko parhaan työaikansa uhranneet yhtiön hyväksi. Samalla hän toivotti vanhuksille yhtiön puolesta rauhallista joulua.

Tervehdyspuheen jälkeen laulettiin, syötiin joulu-puurot, kuunneltiin soittoa, nähtiin tonttuleikkejä ja juotiinpa välillä kahvitkin. Juhlan kohokohdaksi muodostui kuitenkin edellä mainittu joulupukin vierailu. Moni työn kovettama käsi sai silloin hennoista tonttusten käsistä lahjapaketit. Pukki olikin antelias. Jokaiselle oli paketti, vaikka ne oli pukin sanojen mukaan tuotu lentokoneella, koska poro ei mielellään vedä lumettoman maan ajoneuvoja.

Juhlan päätti kirkkoherra Pulkkinen puhe. Kauniisti, sattuvin sanoin hän lahjoitti jokaiselle läsnäolevalle jouluevankeliumin. Puhe syvensi juhlan tunnelmaa. Monelle vanhukselle, niinkuin muillekin läsnäoleville, jäi tästä sinänsä vaatimattomasta joulujuhlasta muistoja enemmän kuin oli osannut odottaakaan.

A J A T E L M I A.

Vänhan ystävän jos uuteen vaihdet,
héelmän sijasta sa kukan taitat.
Friedrich v. Logau.

On aina oma syymme, jollei meitä rakasteta.

E. S u e.

Kuten ruoste syö rautaa, niin syö kateuskin sielua,
johon se on piintynyt.

B a s i l i u s.

Rakkaus, jonka hyve on synnyttänyt, on kuin ruusu ilman okaita.

F r a n c o i s d e M a l h e r b e.

Jos tahdotte olla hyödyllisiä kansalaisia, pitäkää
huoli terveydestänne.

H e r b e r t S p e n c e r.

Antti Riekkinen.

Agatha Heikkinen.

Albert Holopainen.

Olli Antikainen.

MERKKIPÄIVIÄ.

75-VUOTIAITA.

Eläkeläinen Antti Riekkinen Juantehtaalta 19. 3. 52. Hän on tullut työhön 11. 9. 1906 rakennusosastolle. Riekkinen ehti pitkän palvelusaikansa kuluessa toimia useilla eri osastoilla, m.m. massatehtaalla, lautatarhassa ja sahalla, kunnes 33 uskollisen työvuoden jälkeen siirtyi eläkkeelle. Hänet tunnetaan vieläkin virkeänä ja hauskana seuraihmisenä.

Eläkeläinen Agatha Heikkinen Juantehtaalta 24. 4. 52. Hän on syntynyt Kuuslahdessa, josta muutti Juantehtaalle, kun hänen miehensä tuli tehtaan hevosten hoitajaksi. Miehensä kuoleman jälkeen hän jäi edelleen tehtaan töihin toimien Vieraskodissa talousapulaisena. Vielä nytkin nähdään Agatha-täti ikävuosistaan huolimatta pirteänä häärimässä Vieraskodissa silloin, kun siellä apua tarvitaan. Sydämellisenä ja lapsirakkaana hän on auttanut useita perheenäitejä näiden ollessa poissa kotoa taikka sairaana.

60-VUOTIAS.

Viilaaja Albert Holopainen Juantehtaan korjauspajalta 17. 4. 52. Hän on syntynyt Impilahdella ja toimi nuoruudessaan Pitkäranta Oy:ssä kaivospuolella. Juantehtaan korjauspajalle hän tuli 14. 8. 1947. Holopaisen vapaa-ajat ovat kuluneet oman talon rakennuspuuhissa. Karjalaan hän rakensi kaksi taloa ja Juankoskellekin hän on jo pystyttänyt oman rakennuksen. Vaikka Holopainen ei olekaan erikoisemmin harrastanut urheilua, on hän Juantehtaan hiihdoissa sitkeytensä ansiosta aina sijoittunut sarjassaan kärkipaikoille.

50-VUOTIAITA.

Hevosmies Olli Antikainen Juantehtaan Maatalousosastolta 20. 3. 52. Hän tuli tehtaan palvelukseen 26. 5. 1937. Antikaisen vapaa-aikojen harrastuksena on ollut oman talon rakentaminen. Maatalousmiehenä hän on myös raivannut tontilleen tarpeelliset puutarha- ja perunamaat.

Sahanhoitaja Mauri Nykänen Juantehtaan sahalla 1. 4. 52. Hän on syntynyt Kymissä. Opintonsa

Mauri Nykänen.

päätettyään hän toimi ensin Lahden Saha Oy:n palveluksessa, kunnes v. 1923 siirtyi Iisvedelle Kymmin Oy:n sahan apulaishoitajaksi. Vuodesta 1936 hän toimi sahan vastaavana hoitajana. Kun Iiveden sahan toiminta v. 1950 lopetettiin, siirtyi Nykänen Juantehtaan uusitun sahan hoitajaksi. Iivedellä ollessaan hän hoiti lukuisia kunnan ja eri järjestöjen luottamustoimia. Hän on hyvä laulumies, joka omalla panoksellaan on vahvistanut Juankosken nousevaa musiikki- ja kuorotoimintaa. Myös urheiluelämään hän on ottanut innokkaasti osaa kuuluen m.m. Iisveden Kirin perustajajäseniin.

HUUMORIA.

Junassa matkusti kerran kaksi miestä, pohjalainen, joka oli paljaspäinen, ja pitkätukkainen savolainen. Edellinen kysäisi:

— Mitäs täällä päin pellavat maksaa?

— Iteppähän tiennet, kun näyt jo myyneen, vastasi savolainen.

Muuan lääketieteen professori, jolla oli laajahko praktiikka, kohtaa kadulla erään entisen potilaansa, jolle hän ei ollut luvannut pitkiä elonpäiviä. Professori tokaisee tälle ohimennessään:

— Vieläkö Antinen elää häpeäksi tieteelle?

Aloitetoiminta Hallan Tehtailta.

Tammikuun 20 p:nä 1952 tuli kuluneeksi viisi vuotta aloitetoiminnan ensiaskeleista. Ensimmäisenä toimintavuotena jätettiin aloitteita eniten eli 91 kpl. Alkuinnostuksen jälkeen laski jätettyjen aloitteiden lukumäärä seuraavana vuonna 22:een, ollen sitä seuraavina vuosina 23, 37 ja viime vuonna 25. Aluksi jätettiin heikkokakin aloitteita. Tästä aiheutuikin, että 91:stä aloitteesta tuli hylätyksi 38 kpl. eli 41,8 %. Tästä kai aloitteiden tekijät ottivat oppia, koska seuraavan vuoden 22:sta aloitteesta hylättiin ainoastaan 4 kpl. eli 18,2 %. Seuraavina vuosina sitten taas hylättyjen suhde kasvoi ollen 30,4 % ja 37,9 %. Viime vuoden 25:sta aloitteesta hyväksyttiin 14 kpl. eli 56 %, tunnustuspalkkiolla palkittiin 8 kpl. eli 32 % ja hylättiin ainoastaan 3 kpl. eli 12 %. Viiden vuoden aikana jätetyistä 198:sta aloitteesta on hyväksytty käyttöön otettavaksi 83 eli 42 %, tunnustuspalkkiolla palkittu 48 aloitetta eli 24,2 %, palautettu 1 aloite, jota ei voitu käyttää hyväksi (aloite koski erikoisen puutyökoneen valmistamista), ja hylätty 66 eli 33,3 % jätetyistä aloitteista.

Kuluneen vuoden aikana maksettiin palkkioina yhteensä 62.100 mk. Kaikki palkkiot olivat rahapalkkioita, palkkioiden suuruuden ollessa 1.000—8.000 markan välillä. Vuoden aikana palkittiin seuraavat aloitteet:

Eino Kostamo, aloite koski vannesahan terien teroituskonetta,

Erik Häkkinen, aloite koski liukurännien yhteenliittämistä, joita käytetään lautoja tapulista proomuun lastattaessa,

Emil Vanninen, aloite koski sahan hakun jarulaitetta,

Aarne Heljavuo, aloite koski jätehakun kamppojen hammashöyläystä,

Vihtori Hämäläinen, aloite koski lautatarhan veturin ja vaunujen kiskoillenostovälineitä,

Emil Vanninen, aloite koski polttoaineen kuljetusta sunnuntaisin pannuhuoneeseen,

Tyyne Heikkilä, aloite koski veden saantia vahtitorniin päävesijohdosta,

Viljo Hietala, aloite koski tukkialtaan poikkilankkuja,

Kauko Lehto, aloite koski tapulien pohjakartan laatimista lautatarhan konttoriin,

Veikko Lehtinen, aloite koski kyllästämön rekisteröivää mittaria,

Väinö Lehtinen, aloite koski höylätyn tavaran jälkihalkaisua,

Tauno Räsänen, aloite koski kuivaamon uunien puhaltimien ympärillä olevia puusuojuksia,

Viljam Lonka, aloite koski kattolautakuormien varastointia,

Viljam Lonka, aloite koski vahtitornissa olevan ruokatuvan kelloa,

Raine Mäkinen, aloite koski sähkökäyttöistä jääsahaa,

Evert Malin, aloite koski kastelualtaan myrkyaineen säästöä,

Tauno Räsänen, aloite koski kuivaamon mittarikonnttorin lämmitystä,

Mauri Tani, aloite koski eristysmassan sulatusta.

Mauri Tani, aloite koski laakerien asennusta akselille,

Lisäksi on tehty yksi aloite, jonka tekijöiden nimiä ei ole saatu julkaistavaksi. Tämä aloite koski tukkikasan eturistikon tekotapaa.

Kiittäen aloitteiden tekijöitä suuresta harrastuksesta aloitetoimintaa kohtaan toivomme, että työntekijät edelleenkin toisivat aloitetoiminnan kautta esiin havaitsemiaan parannuksia työhön tai työvälineisiin. Jos teillä on joku hyvä ehdotus, niin älkää pitkö sitä omana tietonanne, vaan kirjoittakaa siitä aloite. Jos aloite on hyvä ja soveltuu käyttöön otettavaksi, tullaan aloitteenne palkitsemaan. Tehkää aloit-

Hallan vanhoja aikoja muistellaan. Vasemmalta: Hans Olsen, Hjalmar Vanhala ja Rainer Andersen sekä haastattelija, sosiaalipäällikkö Eero Leppä.

Puolen vuosisadan takaa.

Muutamat päivälehdet julkaisevat palstaa "Puolen vuosisadan takaa". Emme kuitenkaan pelkää jäljittelynhalusta, vaan pikemminkin saadaksemme tiedonhalumme tyydytetyksi, kutsuimme Toimihenkilökerholle kahvikupposen ääreen miehiä, jotka varmasti kykenivät täydentämään melkoisen hataria tietojamme siitä, millaiselta hyvässä Hallassamme näytti ja miten täällä elettiin puoli vuosisataa sitten.

Tietolähteinäimme olivat ent. sahanasettaja Hans Olsen, puuseppä Hjalmar Vanhala ja ostopäällikkö Rainer Andersen. Jokainen heistä on ollut pitkälti yli 50 vuotta näillä maisemilla ja niinpä saimmekin kuulla sellaisia totuuksia entisaikojen elämästä, että mielemme teki väittää niitä saduiksi, mutta mitäpä voi kolmen todistajan edessä muuta kuin uskoa pois vain.

Aloitimme keskustelumme Hallan saaren ulkona.

Kun nykyisin katselemme Martta-kioskin edustalla

teita. Aloitteiden teko ei maksa mitään, mutta voi tuottaa teille hyvät taskurahat.

Aloitetilastoa 1.1—31.12.1951.

Osasto	Hyväksytyt	Hylätyt	Yht.
Saha	3	1	4
Lautatarha	9	2	11
Jalostustehdas	1	—	1
Tukkityöosasto	3	—	3
Korjauspaja	1	—	1
Sähkökorjauspaja	2	—	2
Rakennusosasto	2	—	2
Telakka	1	—	1
Yhteensä	22	3	25

Siis 88 pros. hyväksyttiin.

E. S.

olevaa sankarien muistotaulua, ei mieleemme varmasti päikähdäkään, että niillä seutuilla on lainehtinut vielä muutamia vuosikymmeniä sitten vapaa merenlahti, jonka äärellä pojat ovat narrailleet sopapakalaa nykyiseen Puujalansalmen malliin. Ja meille kerrottiin meren vierineen nykyisen virkailijoiden puutarhan kautta läpi koko saaren.

Entä oletteko tienneet, että n.s. urheilukenttä palveli urheilurientoja jo kymmeniä vuosia sitten? Ostopäällikkö Andersen kertoi hänen ikäistensä niillä seuduilla sijainneella "Hollannin lahdella" kokeilleen ensimmäisten jäiden kantavuutta. Lahti oli kaiken lisäksi niin syvä, että rautatiealikäytävän vieressä olevan talon keskiportaana asukas, joka oli innokas purjehtija, piti venettään suoraan portailta alkavassa laiturissa.

Mistä tuo lahdeke sitten oli saanut nimekseen "Hollannin lahti"? Koettakaapa arvata, ennen kuin luette edelleen. — Siellä veistettiin Hollantiin meneviä parruja. Nämä parrut olivat hyvin järeätä tavaraa, ja ne veistettiin käsin tasapaksuiksi.

Nykyisin kuulee kesäisin kiireimpinä lastauskausina valitettavan, että lautatarhalla ei saada tarpeeksi tavaraa toimitetuksi laivoille. Oliko vanhaan hyvään aikaan sama pulma esillä? Ei ainakaan siinä määrin. Kuljetus satamista tapahtui siihen maailman aikaan purjelaivoilla. Niissä ei ollut minkäänlaisia "vinssejä" ja muita sen sellaisia vehkeitä, joiden avulla taakat nykyisin niin helposti nostetaan laivaan. Kuinka lastaus sitten tapahtui? Purjelaivan keulassa oli luukku, joka lastauksen ajaksi avattiin. Siitä vain sitten käsipelillä vedettiin lasti laivan sisuksiin. "Hyvä jos proomun päivässä sai tyhjenemään", tuumi Vanhala.

Miten sitten Kotkaan kuljettiin? Hallan saarellahan ei ollut minkäänlaista kauppaakaan? Jokainen kuulemma kulki sillä pelillä, millä millöinkin pääsi. Vene se siihen aikaan oli ainoa kulkuneuvo.

Miten hallalaiset asuivat viime vuosisadan puolella? — Norjalaisperheiden hallussa olivat miltei kaikki "pikkupytingit", kun taas suurin osa suomalaisista työntekijäperheistä asui "kasarmissa". Kertojamme selvittelivät, millaiselta näytti kasarmissa, joka aina viime vuosisadan viimeisen kymmenluvun puoliväliin

seisoi Seuratalon aukion laidassa, missä sen kivijalan jätteet vieläkin on löydettävissä lasten leikkiaitauksen sisäpuolella. Kasarmin seinien sisään mahtui neljä huonetta, joissa asui jokaisessa kymmenkunta perhettä. Nämä kaikki keittivät ruokansa samoilla avotakan mallisilla hiilloksilla. Tuntui ainakin silloin hyvä sopu tilaa antaneen, koska kuulemamme mukaan oli harvinainen tapaus, että sivullisia järjestyksen pitäjiä tarvittiin. Talvisin oli luonnollisesti kasarmissakin enemmän tilaa, sillä työvoiman lukumäärä vaihteli huomattavasti, mutta "kesälintujen" saapuessa tuli makuusijoista taas puute, vaikka niitä olikin seinät täynnään kattoa myöten.

Entä työpäivän pituus ja palkka? Työpäivä oli päivätöissä alkuaikoina 15 tuntia, mutta saattoipa lautatarhalla kesäkiireiden aikana käydä niinkin, ettei työmies viitsinyt lyhyen yörupeaman ajaksi kotiin lähteä, vaan nukkui työpaikallaan muutamat lepotuntinsa jatkaen keskeytynyttä työtään taas aamulla. Saha kävi kahta vuoroa niin kuin nytkin, mutta silloin tuli kahdesta vuorosta vuorokausi täyteen. Päiväpalkka oli yleensä suuruudeltaan noin 2.25—2.50 mk.

Vanhat Kotkan seudun asukkaat kyllä tietävät, mitä tarkoitetaan rimahelvetillä, mutta tuskinpa muut ovat kuulleet edes mainittavankaan ainakaan sanan alkuosaa. Siihen aikaan oli sahateollisuuden suurimpana pulmana jätteiden sijoitus. Ja sen arvaa, että rimoja tuli, kun 9 raamia läpi vuorokauden puski puuta sisuksistaan. Alkuaikoina niillä laajennettiin Hallan ja Pitkäkarin saaria. Voimmekin hyvällä syyllä sanoa, että kaikki rantamme ovat rimalaituria. Siihenkään työhön eivät kaikki jätteet vielä huvenneet. Niitä täytyi jatkuvasti polttaa. Nämä "ikuiset tulet" olivat juuri rimahelvettejä, joihin miesvoimalla työnnettiin rimaa vaunullinen vaunullisen jälkeen.

Jätepulma helpottui jonkin verran, kun tärpättitehdas, joka sittemmin muutettiin selluloosatehtaaksi, alkoi pyöriä. Selluloosatehdas toi kuitenkin oman pulmansa, oman jätteensä meesan hävittämisen. Jokainen hallalainen muistaa vielä, miten hiekanpuhalluslaiva työskenteli. Samalla tavoin pumputtiin meesa putkia myöten aina Tiutiseen asti.

Niin elettiin silloin, näin nyt. "Aikansa kutakin", sanoi poika, kun jalkapuuassa istui.

Puuseppä Hjalmar Vanhalalle

Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali kultaristein.

Tasavallan presidentti on suonut puuseppä Hjalmar Vanhalalle Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin kultaristein. Mitali ojennettiin hänelle Kersholla järjestetyssä juhlatilaisuudessa Hallan Tehaitten johtajan majuri B. Weckmanin pitäessä uskolliselle, 59 vuotta Hallan palveluksessa olleelle työntekijälle puheen ja rva Evo Weckmanin kiinnittäessä mitalin hänen rintapieleensä. Kahvinjuonnin aikana muisteltiin menneitten aikojen tapahtumia. Edellisellä sivulla olevassa haastattelukuvassa puuseppä Vanhala yhtiön 50-vuotisansiomerkki ja Suomen Valkoisen Ruusun mitali rinnassaan.

Hallalaisten joulujuhlia.

Seuratalon pitkillä valkoliinoilla tuijottivat jäykät olkipukit kynttilöiden lomitse vakaina istuvia vanhuksia, jotka parhaisiinsa sonnustautuneina olivat vanhaan tuttuun tapaan tulleet yhdessä viettämään joulun vastaanottoa. Joulun tähti, joka kimmelsi nurkassa seisovan kuusen latvasta ja jota kuvasivat monet oljista tehdyt kuviot pitkillä pöydillä, julisti taas vuoden vierähtäneen viime tapaamisesta näissä merkeissä. Ulkona oli kolea, sateinen ilma. Vanhuk-
sia tuovat linja-autot olivat saaneet kyntää monet vesilammikot ja kaartaa kurapaikat, ennen kuin kaikki vanhuksien asuinpaikat oli käyty ja saatu tuttu joukko koolle. Punertavat krysanteemit antoivat eloa syystalven kuolleisuudelle. Ja valokin saapui Lusiattyttöjen tuomana heidän syyttäessä juhlasalin monet kynttilät. Näin alkoi vanhusten harrastunnelmallinen juhlaketki.

Koska elimme adventin aikaa, sai adventin ylistysvirsi Hoosianna aloittaa joulujuhlan. Vanhan ääni ei enää kaiu nuoremman väen voimalla, mutta sydän on ehkä tämän juhlan laulun sanomalle herkempi kuin nuorten. Kuten aina jouluksi oli rouva Weckman nytkin kirjoittanut kauniin joulukertomuksensa, jossa pikku Magdalenan usko ja hyvä tahto pani tyttö-
sen löytämään kukkia talven pimeästä ja pakkasesta. Syksyllä syntynyt Hallan naiskuoro oli harjoitellut joululauluja ja nyt kaikuiivat tutut "Hiljaa, hiljaa joulun kellot kajahtaa" sekä "Tuo armon valkokyyhky".

Kahvinjuonnin jälkeen Kymin vanha rovasti Kärkäkäinen, joka viimeistä vuotta hoiti tehtävänsä kirkon palveluksessa, puhui vakaita sanoja joulun sanomasta. Vuosikymmenien takaa tuttu ääni kaikui varmana ja kuuluvana suuressa salissa nostattaen monien mieliin rakkaita muistoja entisistä jouluista, ristiäisistä, vihkiäisistä tai sunnuntaisista kirkkomatkoista. Varmaan vanhan ajatukset suuntautuivat myös eteen päin, mitä on vuosi tuova tullessaan?

Seuraavan päivän iltana olivat Hallan äidit irtautuneet hetkeksi joulukiireistään ja kokoontuneet samojen pöytien ääreen laulamaan tuttuja joululauluja. Vanhusten juhlassa esitetyn ohjelman lisäksi esittivät Hallan Visan pojat taitojaan. Reippaat voimisteluesitykset otettiinkin suurella innolla vastaan. Sini- ja punapukuiset tontut esittivät leikkejään ja laulujaan.

Kahvin jälkeen innostuttiin arkiset aherrukset mielestä heittäin "kuin lapsi leikkimään" suuressa piirissä ympäri salia. Joulupukkivanhuskin tulla kompuroi tonttujen saattamana antaen tällä kertaa Päivän Tunnussanan jokaiselle. Pastori Tammekkaan sanat tien valmistamisesta joulun Herralle lopettivat mieltä lämmittävän yhdessäolon.

Seuraavana sunnuntaina oli lasten vuoro. Silloin olivat pöydät raivatut pois tieltä ja penkit vedetty seinien vierustaan, jotta Hallan pikkuväki saattoi vapaasti liikkua uusimmissa pukimissaan. Puhuttu sana hukkuu 300-päiseen lapsilaumaan, mutta joulun enkeli, silmälasinsa kadottanut joulupukki, tontut ja muut joulun maailmaan kuuluvat olennot saivat mielen valpastumaan ja rohkeimmat jopa rientämään

Kassa-rouva Irja Hurme.

Neiti Sirkka Niemelä laskee kuukausipalkkoja.

Huoltotilejä hoitavat rouva Sylvi Saurio (oik.) ja neiti Mirja Olsen.

näyttämön luo, jossa saattoi varpaillaan kurkottaen, nenä näyttämön reunalla seurata sen tapahtumia. Joulupukki oli luonnollisesti juhlan "valtti" ja sai anoppinsa ja kahden muun sukulaisensa avustamana lapset laulamaan täysin rinnoin.

Käymme kassan ja huoltokonttorin puolella.

Kassaa ja huoltokonttoria hallitsevat naiset ehkä siksi, että heidän käsiensä kautta kulkee perheessäänkin n. 80 % rahoista, tai siksi, että he ovat luotettavampia rahan haltijoita.

Itse "kassa" istuu lasikaapin suojassa, mutta mitään suurta rahakirstua ei näy. Kuitenkin hän vakuuttaa, että hänen käsiensä kautta rullaavat kymmenet miljoonat markat. Kassan nykyaikaisena rahakirstuna ovatkin pankit ja konttorin holvi, jonne kassa pääsee omalla Sesam-aukene-menetelmällään. Ihmisestä, joka ei pysty kunnolla hoivaamaan omaakaan kukkaroaan, tuntuisi vallan kohtalokkaalta käsitellä suuren yhtiön rahoja. Mutta kassamme väittää, ettei se virka vie häneltä illan rauhaa eikä yön unta.

Kassan työhön liittyy myös asiakaspalvelu, mutta tästä emme saa kassamme kertomaan lähemmin. Yleisesti tunnettuahan on, kuinka tarkkaa ohjausta tavallinen "Matti Meikäläinen" tarvitsee kaikilla virkaluukuilla eikä kai vähiten luukulla, jossa on kysymys rahasta. Missä asioissa näillä main liikutaan? Kun tilin saannissa on tapahtunut jokin erehdys, tarkistetaan asia tiliosastolla, minkä jälkeen liian vähän tai paljon saanut voi kääntyä kassan puoleen päätäkseen tasoihin yhtiön kanssa. Lopputilin ottoa suunnitteleva joutuu myös kääntymään kassan puoleen. Ja kaikki yhtiön ostosten — olkoon kysymyksessä trukin tai nuppineulan hankkiminen — rahallinen puoli hoidetaan täällä.

Huoltokonttorin puolella pelkäämme häiritsevämme — osuimme kai vuoden kiireisimpään aikaan —, sillä täällä otetaan parhaillaan selville, kuinka paljon kunkin huoltotilillä oleva raha on kasvanut korkoa. Tämä pannaan entisen päälle lisää korkoa kasvamaan, siis "korkoa korolle" — jokaiselle kouluajalta tuttu kä ite. Olisipa vain silloin ollut edessämme komeilevat laskukoneet, olisi laskentokin tuottanut vähemmän päänvaivaa!

Huoltotili on useimmille yhtiöläisille tuttu. Sehän on tili, josta saa "vipata", kun tarvitsee, mutta jolle valittavasti myös on pantava tarpeellinen määrä, jotta "vippikassa" pystyisi palvelemaan. Kiitos tämän tilin, meidän ei tarvitse muistella vakuutusmaksujamme, yhdistysten jäsenmaksuja, mahdollisten lainain lyhennyksiä tai muita säännöllisesti uusiutuvia maksuja, mikäli olemme ilmoittaneet näistä huoltokonttoriin ja annamme tiliosaston siirtää palkkastamme tarpeeksi suuren erän huoltotilillemme.

Huoltotilin luukulla käydään kertomassa, miksi perheen pää tarvitsee uudet silmälasit, sieltä haetaan rahaa jokavuotiseen sianostoon, ja huonekalujen hankkimisessakin on huoltotili hyväksi avuksi. Näin meidän elämämme kaikkine moninaisine tarpeineen punoutuu tämän osaston työhön.

Herman Hjelt.

Emil Kuusela.

Maria Larsson.

Alina Lindholm.

Merkkipäiviä.

80-VUOTIAS.

Eläkeläinen Herman Hjelt 29. 2. Hän on syntynyt Elimäellä. Yhtiöön hän on tullut sahalle vuonna 1898 siirtyen 1909 asettajaksi ja 1913 työnjohtajaksi sahalle. 31. 1. 1941 siirtyi hän eläkkeelle.

75-VUOTIAS.

Eläkeläinen Otto Kunttonen 10. 4. Hän on syntynyt Janakkalassa. Yhtiöön tuli hän vuonna 1911 lautatarhalle ja siirtyi eläkkeelle 15. 8. 1943.

70-VUOTIAITA.

Kirvesmies Emil Kuusela 3. 2. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Yhtiön palvelukseen on hän tullut vuonna 1902 ja työskentelee yhä edelleenkin.

Konttorin siivooja Maria Larsson 26. 3. Hän on syntynyt Kymissä. Nykyiseen ammattiinsa tuli hän vuonna 1926.

Eläkeläinen Alina Lindholm 21. 4. Hän on syntynyt Haminassa. Vuonna 1919 tuli hän yhtiöön vartijaksi ja siirtyi eläkkeelle 16. 10. 1941.

50-VUOTIAITA.

Maalari Yrjö Happonen 7. 3. Hän on syntynyt Vehmersalmella. Vuonna 1927 tuli hän yhtiöön maalariksi, mitä työtä edelleen hoitaa.

Kuormaaja Helmi Hyytiäinen 18. 3. Hän on syntynyt Heinjoella. Hän on tullut sahalle vuonna 1927 ja työskentelee siellä edelleenkin.

Kirvesmies Hjalmar Ylönen 31. 3. Hän on syntynyt Juvalla. Kirvesmieheksi rakennusosastolle tuli hän viime vuonna.

Lastaaja Kaarlo Kärkkäinen 6. 4. Hän on syntynyt Sievissä. Yhtiöön on hän tullut ensi kerran vuonna 1928 sahalle, mistä siirtyi jalostustehtaalle 1947 ja työskentelee yhä edelleen siellä.

Yrjö Happonen.

Hjalmar Ylönen.

Kaarlo Kärkkäinen.

PIRKKO RIIHIAHO:

Tanskalaisilla kotitalousmessuilla nähtyä.

Suomalaisesta perheenemännästä on varmaan mielenkiintoista kuulla, miten hänen tanskalaiset kanssasarensa toimivat. Århusin, Jyllannin niemimaan pääkaupungin Husmoderforening piti kotitalousmessut loka—marraskuun vaihteessa. Menin messuille, koska halusin nähdä, mitä tanskalaisilla perheenemännillä oli esiteltävänä. Ensiksi kiintyi huomio näyttelyä koristaviin toinen toistaan kauniimpiin kukka-asetelmiin, joiden sommittelussa tanskalaiset ovat mestareita. Tanskassa valmistetaan monia erinomaisia kotitalouskoneita, kuten pölynimureita, pesukoneita, sentrifugeja, keittiön yleiskoneita ym., joita kaikkia oli messuilla nähtävänä, mutta joita näkee myös runsaasti kauppojen ikkunoissa. Messujen arpomis- ja myyjäispöydät olivat aivan samantaisia kuin meilläkin. Näyttely-yleisö poikkesi kotoisista perheenemännistämme oikeastaan vain siinä, että monella naisella näkyi savuke tai sikari suussa, sillä tanskalaiset naiset tupakoivat yleisesti ja vieläpä kadullakin.

Näyttelyn ehkä mielenkiintoisin osa oli havaintoesitys, jonka taitava ja kokenut kondiittori Edvard Winkle piti leivonnaisista. Hän oli valtavan pyylevä ja hyväntuulinen leipurimestari, joka kädenkäänteessä pyöräytti leivonnaisensa vastailen samalla yleisön kysymyksiin. Tanskalainen perheenemäntä ei yleensä leivo kotona. Joka aamu n. klo 6 jättää maitomies hänen eteiseensä maitopullon lisäksi lämpimän ja maukkaan ruisleivän ja ranskanleivän tai sämpylöitä. Muut leivonnaiset perheenemäntä käy itse valitsemassa läheisestä leipomosta, jonka lajivalikoima tuo veden katselijan kielelle.

Liitän tähän muutamia leipurimestari Winklen esittämiä ohjeita, jos jollakin olisi halua kokeilla, miltä tanskalaiset leivonnaiset maistuvat.

Wienerleipä.

½ kg vehnä jauhoja (hienoja),	
3 munaa,	50 g sokeria,
1 dl kermaa,	kardemummaa,
50 g hiivaa,	½ kg margariinia.

Vehnäjauho-, sokeri- ja kardemummaseokseen lisätään hiiva-kermaseos huonelämpöisenä sekä kananmunat, vaivataan ja annetaan kohota 10 min. Huonelämpöinen margariinikimpale kaaviloidaan jauhoissa taikinalevyn kokoiseksi. Levyt asetetaan päällekkäin ja kaaviloidaan tavalliseen tapaan 4—5 kertaa ja leivotaan heti.

Tanskalainen wienerleipä on ohuesta levystä kierretty pitkä, n. 10 sm levyinen ja 1—1,5 sm korkuinen tanko, jonka sisällä on esim. omenasosetta tai mantelimassaa ja joka tarjottaessa leikataan viipaileiksi.

Manteliseos.

¼ kg manteleita,	¼ kg voita,
¼ kg sokeria.	1—2 kananmunaa.

Mantelit on helppo rouhia kuorineen t. kuorittuna pöydällä kaulimen avulla. Kaikki aineet sekoitetaan massaksi, jolla wienerleipätaikinalevy sivellään ja kääritään sitten rullalle, johon ennen uuniinpanoa voi veitsellä viiltää koristeita. Viillot eivät saa ulottua rullan pohjaan asti.

Camerunepommi. (Kahvikakku.)

250 g voita,
500 g sokeria,
6 kananmunaa,
3 rkl kaakaojauhoa,
250 g vehnä jauhoja,
vähän makeita ja karvasmanteleita,
1 kkp kylmää, väkevää kahvia.

Kaikki aineet yhdistetään yht'aikaa kulhoon, vatkataan voimakkaasti (leipuri vaivasi kädellään), kunnes seos on kuohkeaa, pannaan voipaperilla vuorattuun vuokaan ja paistetaan miedossa lämmössä n. 1½ t.

Suklaakuorrutus.

500 g pölysokeria,
125 g sulatettua margariinia,
50 g kaakaojauhoa,
1 dl kiehuvaa vettä.

Kaikki aineet sekoitetaan kulhossa, paakkuuntuunut pölysokeri ja kaakaojauho on hyvä ensin hienontaa pöydällä kaulimella. Vatkataan, kunnes seos on notkeaa. Käytetään kakkujen ja leivosten kuorrutukseen.

Oskari Merikanto oli kerran asiantuntijana valitsemassa pianoa rikkaalle maallikkotuttavalleen. Useita eri instrumentteja kokeiltaessa Merikanto keksi äkkiä mielestään onnistuneen musikaalisen aiheen ja alkoi sitä improvisoiden kehittää. Soittonsa lomassa hän sanoi ostajalle:

— Eikö olekin kaunis teema?

Ostaja vain nyökäytti päätään, mutta Merikannon lopetettua soittonsa hän hiukan arkaillen sanoi:

— Kyllä minusta sentään tuossa ruskeassa pianossa on parempi teema.

SIRKKA LONKA:

Eväruoat kotiaterioitten veroisiksi.

Eväsaterian pitäisi olla kotona syödyn ruoan veroista, terveellistä, ravitsevaa, maukasta ja vaihtelevaa, mutta samalla helposti kuljetettavaa ja hyvin säilyvää. Kun nykyisin useimmilla työpaikoilla on ruoan lämmittämismahdollisuudet, ei kenenkään tarvitse jäädä kuivan ja kylmän ruoan varaan, jos vain on halua aterioida oikein.

EVÄITTEEN KULJETUS.

Laukku. Paras työeväiden kuljetusväline on sitä varten tehty laukku, joka pysyy aina pystyasennossa. Näitä laukkuja on saatavissa kaupoista valmiina, mutta elleivät ne tyydytä, voidaan tilauksen mukaan teettää sopivia. Ikävä kyllä valmiissa laukuissa ei ole kusteyden pitävää vuoria, vahakangasta tai plastikia, mikä olisi välttämätöntä laukun pitempi-aikaista siisteyttä ajatellen. Laukkuun tulisi hyvin mahtua kannellinen neliskulmainen emaliastia tai läkipeltilaatikko, sen päälle voileipäpakkaus sekä viereen termospullo ja maitopullo.

Puusta tai tuohesta tehty eväsvakkanen on vanha suomalainen evästyslaukku. Se on hyvin sopiva eväille sen tähden, että puu ja tuohi ovat huonoja lämmönjohtajia ja niin ollen ruoka-aineet säilyvät keuhallakin paremmin. Käytettäköön vieläkin näitä hyviä vanhan kansan evästysastioita ja -vakkoja, missä niitä vain on.

Ruoka-astiat. Evästyksessä käytetään särkymättömiä ja sellaisia astioita, joissa ruoan maku ei muutu säilytyksen aikana. Valmiin ruokalajin kuljetukseen sopivat neliskulmaiset kannelliset emaliastiat parhaiten. Sen tapaisen voi tehdä kotonakin läkipellisellä juottamalla sen kestäväksi laatikoksi ja varusta-

malla sen kannella. Niissä saa paistaa laatikkoruoan valmiiksi, viedä mukana työpaikalle ja lämmittää siellä.

Kulhoja ja mukeja voidaan myös käyttää ruokalajien kuljetukseen, mutta ne vievät aina suuremman tilan laukussa kuin edellä mainitut neliskulmaiset laatikot. Kerroksellinen ruokien kuljetusastia, "portööri", on käytännöllinen silloin, jos ruoka viedään kotoa työmaalle ruoka-ajaksi.

Lisäruoat, kuten salaattit, marjasoseet ym., kuljetetaan käytännöllisimminkin kierrekannella varustetuissa pikku tölkeissä.

Pullot. Evästykseseen sopivat parhaiten leveäsuiset patenttikorkkiset ja kierrekorkkiset pullot. Ne ovat tiiviitä ja helposti avattavia. Leveäsuiseen on parempi panna esim. piimää, marjakeittoa, sosekeittoja, herne- tai kaalikeittoa.

Termospulloja käytetään kuuman ruoan kuljetukseen. Niissä voi kuljettaa vellejä ja keittoja, jopa nakkimakkaroitakin kuumassa vedessä. Termospullossa ruoka ei pysy ainoastaan kuumana, vaan vieläpä kypsyykin. Käytön jälkeen termospullo on aina huolellisesti puhdistettava. Tyhjänä ollessa pidetään pullon korkki pois suulta, että pullo saa tuulettaa.

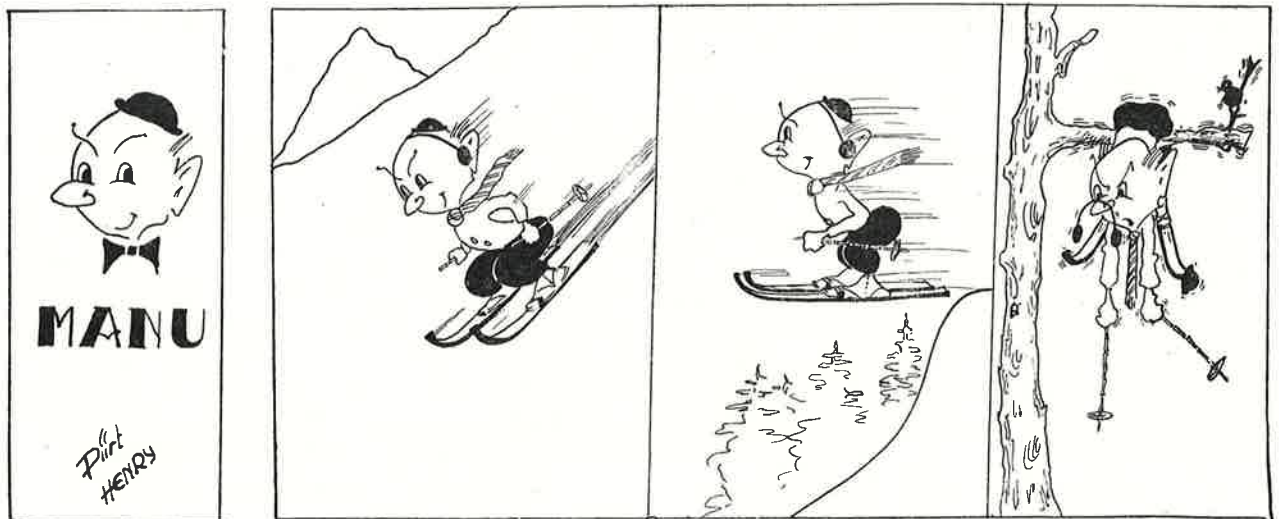
Juoma-astioiksi sopivimpia ovat kokoonpantavat särkymättömät lasit tai mukit.

Maito- ja mehupullojen särkymisen ehkäisemiseksi voidaan ommella esim. viltti- tai vahakangasta pussi. On olemassa myös niini- ja kaislasuojuksia, jotka suojelevat särkymiseltä melko hyvin.

Jos vielä omistaa syöntivälineet, joihin kuuluvat yhteenliitetyt veitsi, haarukka ja lusikka, käy ruokaileminen työpaikalla mukavasti ja hauskasti.

Pakkaaminen. Voipaperi on evästykseseen sopivinta paperia, koska se ei läpäise rasvaa eikä liioin kosteuttakaan. Vielä parempia ovat kuitenkin plastikankaasta valmistetut pikku pussit. Ne ovat aina siistejä ja säilyttävät voileivät ja ruoat tuoreina sekä säästävät kalliin voipaperin käyttöä.

(Jatkuu seuraavassa numerossa.)

TOIMITUKSEN TUOLILTA.

Hyvä Lukija! Lehtemme yllättää Sinut uudella asullaan. Kansilehden sommittelu on kokonaan toisenlainen: punaiset reunukset ylhäällä ja alhaalla, lehden nimi uudella tavalla tyyliteltynä ja yhtiömme merkin somistamana sekä tarpeellisin merkinnöin varustettuna. Kannen sisäsivulla on luettavissasi lehden sisältö. Tarkoituksemme on ollut näiden parannusten avulla kehittää julkaisumme graafista asua ja siten lisätä sen miellyttävyyttä. Mutta myös käytännölliset seikat ovat vaikuttaneet asiaan. Monet lukijoistamme säilyttävät huolellisesti lehtemme numerot. Niitä selaillaan vielä vuosien päästä ja niistä voidaan löytää vastaus moniin kysymyksiin, sillä ajan mukana lehtemme lähdearvo jatkuvasti kasvaa. Niiden lisäysten avulla, joita nyt olemme tehneet, tarvittavat numerot ja kirjoitukset löytyvät vaivattomammin. Toivottavasti uusiasuinen lehtemme Sinua miellyttää.

Toimituksessamme käväisee silloin tällöin lehtemme lukijoita, pääasiassa vanhemman polven edustajia. "Kymi-Yhtymästä" on tullut heidän ystävänsä, ja he haluavat käydä tarinoimassa toimittajien kanssa. Saamme heiltä monta hyvää viitettä ja paikallistunteksemme syvenee. Toimitus on näistä vierailuista kiitollinen. Mitä läheisempi kosketus lukijakunnan ja toimituksen kanssa on, sitä paremmin lehtemme kykenee täyttämään tehtävänsä henkilökunnan omana julkaisuna.

"Kymi-Yhtymä" on saanut seuralaisekseen uuden tulokkaan, "Kymi-Yhtymän Tiedotuslehden", jonka ensimmäinen numero ilmestyi tämän kuun 5 p:nä. Tämä lehti tulee ilmestymään kerran kuukaudessa ja jaetaan Kuusankosken tehtaiden henkilökunnalle. Nimensä mukaisesti se tiedottaa asioista, jotka tulisi saada kaikkien tietoon. Kokemus on osoittanut, että näin suuressa tehdasperheessä tiedoittaminen tähänastisin keinoin ei ole aina onnistunut siten kuin olisi toivottu. Tällaisen tiedotuslehtisen syntyminen on myös kasvun ja kehityksen tulos. Alkuaikoina tehtaan patruuna saattoi kertoa asiat henkilökohtaisesti vaikka jokaiselle. Vähitellen ruvettiin tarvitsemaan monipuolisempaa tiedotustoimintaa: ilmoituskaappeja, kiertokirjeitä ja puhutteluja. Ja nyt on päädytty oikein tiedotuslehteen, jossa kerrotaan Kuusankosken tehtaiden yleiset ja osastojen kuulumiset ja tiedoitukset. Sen tarkoituksena on siis pitää kukin ajan tasalla. Olettaisimme sen myös katkaisevan epäluotettavilta ja vääristellyiltä huhuilta siivet.

Suuren sivu- ja painosmääränsä takia tämä "Kymi-Yhtymämme" ei voi toimia tehokkaana tiedoittajana, koska sen latominen ja painaminen kestää kuukauden verran. Se säilyttää edelleen tähänastisen luonteensa ja pyrkii kertomaan ja kuvaamaan yhtiömme teollisesta tuotannosta, työntekijöistä ja tämän suuren tehdasperheemme elämästä, oloista ja harrastuksista.

Kuluvan talven ihmeellisyyksiin on kuulunut sää. Täällä Kuusankoskella vietimme lumettoman joulun ja uudenvuoden. Ihmiset eivät puhuneet säästä pelkän puhumisen vuoksi ja muun sanottavan puutteessa, vaan oikein tosissaan, ja sääennustajien lukumäärä kasvoi moninkertaiseksi. Poikkeuksellisen kuivan syksyn jälkeen saimme sadetta, mutta mikäli se tuli maahan lumena, se suli vedeksi saman tien. Mutta ei niin pahaa, ettei jotain hyvääkin. Joen pinta oli syksyn kuivuuden aikana painumistaan painunut, ja kaunis jokimaisemamme näytti kovin alakuloiselta. Mutta sateiden johdosta joki alkoi vähitellen nousta, ja nyt se alkaa jälleen näyttää valtasuonelta, hyvältä voiman haltijalta.

Saatiin lopulta luntakin, ja jokainen näytti tyytyväiseltä. Suomalainen on tottunut talveensa ja lumensa. Se kuuluu meidän luontaisetuhiimme ja siksi me sitä kaipaamme. Seurauksena on ollut rynnistys laduille. Harrastushiihto alkoi ennätysmäisen vilkkaana, ja ensimmäiset vihot ovat jo täyttyneet nimi-kirjoituksista.

Henkiseltä virkistysrintamalta voisimme mainita yhtiöläisille järjestetyt teatterinäytännöt ja konsertin. Kunnallinen teatterimme esitti Kuusankoskella kahdesti ja Voikkaalla kerran vakavahenkisen komedian "Puut kuolevat pystyyn", joka on ollut teatterin kuluvan näytäntökauden taiteellisesti huomattavin saavutus. Kiitollista yleisöä oli salin täydeltä. Näyttää siltä, että varsinkin vanhempi väki osaa antaa arvon tällaisille tilaisuuksille ja myös sille, että teatteria nähdään tällä tavoin ilmaiseksi.

Mielenkiintoinen kokeilu oli yhtiöläiskonsertti. Tähänkin tilaisuuteen jaettiin osastojen välityksellä lippuja ilmaiseksi. Yleisömenestys jäi kuitenkin laihanaiseksi johtuen liukkaasta jäätikkökelistä ja varmaan myös asian outoudesta. Musiikki ei ole siinä määrin populääriä kuin esimerkiksi teatteri. Mutta suuren yleisön kannattaa yhtä hyvin paneutua myös musiikin pariin. Tällaiset helpotajuiset konsertit, kuten tämä Kuusankosken Orkesterin antama, ovat omiaan opastamaan kuulijoita musiikin maailmaan. Konserttiin liittyi nimittäin selostus. Kerrottiin säveltäjästä, luonnehdittiin esitettäviä sävellyksiä ja selostettiin orkesterin kokoonpanoa kunkin soittimen esitellessä itsensä omalla äänellään. Tärkeätä on mielestämme sekin, että tällä tavoin kuulijat seuraavat paikkakunnan ja työtovereittensa vapaa-ajan harrastuksia. Kun seuraavalla kerralla järjestetään tällainen yhtiöläiskonsertti, niin pois mielestä turhat ennakkoluulot ja "sinfoniakauhut". Mukaan vain kuulemaan, oppimaan ja toivottavasti myös nauttimaan.

T u o m o.

